

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

EVALUAČNÍ ZPRÁVA VÝZEV 13 A 14 OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST

Typ dokumentu: Závěrečná evaluační zpráva
Počet stran: 70
Autor: Mgr. Martina Horová, Mgr. Eva Veselková

Obsah

Obsah.....	2
1 Úvod	3
1.1 Předmět a cíle evaluace	3
1.2 Stručný popis výzev	3
2 Metodologická východiska evaluace.....	5
2.1 Evaluační otázky	5
2.2 Zdroje dat a výzkumné metody.....	6
3 Výsledky dotazníkových šetření	7
3.1 Šetření mezi zřizovateli dětských klubů a příměstských táborů	7
3.1.1 Základní informace	7
3.1.2 Dětské kluby	10
3.1.3 Příměstské tábory.....	19
3.1.4 Doprovodné služby.....	23
3.1.5 Spokojenost zřizovatelů s nastavením a administrací výzvy (dětské kluby i příměstské tábory)	25
3.1.6 Očekávané změny po konci podpory z OPZ (dětské kluby i příměstské tábory).....	28
3.2 Šetření mezi cílovou skupinou – dětské kluby	32
3.2.1 Základní informace	32
3.2.2 Nabízené služby dětských klubů.....	34
3.2.3 Jaké rodiny a v jaké míře využívají dětský klub	36
3.2.4 Motivace rodičů pro umístění dítěte do dětského klubu.....	40
3.2.5 Spokojenost se zařízením	41
3.2.6 Přínosy související s docházkou dítěte do dětského klubu	44
3.2.7 Uplatnění rodičů na trhu práce – situace před vstupem dítěte do dětského klubu	47
3.2.8 Uplatnění rodičů na trhu práce – situace po vstupu dítěte do dětského klubu	51
3.3 Šetření mezi cílovou skupinou – příměstské tábory	54
3.3.1 Základní informace	54
3.3.2 Jaké rodiny a v jaké míře využívají příměstský tábor	55
3.3.3 Důvody pro výběr příměstského tábora a spokojenost s ním.....	57
3.3.4 Pracovní uplatnění rodičů	61
3.3.5 Dopady využití příměstského tábora na rodiče.....	63
4 Závěry	68

1 Úvod

1.1 Předmět a cíle evaluace

Tato evaluace se zaměřuje na vyhodnocení funkčnosti a zájmu o služby poskytované školním dětem na 1. stupni základních škol. Konkrétně se jedná o pravidelnou péči o děti v tzv. dětských klubech, a o služby na tuto činnost navázané jako skupinovou dopravu dětí do a ze školy a doprovod dětí na kroužky a zájmovou činnost. Posledním druhem služby jsou příměstské tábory realizované zejména v období prázdnin. Výzvy podporující uvedené aktivity byly vyhlášeny zvláště pro Prahu (výzva č. 14) a mimo Prahu (výzva č. 13), a to v srpnu 2015 Odborem realizace programů ESF – zaměstnanost (Ministerstvo práce a sociálních věcí) v rámci operačního programu *Zaměstnanost* (dále jen OPZ). Obě výzvy spadají do prioritní osy 1 (*Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly*) a investiční priority 1.2 (*Rovnost žen a mužů ve všech oblastech, a to i pokud jde o přístup k zaměstnání a kariérní postup, sladění pracovního a soukromého života a podpora stejné odměny za stejnou práci*).

Specifickým cílem těchto výzev je podpora rodičů mladších školních dětí, kteří se chtějí vrátit na trh práce, a dále také podpora lepšího sladění soukromého a pracovního života rodičů, kteří již pracují. Více ohroženou skupinou na trhu práce jsou ženy, které jsou v rodině stále hlavní pečující osobou o děti. Nezaměstnanost žen v České republice je v porovnání s muži dlouhodobě vyšší, a to zejména u osob s dětmi do 15 let (Bičáková, Kalíšková 2015)¹. Ženy také více pracují na zkrácené úvazky, aby mohly lépe sladit péči o rodinu s profesním životem (Evropský semestr – tematický přehled. Ženy na trhu práce. 2016)².

Evaluace byla připravena interně Oddělením evaluací (802), a to ve spolupráci s Oddělením projektů rovnosti žen a mužů Ministerstva práce a sociálních věcí. Cílem realizovaného šetření bylo:

- zhodnotit úspěšnost realizovaných projektů z hlediska výsledků a dopadů na zapojení rodičů s dětmi na 1. stupni ZŠ (zejména žen) na trhu práce
- zhodnotit zájem o všechny nabízené služby a míru jejich využívání
- zhodnotit nastavení služby v projektech, navrhnout případné úpravy do budoucích výzev a celkově zhodnotit, zda jsou takto poskytované služby udržitelné

1.2 Stručný popis výzev

V rámci výzev 13 a 14 jsou podporovány tzv. dětské kluby s minimální kapacitou 5 dětí, které poskytují pravidelnou péči o děti na 1. stupni základní školy. Tato zařízení mohou doplňovat školní družinu, která nemusí rodičům stačit kapacitně či vyhovovat otevírací dobou, anebo může družinu nahrazovat, například pokud družina není schopná zajistit péči o starší žáky 4. a 5. tříd kvůli kapacitním důvodům. Na tuto službu jsou navázány dvě doplňkové služby. Skupinová doprava dětí do a ze školy má za cíl pomoci zejména rodinám ve venkovských či příměstských regionech

¹ Bičáková A., K. Kalíšková (CERGE EI). 2015. „Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce.“ [online] Dostupné z:

http://genderstudies.cz/download/IDEA_Studie_8_2015_Od_materstvi_k_nezamestnanosti.pdf

² Evropská komise. 2016. „Evropský semestr – tematický přehled. Ženy na trhu práce.“ [online] Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_labour-force-participation-women_cs.pdf

s komplikovanou dopravní obslužností. Doprovody na kroužky a zájmovou činnost mohou příjemci poskytnout jednomu dítěti maximálně 3krát týdně. Nabídku péče o mladší školní žáky v pracovních dnech v době prázdnin rozšiřují příměstské tábory s minimální kapacitou 10 dětí. Tato služba pomáhá rodičům překlenout velké množství prázdnin a dnů ředitelského volna dětí na 1. stupni základní školy, na které mnohdy nestačí dovolená obou pracujících rodičů. Příměstský tábor může být realizován samostatně bez navázání na dětský klub.

Obě výzvy byly vyhlášeny 3. 8. 2015, žádosti byly přijímány od 21. 8. 2015 do 16. 10. 2015. Žadatel mohl projekt naplánovat na maximálně 2 roky, nejzazší datum pro ukončení fyzické realizace projektu je 30. 9. 2018. Finanční alokace výzvy č. 13 byla 179 392 000 Kč, pro projekty realizované v Praze ve výzvě č. 14 pak 22 800 000 Kč. Z výzvy č. 13 bylo finančně podpořeno 71 projektů, z výzvy č. 14 poté 13 projektů.

2 Metodologická východiska evaluace

2.1 Evaluační otázky

Evaluace se primárně zaměřuje na to, do jaké míry projekty přispěly k většímu zapojení rodičů s mladšími školními dětmi na trhu práce. Dále jsou sledovány služby samotné, a to z hlediska funkčnosti konkrétních aspektů a míry zájmu o služby. Důraz je kladen na udržitelnost těchto služeb v případě, že budou financovány jiným způsobem než z operačního programu Zaměstnanost.

Dopad na cílovou skupinu:

- Do jaké míry projekt přispěl ke zvýšení zaměstnanosti žen s mladšími školními dětmi?
- Do jaké míry se změnila míra zapojení žen na trhu práce, tedy typ pracovního úvazku či počet odpracovaných hodin?
- Do jaké míry projekt přispěl ke spokojenosti se sladěním pracovních a rodinných povinností u zástupců cílové skupiny?

Dopad na cílovou skupinu měl být primárně zjišťován skrze dvě dotazníková šetření, která by mapovala situaci rodičů na trhu práce před využitím služeb (konkrétně dětského klubu), a po zhruba půl ročním odstupu, kdy byl dětský klub využíván. Tuto strategii se bohužel nepodařilo naplnit, protože většina zapojených rodičů nevyplnila oba dotazníky. Museli jsme tedy pracovat s daty rodičů, kteří informace o zapojení na trhu práce před využitím dětského klubu poskytli retrospektivně. Zapojení na trhu práce bylo sledováno skrze typ pracovní smlouvy a týdenní pracovní dobu, zjišťován byl i posun v příjmu jednotlivých členů domácnosti. Do analýzy jsou dále zahrnuty i měkké faktory spokojenosti se sladěním pracovního a rodinného života a také potenciální negativní dopad při hypotetické situaci, kdy by dítě nemohlo být umístěno do dětského klubu, případně na příměstský tábor.

Sledování zájmu o služby:

- Do jaké míry jsou jednotlivé služby využívány?
- Jaké faktory ovlivňují zájem o jednotlivé služby?
- Jaká je cílová skupina zařízení?
- Zvažují rodiče odchod dítěte ze zařízení?

Dětské kluby doplňují či nahrazují péči o mladší školní děti, mohou tedy fungovat v různých modelech (napojení na školní družinu, samostatný dětský klub, otázka nabídky doprovodných služeb) a různých časech. Cílem je tedy zjistit, jaké děti do těchto zařízení docházejí, jaké rodiny tato zařízení využívají a zda je nastavení dětského klubu vyhovující. Obdobné otázky jsou kladeny i rodičům využívajícím příměstské tábory v různých termínech školních prázdnin. Na druhou stranu jsou zjišťovány i důvody, které případně vedou k odchodu ze zařízení.

Zhodnocení nastavení služeb:

- Jak je současné nastavení služby hodnoceno:
 - cílovou skupinou projektu (rodiči)?
 - zřizovateli?
- Jaká jsou doporučení pro optimalizaci služby do další výzvy?
- Jsou takto nastavené služby udržitelné i v případě jiného financování než z OPZ?

Oblast zhodnocení nastavení služeb kombinuje faktické otázky týkající se provozu služeb, otázky financování a podmínek výzev se zpětnou vazbou z pozice cílové skupiny (rodičů), která využívá jednotlivé služby. Otázkou je taktéž udržitelnost projektů, pokud by nebyly financované z operačního programu Zaměstnanost.

2.2 Zdroje dat a výzkumné metody

Primárním zdrojem dat pro evaluaci byla dotazníková šetření, která byla určena pro příjemce podpory (zřizovatele dětských klubů a příměstských táborů) a cílovou skupinu (rodiče využívající dětský klub, rodiče využívající příměstské tábory). Cílová skupina byla oslovena skrze zřizovatele, kteří rodičům odeslali elektronický dotazník v emailové pozvánce s instrukcemi.

Rodiče využívající služeb dětského klubu byli oslovováni dvakrát, a to při vstupu dítěte do zařízení, kde byli dotazováni na dobu před vstupem, a poté s odstupem 4-6 měsíců. Odpovědi rodičů poté měly být spárovány na základě specifických informací o dítěti (iniciály a datum narození) a z porovnání dvou časových úseků měl být primárně odvozen dopad služby na zapojení na trhu práce u cílové skupiny. Nepodařilo se nám ovšem spárovat dostatečné množství respondentů, pro odvození dopadu služby jsme tedy museli použít odpovědi rodičů, kteří situaci před nástupem dítěte do dětského klubu popisovali pouze retrospektivně při vyplňování navazujícího dotazníku. Tento fakt představuje určité omezení analýzy v tom smyslu, že odpovědi udané retrospektivně nemusí být tak přesné, jako by byly v případě, že by na ně rodiče neodpovídali s odstupem, ale aktuálně. Rodiče, kteří využili služeb příměstského tábora, byli osloveni pouze jednou, stejně tak zřizovatelé dětských klubů a příměstských táborů. K zapojení do dotazníkového šetření byla pozvána všechna zařízení. Konkrétní harmonogram terénního šetření, výsledná response-rate a velikost vzorku jsou uvedeny vždy v úvodu kapitoly u výsledků dotazníkových šetření.

Data byla analyzována anonymizovaně a evaluační zpráva uvádí pouze souhrnné výsledky. Data byla nejdříve vyčištěna od duplicitních odpovědí a logicky zkontrolována, poté bylo přistoupeno k třídění prvního stupně, tedy určení jednoduchých frekvencí. V druhém kroku byly hledány širší souvislosti skrze třídění druhého stupně v kontingenčních tabulkách, vzájemné vztahy byly otestovány χ^2 testem, jehož výsledek je vždy uveden v poznámce pod čarou (odpovídající p-hodnota). Výsledky byly na několika místech doplněny o informace z interního systému MS2014+, pro porovnání byla rovněž využita data z Českého statistického úřadu.

3 Výsledky dotazníkových šetření

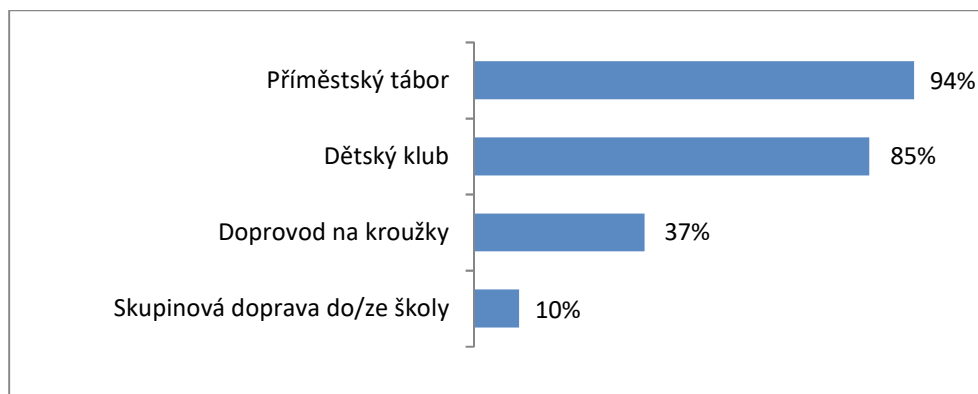
3.1 Šetření mezi zřizovateli dětských klubů a příměstských táborů

3.1.1 Základní informace

Dotazníkové šetření zřizovatelů dětských klubů a příměstských táborů proběhlo jednodokolově společným dotazníkem v dubnu 2018 prostřednictvím elektronického dotazníku. Respondenti byli na začátku filtrovací otázkou rozděleni podle toho, které aktivity v rámci projektu realizovali - tj. zejména zda realizovali dětský klub i příměstský tábor - a podle toho vyplňovali příslušné sady otázek (pokud respondent realizoval pouze jednu z těchto aktivit, odpovídal pouze na relevantní otázky.) Vzhledem k tomu, že některé sekce vyplňovali všichni respondenti společně, není tuto kapitolu možné rozdělit na dvě samostatné části pro dětské kluby a pro příměstské tábory. Po krátkém společném úvodu tedy nejprve řadíme podkapitolu s vyhodnocenými otázkami, které vyplňovali pouze zřizovatelé dětských klubů, poté podkapitolu s otázkami týkajícími se jen příměstských táborů, dále podkapitolu zaměřenou na doprovodné služby (odpovídali též jen ti zřizovatelé, kteří je poskytovali) a naposledy dvě společné podkapitoly, kde odpovídali všichni respondenti.

Dotazníkem bylo celkem osloveno 80 projektů, přičemž každý projekt mohl mít více než jeden dětský klub nebo tábor. V těchto případech měli zřizovatelé vyplnit dotazník za každé zařízení zvlášť. Celkový počet oslovených zařízení tak byl nejspíše vyšší než 80.³ Sesbíráno bylo celkem 52 odpovědí. Z těchto respondentů většina v rámci projektu provozovala jak dětský klub, tak příměstský tábor (jak je vidět níže v grafu 1) a vyplňovala tedy všechny části dotazníku. Osm respondentů neodpovídalo na otázky týkající se dětských klubů, protože provozovali pouze příměstské tábory. V sekci na dětské kluby tedy většinou vycházíme ze vzorku 44 zařízení.

Graf 1 Realizované aktivity

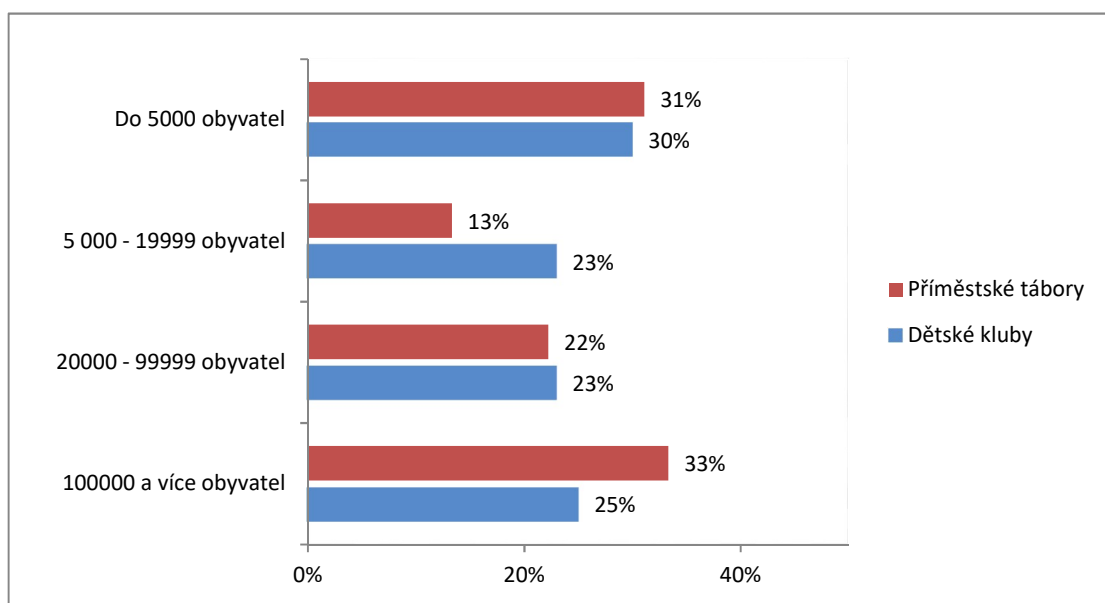
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=52

Většina respondentů realizovala jak dětský klub, tak příměstský tábor. 8 respondentů realizovalo jen příměstský tábor, aniž by měli dětský klub, naopak pouze klub bez táborů měli 3 respondenti. Službu doprovodů na kroužky nabízela zhruba třetina respondentů a skupinovou dopravu do škol jen 10 % respondentů.

³ Vzhledem k tomu, že jsme oslovovali e-mailem jednotlivé zřizovatele, nikoli zařízení a šetření bylo anonymní, přesný počet oslovených zařízení neznáme. Informace o tom, kolik klubů / příměstských táborů každý z oslovených projektů realizuje, jsme neměli k dispozici.

V rámci šetření jsme se ptali na město a kraj, ve kterém zařízení působí, zvláště pro dětské kluby a pro příměstské tábory. Na základě toho jsme respondenty rozdělili do čtyř skupin v závislosti na velikosti sídla. U dětských klubů bylo rozložení poměrně rovnoměrné, jak ukazuje graf níže. Distribuci základního vzorku bohužel nemáme k dispozici k porovnání (viz pozn. č. 3). U příměstských táborů je rozložení trochu jiné. Největší zastoupení mají ve velkých městech se 100 tisíci a více obyvateli (33 %), což zřejmě souvisí s vysokým zastoupením regionu Praha. Přibližně třetina táborů (31 %) je ovšem realizována i v malých obcích do 5000 obyvatel.

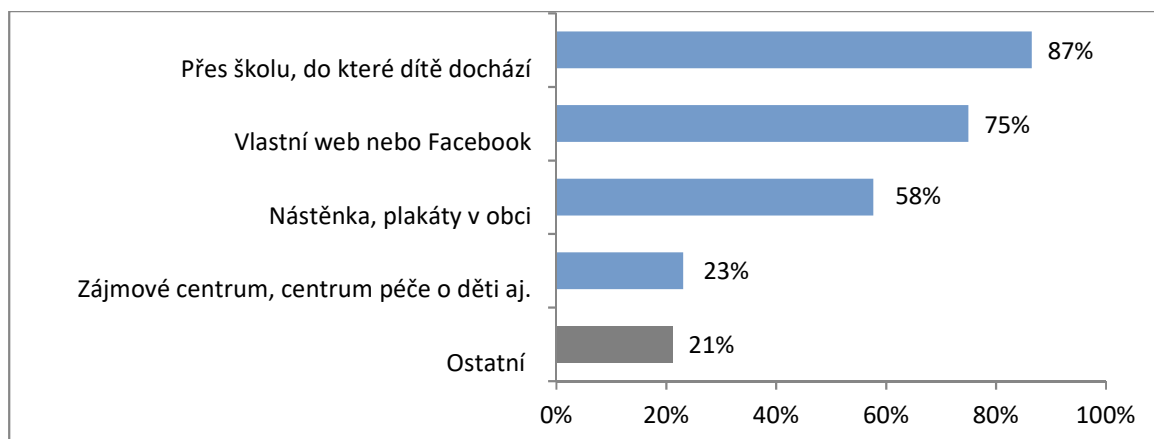
Graf 2 Zastoupení podle velikosti sídla

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44 (DK) a N=45 (PT)

Pro regionální rozložení podle krajů graf neuvádíme, protože při takto malém vzorku nemá příliš vysokou vypovídací hodnotu a není reprezentativní vůči všem zařízením ve výzvě. Nicméně stojí za zmínku, že u dětských klubů je ve vzorku poměrně výrazně nadhodnocený Ústecký kraj, odkud v sekci zaměřené na dětské kluby přišlo 12 z celkových 44 odpovědí (tj. 27 %). Pokud jde o příměstské tábory, nejvíce zřizovatelů v našem vzorku realizovalo příměstský tábor v Praze (22 %), druhé největší zastoupení poté měly příměstské tábory v regionu Jihovýchod (Jihomoravský kraj a kraj Vysočina – 18 %) a Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj – 16 %).

Graf 3 Způsob informování rodičů o nabízených službách

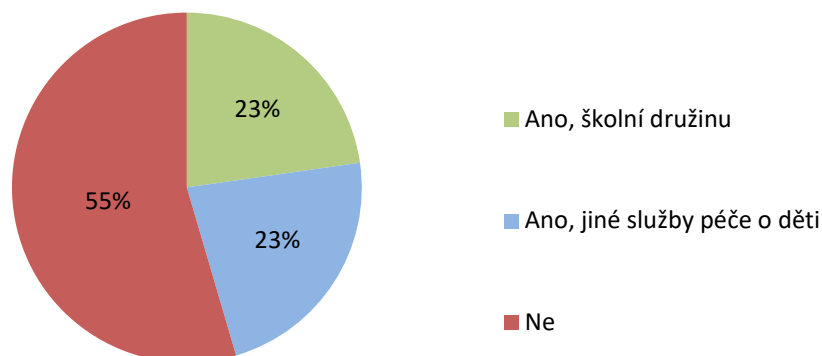

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé N=52 (DK i PT)

Většina zařízení informuje rodiče o svých službách prostřednictvím školy, do které dítě dochází (87 %). Zároveň ale používají i další způsoby. Tři čtvrtiny zřizovatelů informují rodiče na vlastních webových stránkách nebo Facebooku, časté je také informování přes nástěnky nebo plakáty v obci (58 %). Necelá čtvrtina zřizovatelů využívá k informování rodičů o svých službách zájmová centra nebo centra péče o děti. V kategorii „ostatní“ se pak nejčastěji objevuje informování prostřednictvím e-mailu.

3.1.2 Dětské kluby

Graf 4 Organizace poskytovala služby péče o děti již před otevřením dětského klubu

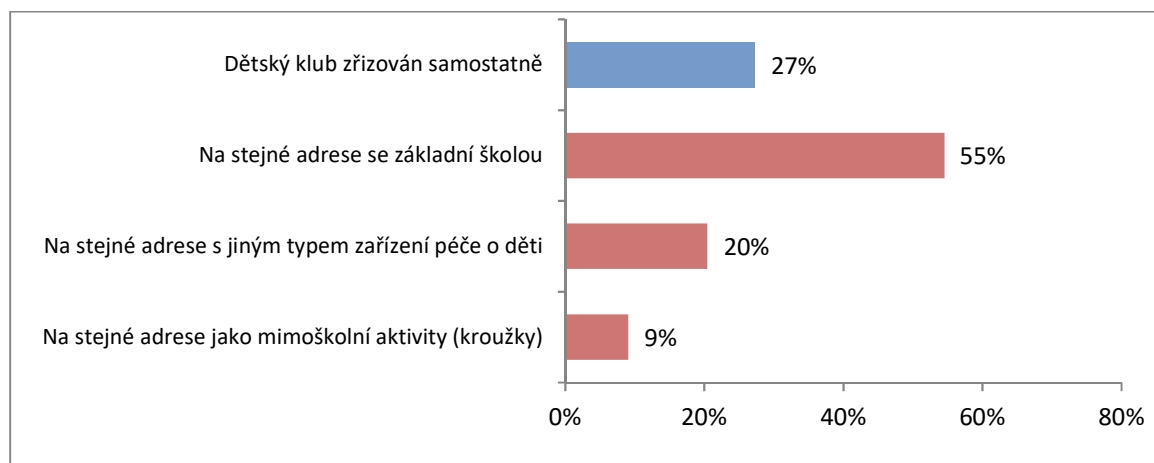
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44

Více než polovina respondentů uvedla, že před otevřením dětského klubu neprovozovala školní družinu ani žádnou jinou obdobnou službu péče o děti. Necelá čtvrtina uvedla, že měli (popřípadě stále mají) školní družinu a rovněž necelá čtvrtina zřizovatelů před otevřením dětského klubu provozovala jinou službu péče o děti než družinu.

Těchto respondentů jsme se dále ptali, o jakou službu se jednalo. 7 respondentů uvedlo aktivity podobné těm, které jsou podporované i nyní ve výzvách 13, 14 tedy pobytové a příměstské tábory, volnočasové kluby, doprovody dětí, centrum předškolního a mimoškolního vzdělávání nebo terénní program pro děti a mládež. Stejný počet respondentů uvedl, že poskytovali nebo poskytují služby péče o předškolní děti (dětskou skupinu, mateřskou školu, rodinné centrum, hlídání dětí, aktivity pro děti předškolního věku apod.).⁴

⁴ Tyto dvě skupiny zřizovatelů se překrývají, část tedy provozuje zároveň služby pro děti předškolního i školního věku.

Graf 5 Kde jsou zřizovány dětské kluby (jiná zařízení na stejné adrese)

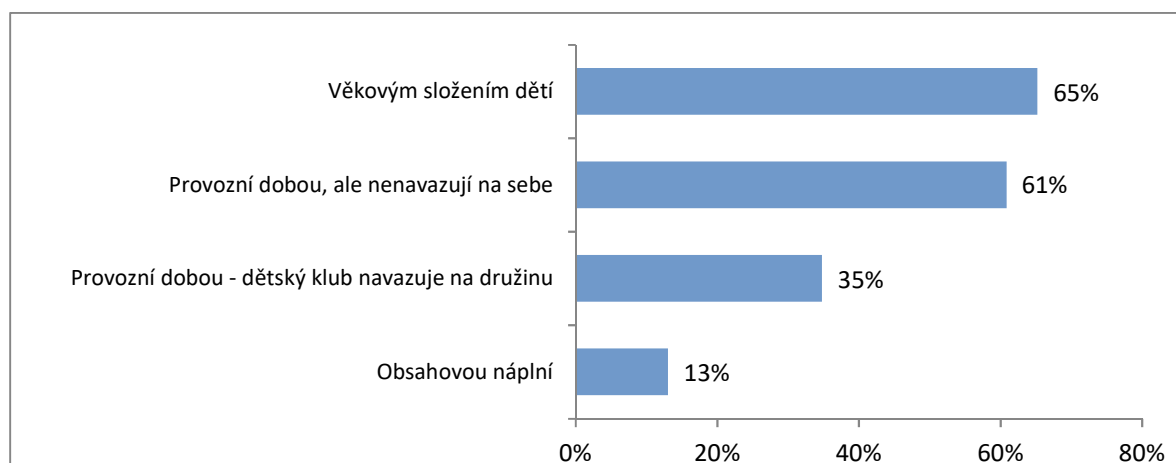
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44 (více možných odpovědí)

Na otázku, zda se na stejné adrese s dětským klubem nachází současně jiné zařízení péče o školní nebo předškolní děti, odpovědělo 27 % respondentů (tj. 12 zařízení), že ne, jejich dětský klub je zřizován samostatně. Více než polovina zřizovatelů (55 %) uvedla, že je dětský klub na stejné adrese se základní školou. Pětina klubů je na stejné adrese jako jiný typ zařízení péče o děti (např. mateřská škola, dětská skupina nebo rodinné centrum). Na stejné adrese jako mimoškolní aktivity (kroužky) je jen desetina zařízení.⁵

Zařízení, která jsou zřízena na stejné adrese jako základní škola (tj. 24 zařízení), jsme se ptali, jestli ve škole na stejné adrese funguje i školní družina. Pouze jedno zařízení odpovědělo, že ne. Ve 23 případech tedy v prostorech základní školy funguje zároveň dětský klub i školní družina. Těchto klubů jsme se dále ptali, čím se od sebe školní družina a dětský klub liší.

⁵ V možnosti jiné byla dvěma respondenty zmíněna rodinná centra a jedním, že mají klub na stejné adrese s mateřskou školou. Tyto možnosti všechny spadají do kategorie „Na stejné adrese s jiným typem zařízení“, takže byly připočteny do této kategorie.

Graf 6 Čím se liší dětský klub od školní družiny?

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=23

Na otázku, čím se dětský klub liší od školní družiny, kromě jednoho respondenta všichni uvedli, že se liší provozní dobou. Zajímavější ovšem je podkategorie této otázky, tedy zda provoz klubu přímo navazuje na provoz školní družiny. Tuto možnost (v přesném znění „*liší se provozní dobou, přičemž děti přecházejí po skončení provozu školní družiny do dětského klubu - klub tedy doplňuje kapacitu školní družiny*“), zaškrtnla třetina ze zařízení, která fungují na stejné adrese se školní družinou. V absolutních počtech se jednalo o 8 zařízení. U těchto zařízení logicky také respondenti nezaškrtovali, že by se zařízení od družiny lišilo věkovým složením dětí, jelikož děti zůstávají stejné.

61 % zařízení, která fungují na stejné adrese s družinou, naopak uvedlo, že dětský klub funguje naprosto nezávisle na provozní době školní družiny. S tím koresponduje, že zároveň 65 % respondentů uvedlo, že se dětský klub od školní družiny liší tím, že přijímá děti i ve věkových kategoriích, které družina nepřijímá, např. na děti z vyšších ročníků 1. stupně ZŠ.⁶ Tomuto pak odpovídá i poněkud odlišné věkové složení dětí v „navazujících“ dětských klubech doplňujících kapacitu družiny oproti klubům fungujícím nezávisle na provozní době družiny (viz graf 7).

Tři respondenti dále uvedli, že se dětský klub od školní družiny liší obsahovou náplní:

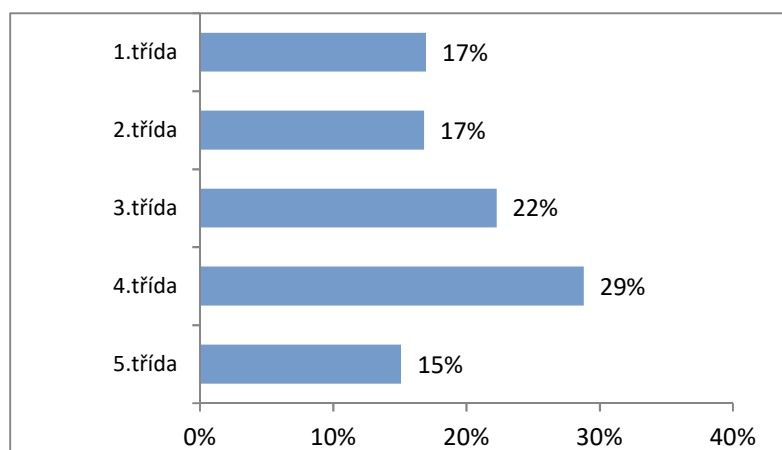
„Obsahová náplň školního klubu je zaměřena na pohybové aktivity všeho druhu, a to ve škole i v přírodě.“

„Je zde větší prostor na herní aktivity dětí a jejich přirozený rozvoj. Provoz není narušován odchody na další zájmové aktivity, jako je tomu například u školní družiny.“

„Činnost klubu má hlavní cíl zapojit děti do aktivní činnosti ve volném čase a hlavně tak preventivně působit proti sociálním a patologickým jevům.“

⁶ Jde o ty samé respondenty (kromě jedné výjimky všichni respondenti, kteří uvedli, že klub funguje nezávisle na družině, zároveň také zaškrtnli, že klub přijímá děti i ve věkových kategoriích, které družina nepřijímá.)

Graf 7 Zastoupení dětí v dětských klubech podle tříd ZŠ

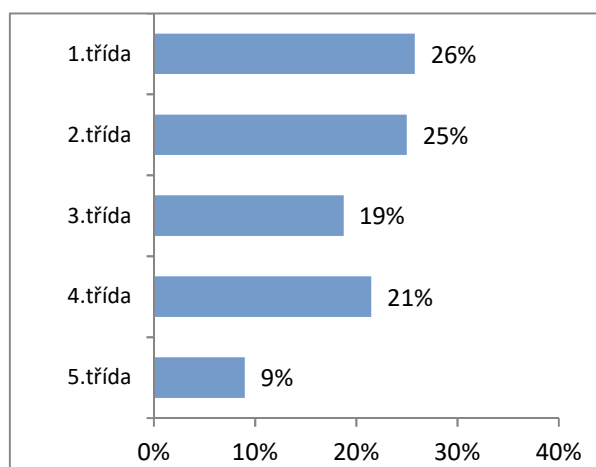

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44 (1225 dětí)

Graf 7 ukazuje, do jaké třídy základní školy chodí děti, které jsou zapsané do dětského klubu. Nejvíce dětí chodí do 4. třídy (29 %) nebo do 3. třídy (22 %), děti z 1. a 2. třídy je o něco méně, stejně tak starších žáků z 5. tříd. Z výsledků se zdá, že dětské kluby jsou o něco více využívány staršími žáky ZŠ, ačkoliv počet dětí z 5. tříd opět klesá. Možné vysvětlení je, že menší děti chodí spíše do školní družiny a jsou tam i přednostně přijímány, jak nasvědčuje následující graf, ale s jistotou to říci nemůžeme.

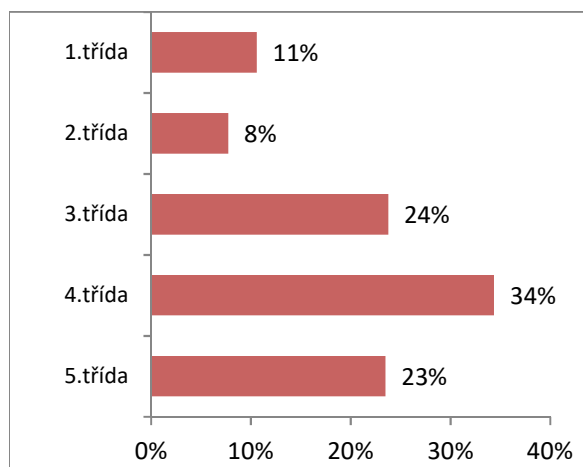
Graf 8 Zastoupení dětí v DK podle tříd (pouze dětské kluby na stejné adrese se školní družinou)

8.1 Děti přecházejí po skončení družiny do dětského klubu (klub navazuje na družinu)

N=8 zařízení (256 dětí)

8.2 Dětský klub funguje nezávisle na provozní době družiny (nenavazují na sebe)

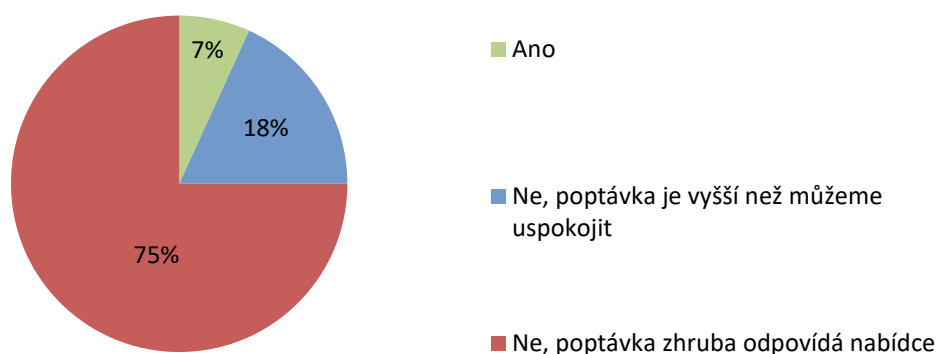
N=13 zařízení (349 dětí)

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé

V dětských klubech navazujících na provoz družiny je polovina dětí z 1. nebo 2. třídy (25 % a 26 %) a naopak páťáci tvoří jen 9 %. Oproti tomu v dětských klubech fungujících nezávisle na družině, je dětí z 1. nebo 2. třídy ZŠ výrazně méně (dohromady necelá pětina) a naopak jsou zde více zastoupeny starší děti. Tento rozdíl ve věkovém zastoupení mezi navazujícími a samostatně fungujícími kluby koresponduje s tím, co respondenti deklarovali v otázce výše (graf 6), tedy že dětské kluby fungující paralelně se školními družinami, mají trochu jiné věkové složení, protože jsou využívány k péči o spíše

starší děti z vyšších tříd, které nejsou přijímány do školní družiny nebo tam nejsou přijímány přednostně.⁷

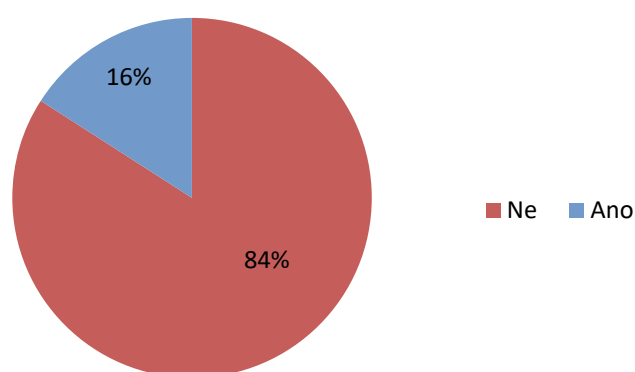
Graf 9 Problémy s naplněním kapacity zařízení

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44

Většina zařízení nemá problém s naplněním kapacity. Problém s naplněním kapacity deklarovala pouze tři zařízení, která jako důvod uvedla nedostatečný zájem ze strany rodičů, nedostatečné povědomí o existenci klubu či fakt, že se klub nenachází v bezprostřední blízkosti ZŠ. 18 % zařízení pak naopak uvedla, že je poptávka vyšší, než mohou uspokojit.

Graf 10 Poplatky za péči o dítě v dětském klubu

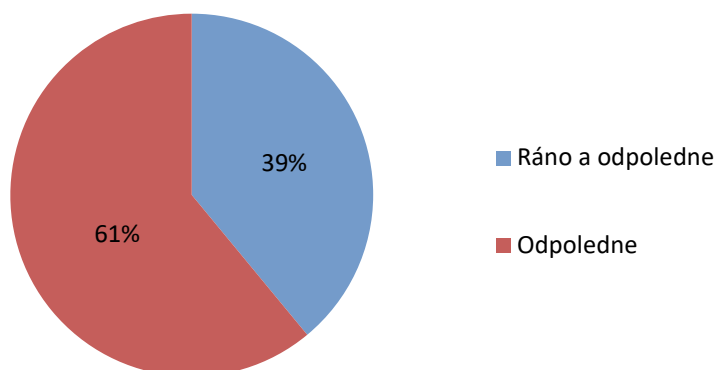
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44

Většina dětských klubů deklarovala, že od rodičů za péči o dítě v dětském klubu neúčtují žádné poplatky. Pouze sedm dětských klubů uvedlo, že nějaké poplatky vybírají, z čehož u pěti nepřesáhnou

⁷ Vzhledem k nízkému N porovnávaných zařízení nebylo ověřeno, že jsou rozdíly statisticky signifikantní, výsledky tedy nelze zobecnit pro základní vzorek všech dětských klubů. Výsledky se ovšem jeví logicky v kontextu dalších otázek.

poplatky 200 Kč za měsíc. Jeden klub uvedl poplatek 28 Kč za hodinu a jeden 1 000 – 1300 Kč měsíčně.

Graf 11 Otevírací doba

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=41

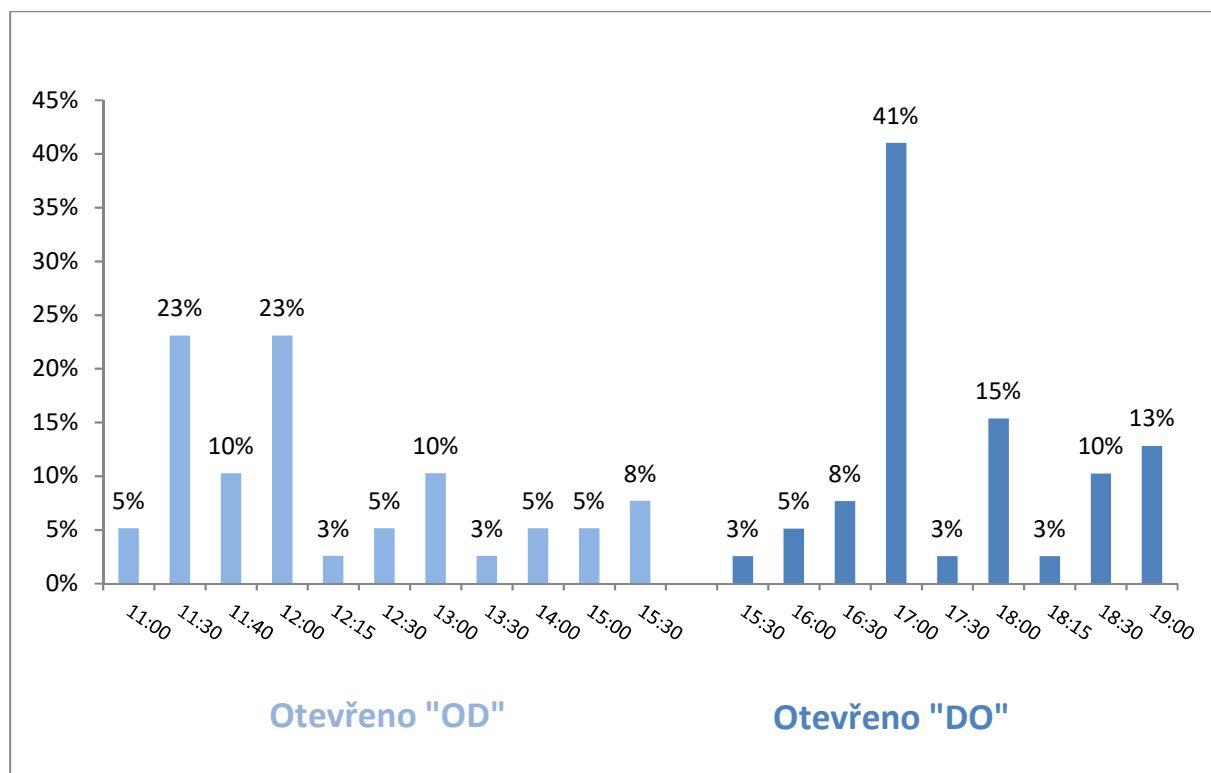
Téměř všechny dětské kluby dodržují každý den stejnou otevírací dobu (95 % z nich). Pokud se podíváme na otevírací dobu jednotlivých dětských klubů zjednodušenou formou, můžeme říci, že zařízení jsou buď otevřená ráno a odpoledne, anebo pouze odpoledne.⁸

Ranní provoz nabízí jedna pětina dětských klubů (39 %), nejčastěji otevírají v 6 hodin ráno (55 %), anebo v 6:30 (30 %).⁹ V průměru jsou ráno otevřeny 1,5 hodiny, než začne vyučování. Odpoledne jsou otevřeny všechny dětské kluby.

⁸ Některá zařízení uvedla otevírací dobu, která evokuje, že jsou otevřeny i přes školní vyučování (tedy nepřetržitě celý den). Jelikož služba je koncipována jako péče o děti mimo školní vyučování, tato zařízení jsme do výčtu nezahrnuli. Jedná se o 3 zařízení.

⁹ Bez grafu, N=16.

Graf 12 Odpolední otevírací doba dětského klubu

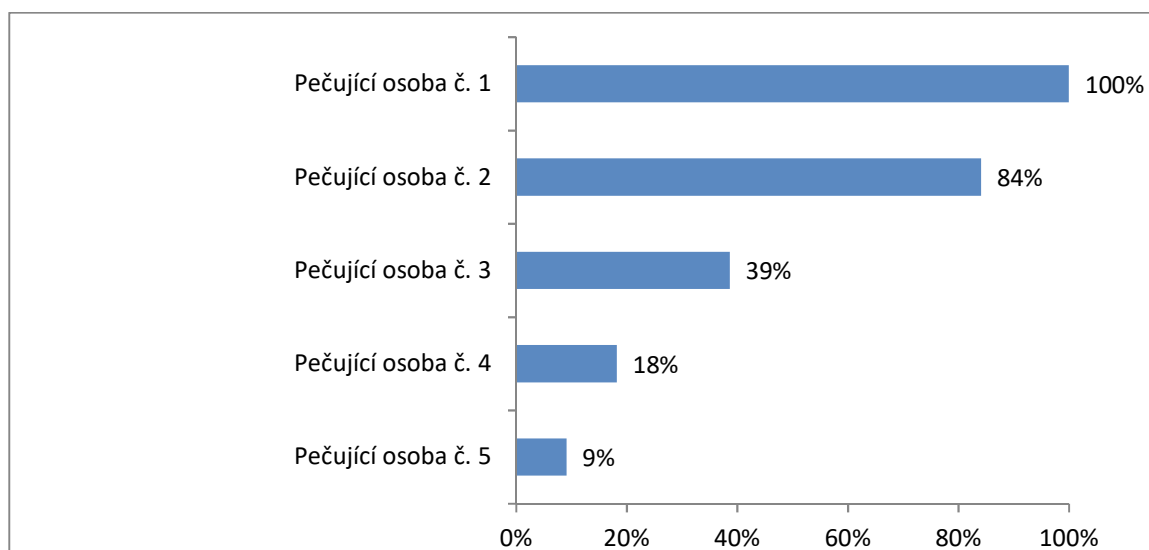

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=39

Odpolední otevírací doba se u jednotlivých dětských klubů značně liší. Nejvíce jich otevírá kolem oběda mezi 11:30 a 12:00 (56 % z nich). Dvě pětiny klubů zavrou v 5 hodin odpoledne (41 %), ale nejsou výjimečné i pozdější časy.

V jakou hodinu dětský klub odpoledne otevře, závisí dále na tom, zda je navázaný na družinu, anebo funguje samostatně. Kluby, které jsou navázané na družinu, ve všech případech otevírají od 14 hodin a déle. Naopak kluby, které fungují samostatně, otevírají dříve, a to nejčastěji mezi 11. – 12. hodinou (s výjimkou jediného klubu, který otevírá déle). S tím logicky souvisí fakt, že kluby fungující samostatně jsou v průměru otevřeny během dne déle. Pro porovnání je to v průměru 6 hodin denně u samostatných dětských klubů a 3 hodiny denně u klubů navazujících na družinu.

Graf 13 Obsazení pozic v dětských klubech (kolik mají zařízení pečujících osob)

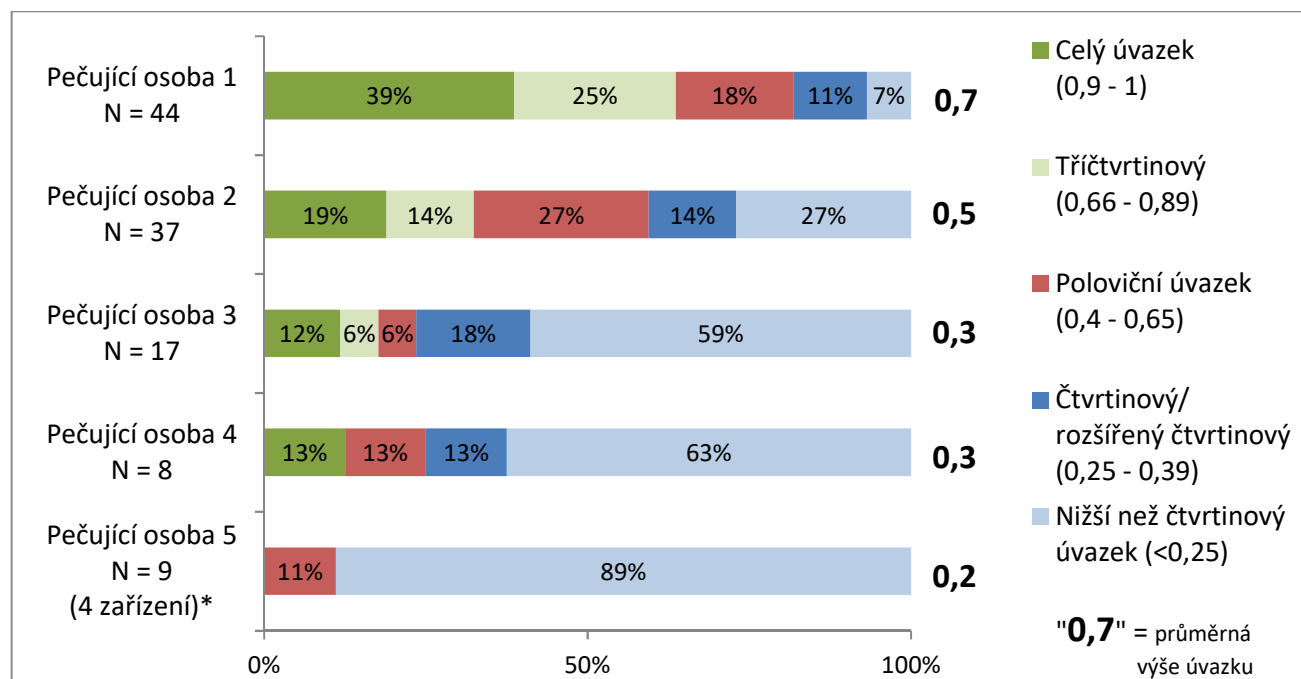

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44

V otázce na počet pečujících osob zaškrtovali respondenti u každé pozice (PO 1, PO 2...), zda tuto pozici mají obsazenou, a dále na jak velký úvazek.

Graf 13 ukazuje u každé pozice, kolik procent zřizovatelů má tuto pozici obsazenou. Vůbec nejčastější situace je, že zařízení využívá dvou pečujících osob (84 %). Více než třetina zařízení (39 %) má i třetí pečující osobu. Čtvrtou pečující osobu už má pouze 18 % zařízení a 9 % má ještě pátou pečující osobu, z čehož jedno zařízení má tuto pozici ještě rozdělenou mezi několik osob s velmi malými úvazky.

Graf 14 Výše úvazku pro jednotlivé obsazené pozice

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N dle obsazenosti pozice (viz graf)

* 4 ze 44 zařízení uvedla, že mají obsazenou pozici „Pečující osoba 5“, ovšem z toho jedno zařízení má tuto pozici ještě rozdělenou mezi několik osob. Proto je zde N 9 osob s devíti velmi krátkými úvazky, ale ve 4 zařízeních.¹⁰

V grafu 14 vidíme pro jednotlivé obsazené pozice pečujících osob výše jejich úvazků. Pečující osoba 1 je podle očekávání nejčastěji zaměstnaná na plný úvazek (39 %) anebo na mírně zkrácený úvazek v rozmezí 0,66 – 0,89 (25 %). 18 % zařízení má první pečující osobu zaměstnanou na poloviční úvazek. Překvapivě 18 % zařízení uvedlo u první pečující osoby ještě nižší než poloviční úvazek. V kombinaci s poměrně vysokou obsazeností dalších pozic (PO 3-5) to vypovídá o tom, že někteří zřizovatelé raději dělí práci mezi vícero zaměstnanců na dohodu, než aby měli dva stálé zaměstnance na vysoký úvazek.

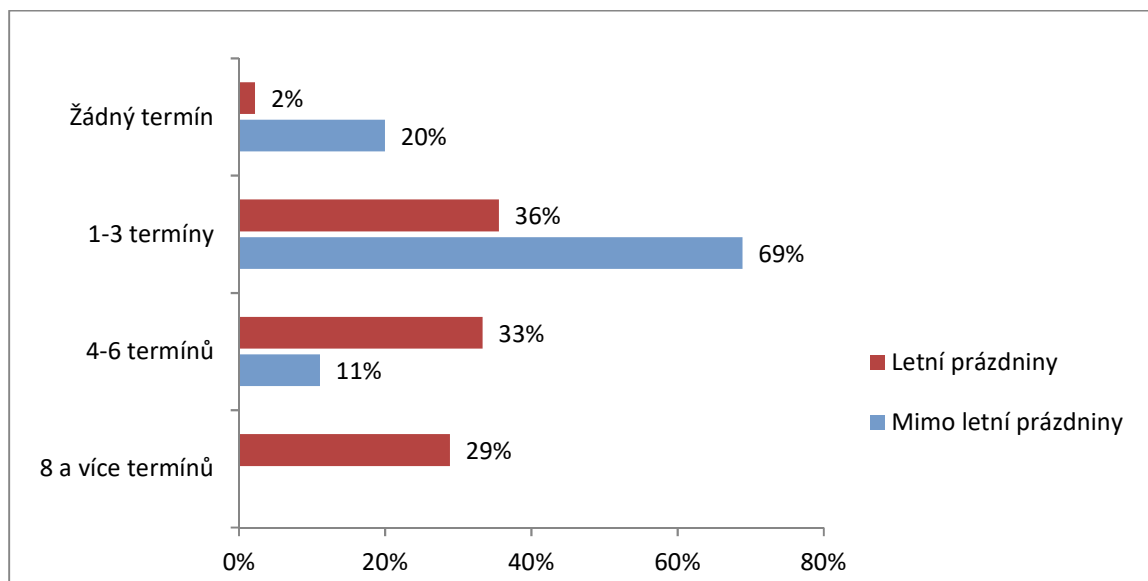
U druhé pečující osoby už převažují zkrácené úvazky, rozložené mezi všemi kategoriemi (27 % poloviční úvazek, 41 % nižší než poloviční úvazek). Na plný úvazek má druhou pečující osobu zaměstnanou jen pětina zařízení. U dalších pečujících osob se pak plné úvazky objevují už jen minimálně a naopak v nadpoloviční většině převažují úvazky nižší než čtvrtinové. Většinou jde o osoby zaměstnané na DPČ.¹¹

¹⁰ V grafu 13 počítáno jako 4 zařízení, aby obsazenost PO 5 nebyla v % celkově nadhodnocena oproti PO 4.

¹¹ Zde proto někteří zřizovatelé uváděli počty hodin týdně, které byly pro účely srovnání v grafu převedeny na průměrný měsíční úvazek (pokud to neučinili respondenti sami již při vyplňování dotazníku). Proto se uváděné výše krátkých úvazků od sebe hodně lišily a v grafu bylo nutno použít škály, tak jak jsou uvedeny výše.

3.1.3 Příměstské tábory

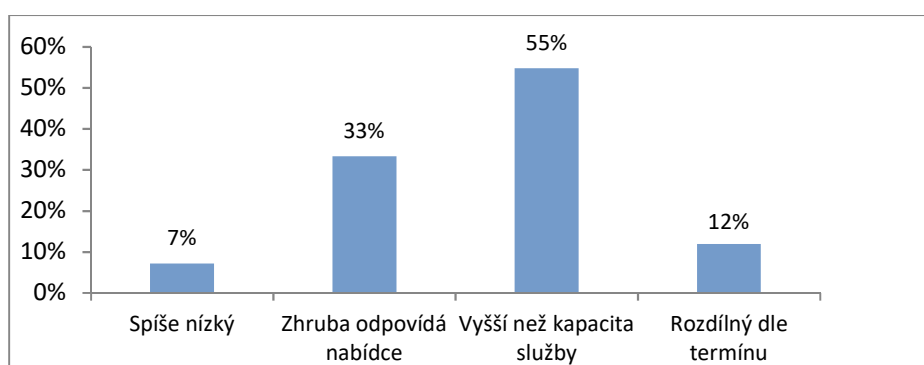
Graf 15 Počet termínů příměstských táborů v době letních prázdnin a mimo letní prázdniny

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=45¹²

V době letních prázdnin zřizovatelé nabízeli podstatně více termínů než mimo ně. Zatímco průměrný počet termínů v době letních prázdnin je 5, mimo ně poté jen 2. Co se týče počtu příměstských táborů mimo letní prázdniny, jedna pětina zřizovatelů dokonce nenabízela žádný termín, většina se poté vešla do rozmezí 1 až 3 termíny (69%). V době letních prázdnin je tato situace jiná. Pouze jeden zřizovatel nenabízela žádný termín, nejčastěji byl nabízen jeden až tři termíny (36%), ovšem další třetina zřizovatelů nabízela 4 – 6 termínů, menší třetina dokonce 8 a více termínů (29%). Nejvíce termínů nabízeli již zmínění zřizovatelé, kteří realizovali tábor ve více městech (nejvíce bylo realizováno 17 táborů v 5 uvedených městech).

Graf 16 Zájem ze strany rodičů o příměstské tábory

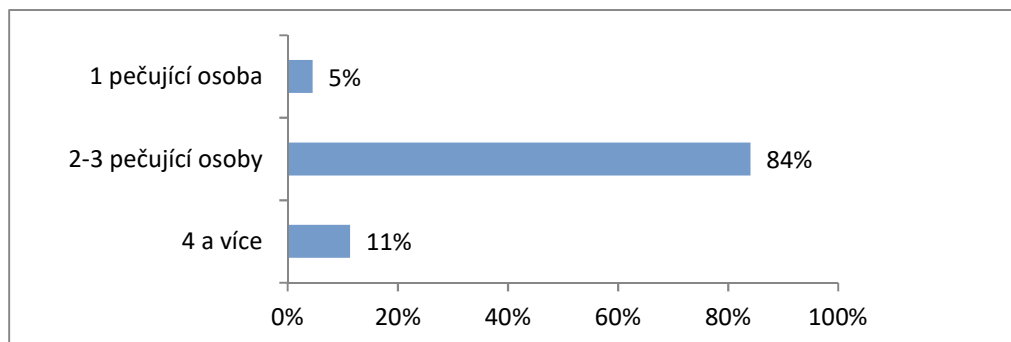

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=45

¹² V této sekci byly odpovědi 5 respondentů obsaženy duplicitně, a proto započítány jen jednou, čímž se N snížilo. Jednalo se o zřizovatele, který dotazník vyplňoval za několik různých dětských klubů, ale příměstský tábor měl zřejmě pouze jeden (odpovědi pro tuto sekci byly shodné včetně místa a názvu tábora).

Zájem o využití příměstského tábora ze strany rodičů je ve více než polovině případů (55 %) dokonce vyšší, než co zřizovatelé nabízejí. Ve třetině případů zájem zhruba odpovídá nabídce, nízký zájem deklaruje pouze 7 % zřizovatelů. Zřizovatelé, kteří vybrali možnost „Rozdílňý dle termínu“ ve všech případech zmiňovali v komentáři, že větší zájem je o tábory v době letních prázdnin a menší v době jarních, podzimních či zimních prázdnin.

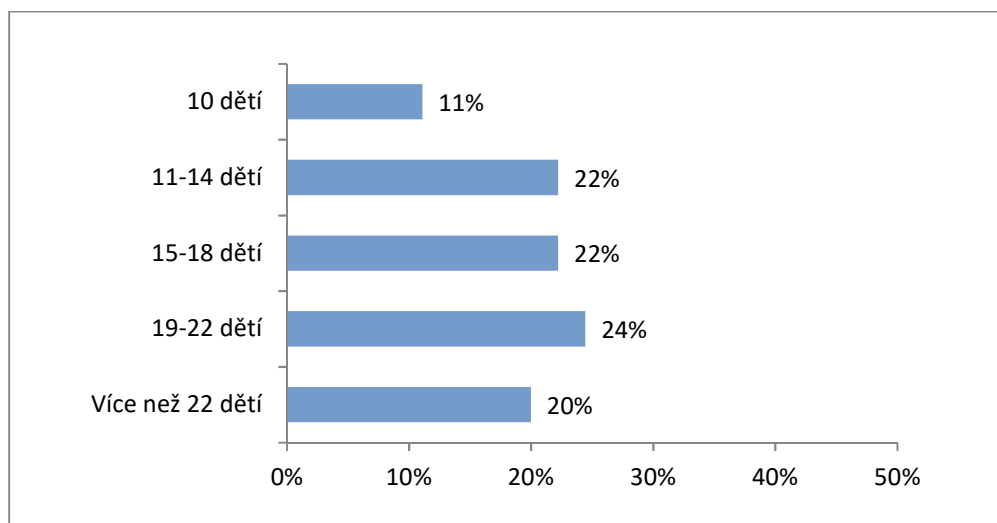
Graf 17 Počet pečujících osob na jeden termín tábora

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=44

Ve většině případů se o děti na táboře starají dvě nebo tři pečující osoby (84 %), přičemž někteří zřizovatelé specifikovali, že mimo hlavní pečující osobu využívali ještě asistenty nebo doprovod (3 zmínky).

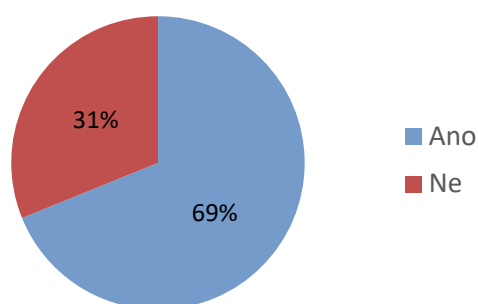
Graf 18 Počet dětí na jeden termín tábora

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=45

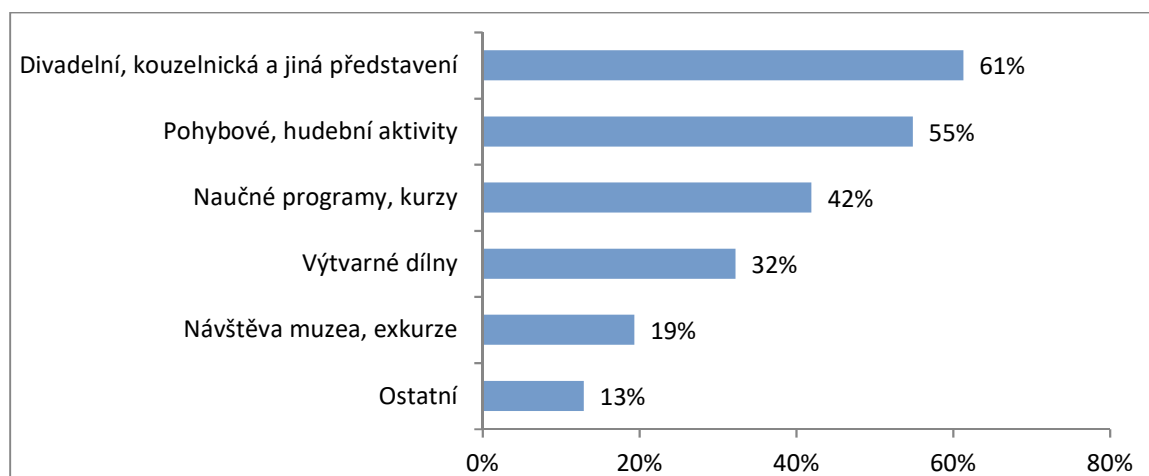
Ačkoliv počet pečujících osob je napříč všemi realizovanými tábory podobný (84 % využívá 2 nebo 3 pečující osoby), průměrný počet dětí na jeden termín tábora je hodně proměnlivý. V průměru se jednoho termínu tábora účastní 18 dětí, nejmenší uvedený počet dětí je 10 (11 % zřizovatelů). Výjimkou ovšem nejsou ani tábory s více než 22 dětmi, kterých je pětina. Příměstské tábory ovšem mohou mít více oddílů, které zajišťují pečující osoby samostatně, což z charakteru otázky nemůžeme dále specifikovat. Nicméně tábory s více než 22 dětmi mají na starosti buď 2-3 pečující osoby, anebo se tu nejvíce objevuje právě zajištění 4 a více pečujícími osobami.

Graf 19 Využití animačních služeb

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=45

Graf 20 Jaké animační služby jsou využívány

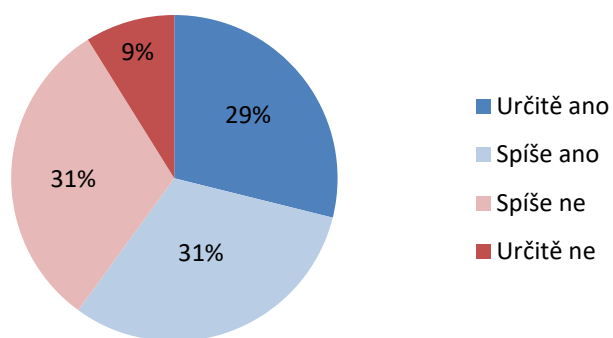
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=31 (zřizovatelé příměstských táborů, kteří využívají animační služby)

Animační služby v rámci programu příměstského tábora využívá většina zřizovatelů, konkrétně více než dvě třetiny (69 %). Nejčastěji se jedná o různá vystoupení divadel, kouzelníků či chovatelů dravců, které si platí zhruba tři pětiny zřizovatelů (61 %). Výjimkou nejsou ani různé sportovní a hudební aktivity, ať už se jedná o workshopy, olympiády, tance nebo návštěvu bazénu (55 % zřizovatelů). Zhruba jedna pětina zřizovatelů (19 %) považuje za animační program i návštěvu muzea či různé exkurze. Zřizovatelé, kteří animační služby nevyužívají¹³, jako hlavní důvod uvádějí, že mají zajištěný dostatek jiného programu (11 zmínek), případně je program zajištěn v rámci dětského klubu (2 zmínky). Pouze v jednom případě byl udán důvod, že v místě konání tábora je nabídka těchto služeb nedostatečná. Zřizovatelé většinou správně vědí, co se pod pojmem animační program skrývá¹⁴, nejvíce jich tyto programy specifikovalo obecně jako „Zajištění zábavného a zajímavého programu pro děti“, a to formou nákupu služeb (8 zmínek). Pouze dva zřizovatelé uvedli, že neví, co si pod tímto představit. Z konkrétních služeb byla jmenována divadelní a jiná představení (3 zmínky), tvořivé činnosti (2 zmínky), naučné programy (2 zmínky).

¹³ Bez grafu, N=14.

¹⁴ Bez grafu, N=14.

Graf 21 Pokračování příměstských táborů i po skončení OPZ

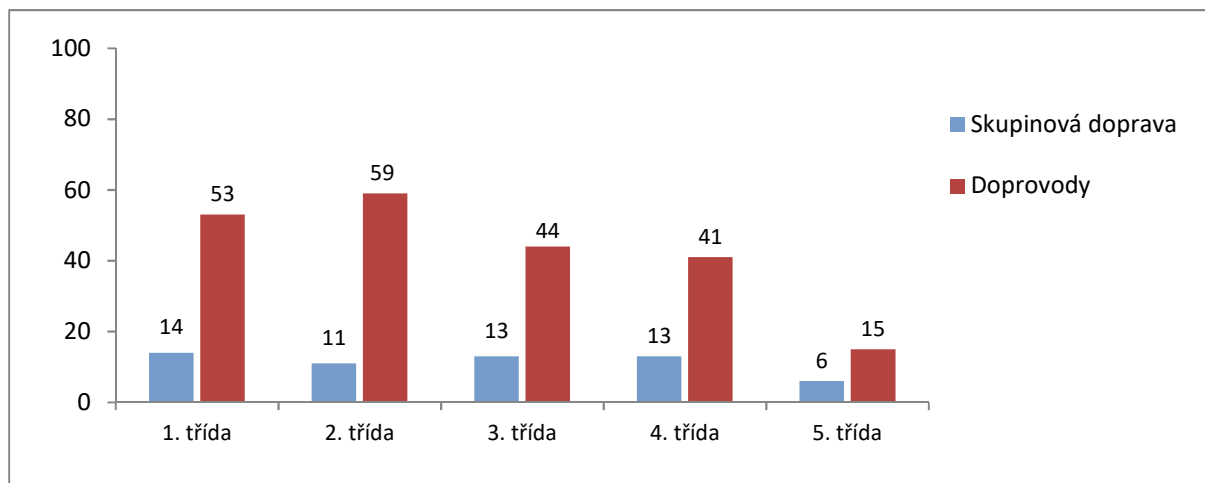

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=45

V situaci, kdy příměstské tábory nebudou financovány z OPZ, deklaruje pokračování této služby 60 % zřizovatelů. Dvě pětiny ovšem uvažují o konci této služby, těchto zřizovatelů jsme se dále ptali na případné důvody ukončení služby (bez grafu). Z 18 zřizovatelů jich 14 uvedlo, že by nepokračovali z finančních důvodů. Náklady na službu jsou vysoké a bez dotace by byla služba pro rodiče drahá. Další dva zřizovatelé zmiňují nízký zájem o službu ze strany rodičů.

3.1.4 Doprovodné služby

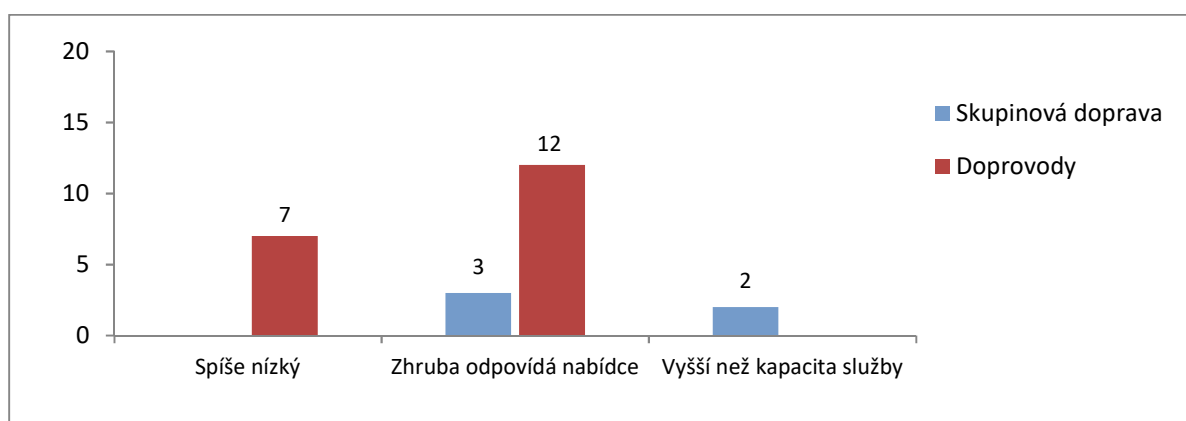
Graf 22 Počet dětí využívajících skupinovou dopravu a doprovod na kroužky podle tříd (absolutní počty)

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N (zařízení poskytující skupinovou dopravu) = 5, N (zařízení poskytující doprovod na kroužky) = 19

Ze zapojených příjemců jich skupinovou dopravu poskytuje 5, doprovod na kroužky a zájmovou činnost poté 19. Zájem o skupinovou dopravu není navázán na věk dítěte, jedinou výjimkou je klesající zájem pro děti v 5. třídě. Doprovody už jsou na věku dětí závislé více, příjemci nejvíce doprovázejí děti prvních a druhých tříd, nejméně pak opět žáky 5. tříd, kteří jsou už většinou schopni samostatné docházky.

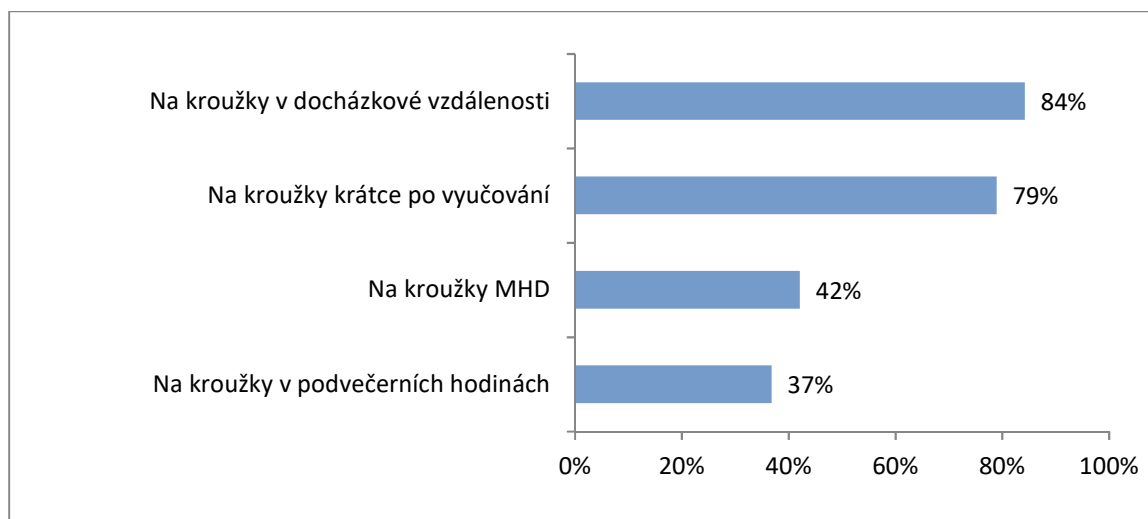
Graf 23 Zájem ze strany rodičů o skupinovou dopravu a doprovod na kroužky (absolutní počty)

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N (zařízení poskytující skupinovou dopravu) = 5, N (zařízení poskytující doprovod na kroužky) = 19

Co se týká zájmu ze strany rodičů o obě zmíněné služby, nabídka doprovodu na kroužky ve většině případů odpovídá zájmu rodičů (12 zřizovatelů), anebo je zájem rodičů nižší než nabídka (7 zřizovatelů). Naopak u skupinové dopravy zájem odpovídá nabídce (3 zřizovatelé), anebo je dokonce vyšší (2 zřizovatelé).

Graf 24 Kam jsou děti doprovázeny

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=19

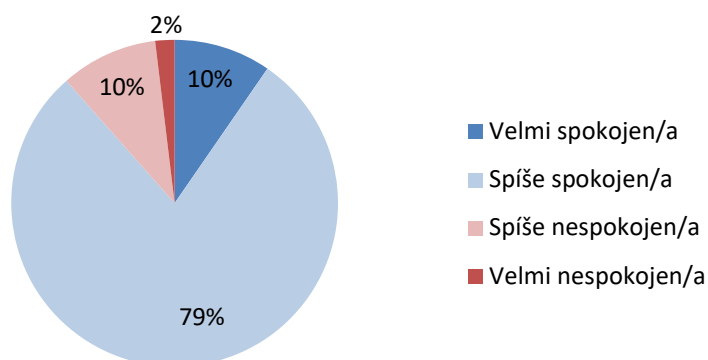
Děti jsou nejčastěji doprovázeny na kroužky v docházkové vzdálenosti (84 % zřizovatelů), a to krátce po vyučování (79 %). Dojíždění s dětmi s MHD a doprovázení dětí na kroužky v podvečerních hodinách již tak časté není.

Většina příjemců poskytujících obě služby za ně od rodičů nevybírá žádný poplatek.¹⁵ Příjemců, kteří skupinovou dopravu nebo doprovod na kroužky neposkytují, jsme se ptali na důvody absence služby. U obou služeb se v otevřených komentářích objevovaly dva hlavní důvody, které byly naprosto dominantní – buď služba není potřeba z důvodu dobré dostupnosti místa, kde je dětský klub situován, anebo není ze strany rodičů o tyto služby zájem.

¹⁵ Výjimkou je jeden příjemce zajišťující skupinovou dopravu, který za službu vybírá peníze v rámci paušálu, který zahrnuje i docházku a stravné. Výše paušálu je 1100 – 1300 Kč za měsíc. Z příjemců poskytujících doprovod na kroužky také vybírá poplatek pouze jeden, a to ve výši 28 Kč/ hod.

3.1.5 Spokojenost zřizovatelů s nastavením a administrací výzvy (dětské kluby i příměstské tábory)

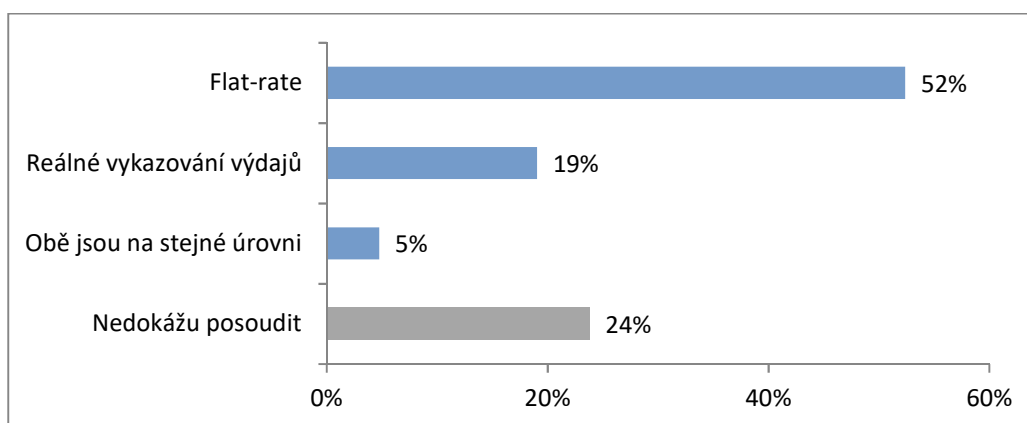
Graf 25 Spokojenost s reálným vykazováním

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=52 (DK i PM)

Zřizovatelé, kteří čerpali peníze z výzev 13 a 14 na dětské kluby, museli vykazovat reálné výdaje. Většina z nich s tímto druhem vykazování nemá problém, 89 % z nich deklaruje spokojenost. Ti, kteří s reálným vykazováním spokojení nejsou (12 %), v otevřených odpovědích zmiňují zejména administrativní náročnost a dlouhou dobu zpracování ze strany hodnotitelů.

Graf 26 Porovnání flat-rate a reálného vykazování výdajů

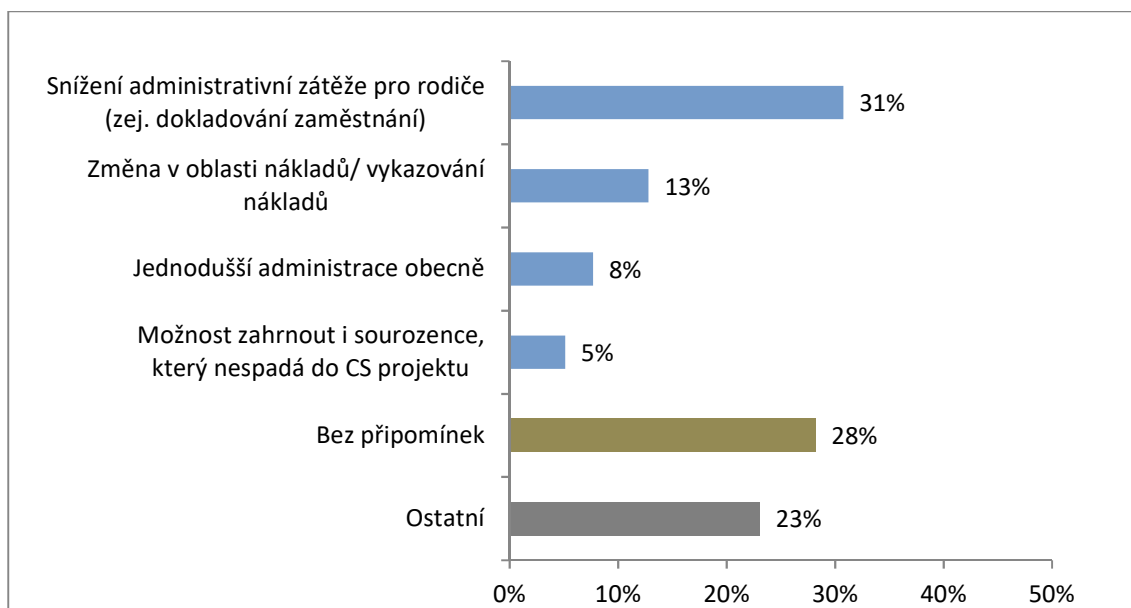

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=21 (ti, co znají flat-rate vykazování)

Reálné vykazování nákladů jsme dále chtěli porovnat se zjednodušenou formou výkaznictví, které kombinuje reálné vykazování a zjednodušenou formou paušálů – tzv. flat-rate. Tento druh výkaznictví zná 40 % zřizovatelů a je patrné, že ho často považují za lepší než klasické úplné vykazování. Více než polovina zřizovatelů (52 %) označila flat-rate za lepší variantu, zhruba pětina (19 %) poté považuje obě formy za srovnatelně dobré a téměř čtvrtina nedokáže posoudit, která forma je lepší (24 %). Deklarovanou výhodou flat-rate je logicky zjednodušení administrativy na straně zřizovatelů:

„Administrativně jednodušší vykazování, odpadá vyplňování drobných položek různého výtvarného materiálu často v hodnotě do 100 Kč do soupisky věcných nákladů.“

Graf 27 Návrhy na změny v nastaveních či pravidlech výzvy

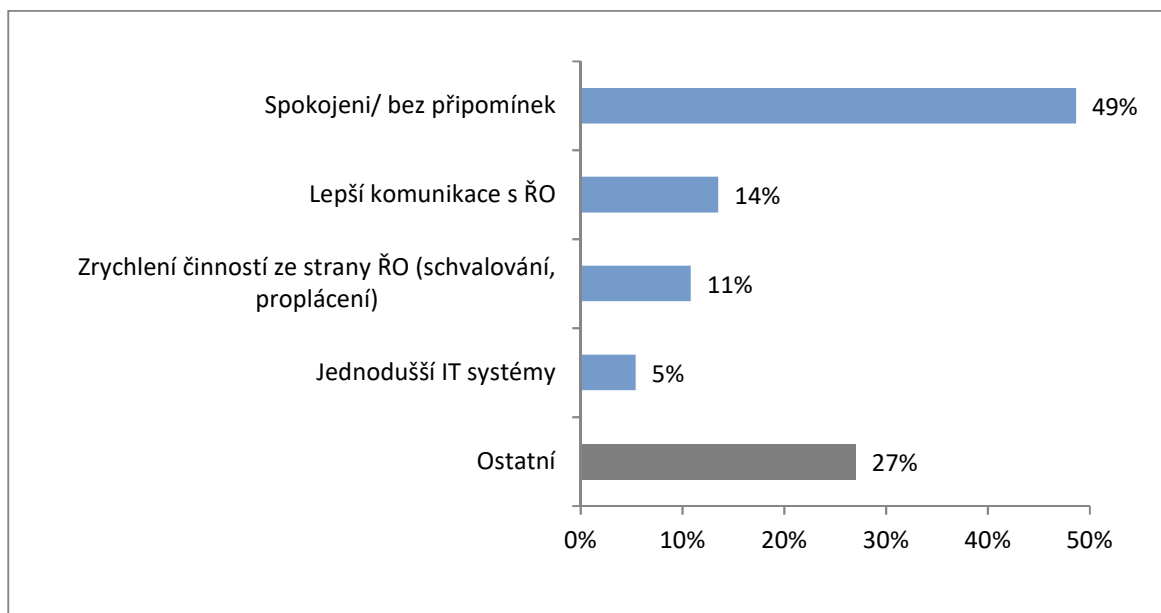
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=39

Příjemci mohli dále psát návrhy na změny v nastavení či pravidlech výzvy, které by uvítali. Nejvíce zmínek se týkalo přílišné administrativní zátěže, a to zejména v souvislosti s dokladováním zaměstnání u podpořených rodičů, které je podrobné a časté (31 % odpovědí), anebo složitá administrace obecně (8 %). Nicméně více jak čtvrtina příjemců žádnou připomínku neuvedla (28 %). Některé z komentářů:

„Pro nás komplikované řešení s dokladování nákupu drobných pomůcek pro činnosti v klubu a taktéž zajišťování animačního programu (v nové výzvě je dle nás řešeno lépe). Někteří rodiče si stěžují na velkou míru administrativy, tj. stálé dokládání potvrzení o zaměstnání a pro nás je u některých osob velmi obtížné toto potvrzení získat.“

„Zjednodušení administrace - pokud jde dítě jen na dva dny tábora, je nepřiměřený počet podkladů, které musí doložit. Především dvě potvrzení od rodičů.“

Graf 28 Návrhy zlepšení spolupráce s ŘO

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=37

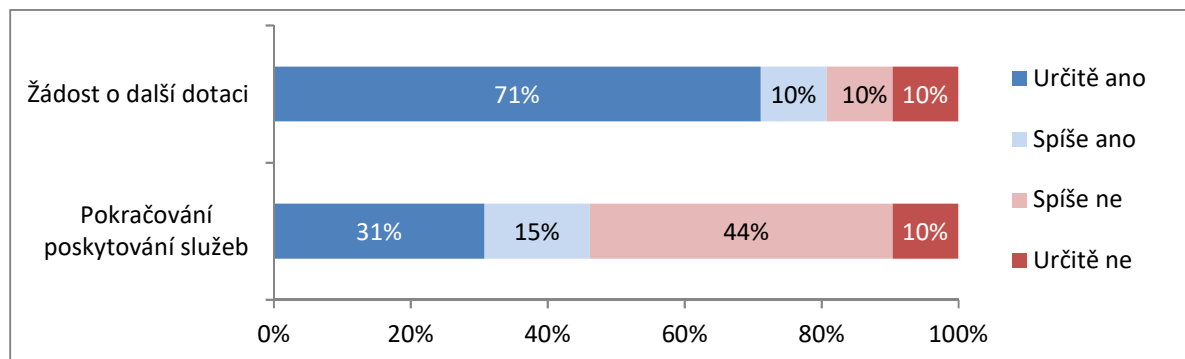
Dále jsme se příjemců ptali, zda-li mají nějaké návrhy na zlepšení spolupráce s řídicím orgánem. Většina z nich je se spoluprací spokojená a nic by neměnila (49 %). Drobné výhrady směřovaly k lepší komunikaci s řídicím orgánem a na to, že někdy jsou úkony z jejich strany pomalé. Více řeknou konkrétní komentáře:

„Především v komunikaci, máme kontakt pouze na jednoho manažera projektu. [...] Druhým problémem je nekompetentnost projektového manažera. Pokud se nejedná o běžnou až banální otázku, není schopen odpovědět. Posílá dotaz metodickému týmu, což trvá přes měsíc, než se po několika urgencích dozvíme odpověď. [...] A za třetí, když jsme nespokojeni s prací projektového manažera, nemáme kontakt na nadřízeného, s kterým bychom toto mohli řešit. Takto se nám první monitorovací zpráva protáhla na tři čtvrtě roku, neměli jsme finanční prostředky a projektový manažer nebyl vůbec vstřícný v řešení problému.“

„Pružnější komunikace nebo dřívější schvalování monitorovacích zpráv [...]“

3.1.6 Očekávané změny po konci podpory z OPZ (dětské kluby i příměstské tábory)

Graf 29 Budou zřizovatelé žádat o další dotaci z OPZ a budou poskytovat služby péče o děti i po skončení podpory z OPZ?

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=52 (DK i PT)

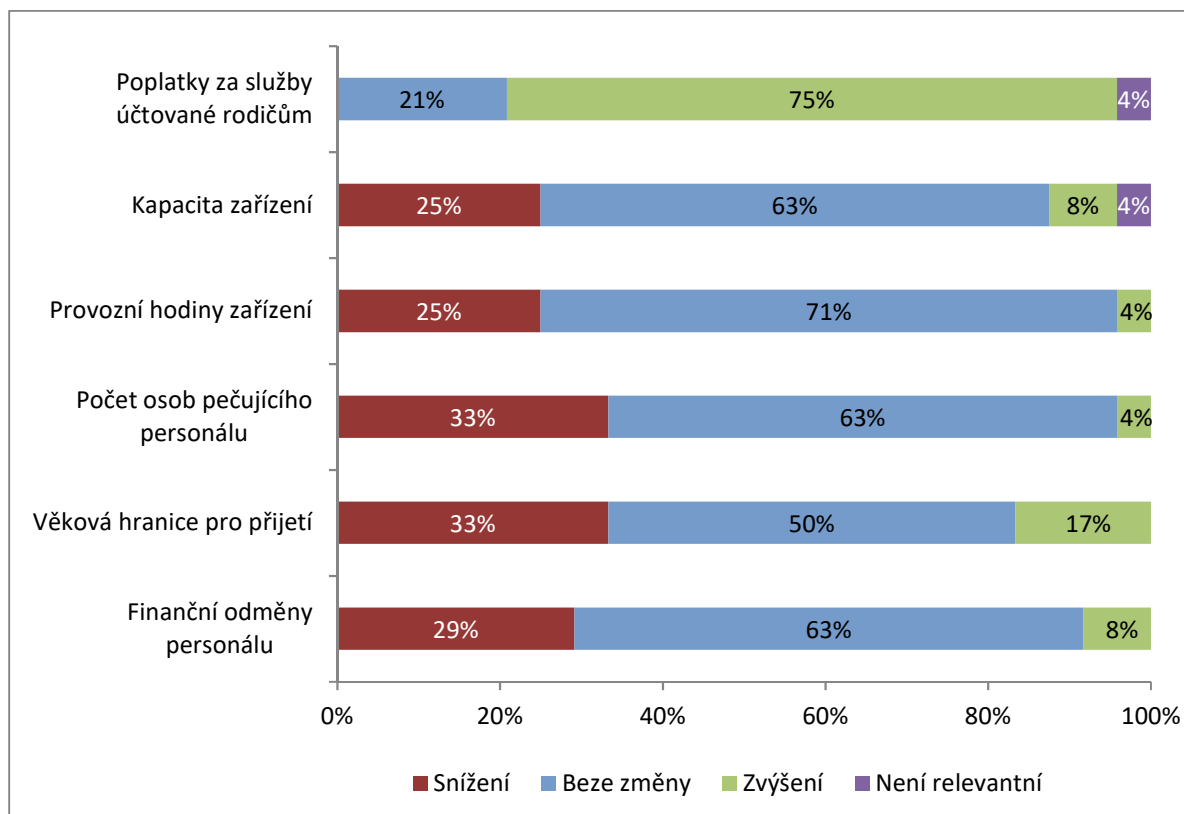
Příjemci, kteří poskytují některou ze služeb péče o děti 1. stupně ZŠ, by ve většině případů žádali o další dotaci, pokud by byla k dispozici (81 % z nich). Pokud se ovšem podíváme na to, zda by tito zřizovatelé poskytovali svoje služby i po skončení podpory z OPZ, více než polovina z nich (54 %) by služby dále neposkytovala. Téměř třetina z nich naopak deklaruje (31 %), že by určitě pokračovala.

Zřizovatelů, kteří na otázku, zda by pokračovali i po skončení podpory z OPZ, odpověděli „Určitě ne“, jsme se ptali na důvody tohoto rozhodnutí (bez grafu). Ve dvou z pěti odpovědí se objevily důvody související s finanční neudržitelností projektu:

„Bez finanční podpory z projektu je to pro nás nerentabilní a při stanovení ceny pro rodiče tak, aby to rentabilní bylo, to bude pro rodiče zatěžující.“

Mezi dalšími důvody se objevoval nedostatečný zájem ze strany rodičů, tedy že není vytížená kapacita zařízení (2 zmínky).

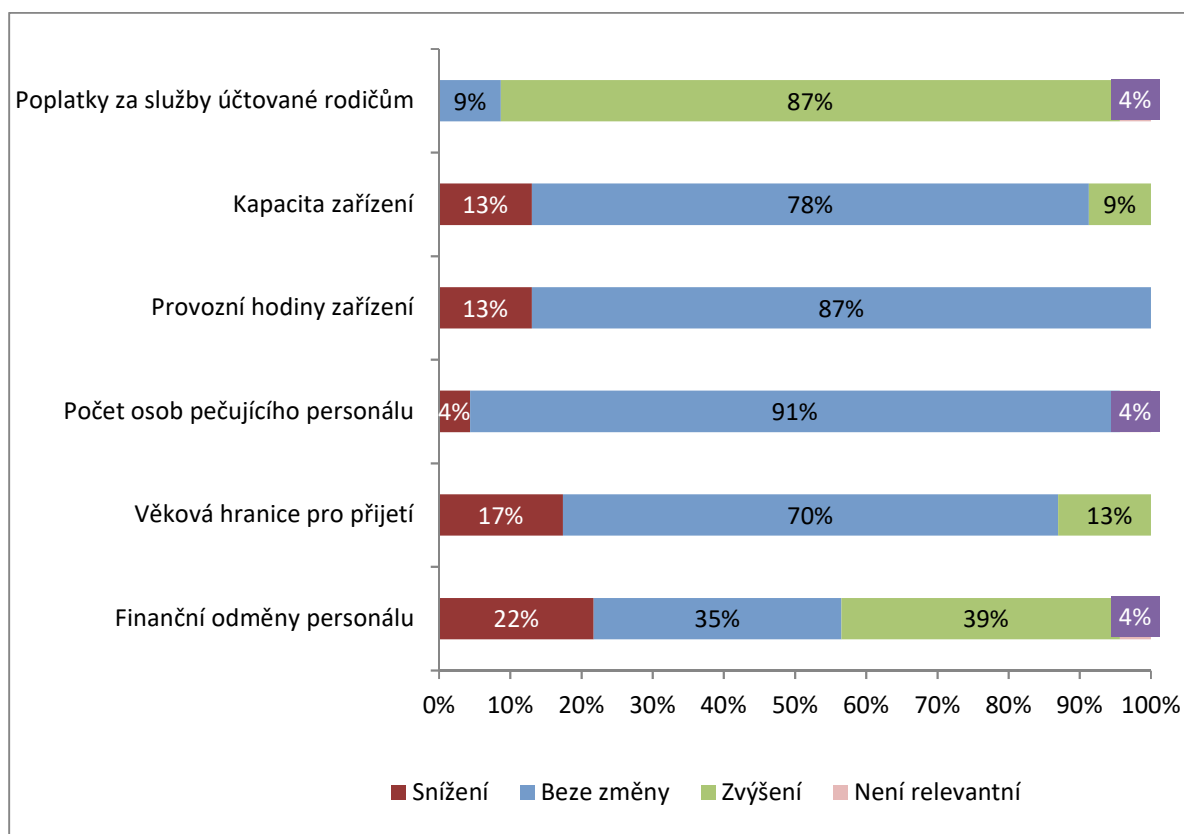
Graf 30 Očekávané změny po skončení podpory z OPZ – zřizovatelé, kteří *budou* pokračovat

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=24 (zřizovatelé, kteří odpověděli na otázku, zda by služby péče o děti poskytovali i po skončení podpory z OPZ „Určitě ano“ nebo „Spíše ano“)

Zřizovatelé, kteří deklarují, že by po skončení podpory z OPZ dále pokračovali, se vyjadřovali ke změnám, které by v souvislosti s tímto mohly nastat. Většina z nich počítá se zvýšením poplatků za služby účtované rodičům, které by pomohly pokrýt výpadek v příjmu (75 % z nich), pětina by poplatky zvládla nechat na stejné úrovni (21 %). Většina dalších oblastí by nejčastěji zůstala beze změny, a to i finanční odměny personálu (63 % nepředpokládá změnu). Třetina zařízení by musela snížit počet pečujícího personálu a také věkovou hranici pro přijetí, větší podíl zařízení by tyto aspekty ovšem zvládla ponechat beze změny.

Graf 31 Očekávané změny po skončení podpory z OPZ – zřizovatelé, kteří *spíše nebudou* pokračovat

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby a příměstské tábory – zřizovatelé, N=23 (zřizovatelé, kteří odpověděli na otázku, zda by služby péče o děti poskytovali i po skončení podpory z OPZ „Spíše ne“)

V případě zřizovatelů, kteří deklarují, že po skončení podpory z OPZ by *spíše nepokračovali* s poskytováním služeb pro děti, jsou případné změny ještě razantnější. Poplatky za služby účtované rodičům by se zvedly v ještě větším procentu (87 % zřizovatelů deklaruje zvýšení), v téměř dvou pětinach případů (39 %) zřizovatelé předpokládají i zvýšení finančních odměn personálu. K tomu je nutné dodat, že více než pětina z nich by odměny snížila (22 %), větší třetina nechala beze změny (35 %), takže v této otázce jsou zřizovatelé velmi nejednotní. Ostatní oblasti by zůstaly ve většině případů beze změny, a to ještě výrazněji než u zřizovatelů, kteří by případně chtěli pokračovat s poskytováním služeb péče o děti. Ti častěji deklarovali snížení ve zbylých oblastech.

Většina zřizovatelů nepředpokládá žádnou další změnu (91 % z nich; bez grafu). V závěrečných komentářích se objevují připomínky k horší návaznosti jednotlivých výzev (2 zmínky), které komplikují provoz dětských klubů a dalších služeb. Tématem je taktéž množství administrativy, která je zatěžující zejména pro rodiče (3 zmínky), a dále nastavení výzvy, zejména co se týče provázanosti dětského klubu a příměstského tábora (2 zmínky). Detailněji ve vybraných komentářích:

„[...] Dále bychom za vhodnější považovali realizaci příměstských táborů (mimo hlavní letní prázdniny) v rámci provozu dětských klubů - a to zejména k pracovní smlouvě s pečujícími osobami v dětských klubech. Jednodušší řešení by byla organizace těchto dní (krátkodobé prázdniny) v kompetenci otevřených dětských klubů.“

„Návaznost dotací je časově omezená termínem zveřejnění výsledků, v případě příměstských táborů je ze strany rodičů velký zájem a hlavně potřeba si termíny zajistit s předstihem, což je v případě

nepotvrzení získání dotace nereálné a komplikuje nám to situaci a následně naplnění kapacity zařízení.“

„V našem případě je velká škoda, že projekt nemá návaznost, protože přijdou zaměstnanci o práci, kterou měli garantovanou 2 roky po dobu trvání projektu. [...] Škola nemá finanční mzdové zdroje na pokračování klubu pro 4. a 5. třídy. V případě zvýšení spoluúčasti rodičů by byla velmi vysoká finanční částka na žáka a rodiče by neměli o službu zájem. Je zbytečná administrativa pro nás a zejména rodiče (smlouvy, monitorovací listy, přihlášky, potvrzení o zaměstnání aj.), kde stále dokola vyplňují stejné osobní údaje, která škola třeba má ve svém evidenčním systému.“

3.2 Šetření mezi cílovou skupinou – dětské kluby

3.2.1 Základní informace

Dotazníkové šetření rodičů, jejichž děti navštěvují dětský klub, proběhlo ve dvou vlnách. První proběhla na podzim roku 2017 (říjen – listopad), druhá na jaře roku 2018 (březen – duben). Datový soubor byl nejdříve vyčištěn od duplicitních vyplnění (zjištěných na základě data narození a iniciál dítěte v dětském klubu), konkrétní počty respondentů pro jednotlivé vlny jsou uvedeny níže.

Dotazníkové šetření CS (rodiče) – počet respondentů ve vlnách		
	1. vlna	2. vlna
Sběr dat	Říjen - listopad 2017	Březen - duben 2018
Počet sesbíraných dokončených odpovědí	351	127

Původně byly tyto dvě vlny zamýšleny jako vlna „před“, tedy zjištění situace rodiny před tím, než dítě začalo dětský klub navštěvovat, a vlna „po“, tedy zjištění situace po nějakém čase od nástupu dítěte do dětského klubu. Rodiče, kteří vyplňovali dotazník v první vlně, a jejich dítě navštěvovalo dětský klub již předchozí rok, odpovídali na otázky spojené s obdobím před vstupem retrospektivně. Stejně tak rodiče, kteří vyplňovali dotazník ve druhé vlně a nevyplňovali v první vlně. Tyto retrospektivní odpovědi nakonec poslouží jako primární datová základna pro zjištění dopadů na uplatnění na trhu práce, protože rodičů, jejichž odpovědi v situaci „před“ a „po“ se podařilo spárovat, je minimum (21 případů). Situaci ukazuje tabulka níže.

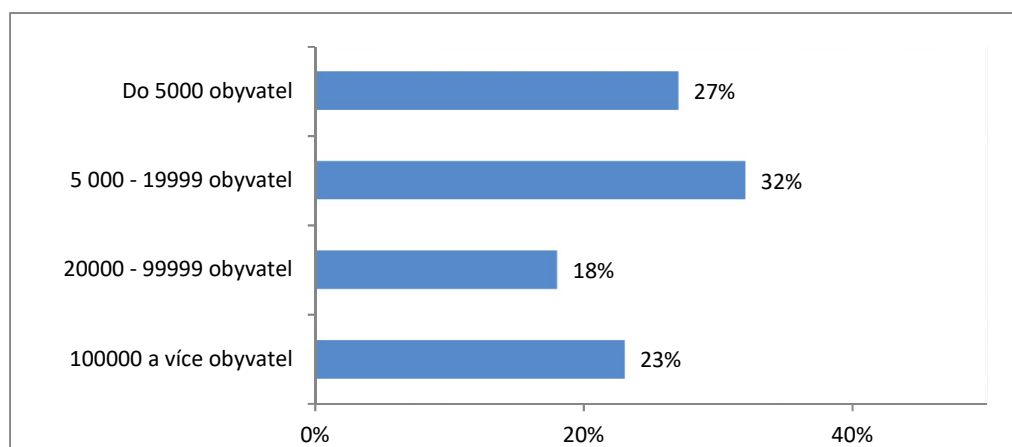
Dotazníkové šetření CS (rodiče) – počet respondentů v jednotlivých verzích dotazníku	
Odpovídali na situaci „před“ retrospektivně a na situaci „po“ aktuálně (1. nebo 2. vlna)	328
Odpovídali pouze na situaci „před“ (1. vlna)	121
Odpovídali pouze na situaci „po“ (2. vlna)	29

Při spojování dat z obou vln byly spárované případy spojeny dohromady, takže výsledný vzorek se snížil o 21 případů. Finálně tedy pracujeme se vzorkem 457 respondentů. Ve výzvách 13 a 14 bylo podpořeno 84 projektů, v 63 z nich vznikl dětský klub. V první vlně dotazníkového šetření se zapojili rodiče z 34 projektů, ve druhé vlně z 21 projektů.

Z hlediska regionálního rozložení, nejvíce projektů bylo realizováno ve Středočeském kraji (17 %), poté v Jihomoravském kraji (16 %), Jihočeském (14 %) a v Praze (13 %). Ve vzorku, se kterým pracujeme, je zastoupeno 40 projektů dohromady v obou vlnách. Distribuce projektů ve vzorku je podobná základnímu souboru, nejvíce odpovědi přišlo z projektů realizovaných ve Středočeském a Jihomoravském kraji (15 %). Naproti tomu ve vzorku není zastoupen Karlovarský kraj, kde ale nebyl realizován žádný projekt, a také Královehradecký kraj, kam jsou ovšem tři projekty umístěny. Nejvíce respondentů bydlí v Ústeckém kraji (18 %), dále ve Středočeském a Jihočeském kraji (15 %). Kraj, ve kterém respondenti bydlí, je většinou shodný s krajem, který je místem realizace projektu. Drobnou

výjimku tvoří 6 respondentů žijících ve Středočeském kraji, kteří jsou podpořeni z projektů realizovaných v Praze.

Graf 32 Zastoupení respondentů podle velikosti sídla

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=453¹⁶

Projekty zastoupené ve vzorku působí v regionech všech velikostních stupňů. Distribuci základního vzorku bohužel nemáme k dispozici. Nejvíce respondentů žije v menších městech od 5000 do 19 999 obyvatel (32 %), více jak čtvrtina (27 %) pak v malých obcích do 5000 obyvatel. Právě tito respondenti z malých obcí nejčastěji využívají zařízení, které sídlí ve větším městě, konkrétně 46 % z nich.

Na závěr této kapitoly je nutné zreflektovat, do jaké míry můžeme považovat výsledky tohoto šetření za validní. To, že jsou pro zhodnocení dopadů na uplatnění na trhu práce cílové skupiny použity pouze retrospektivní odpovědi, představuje jisté omezení pro validitu výsledků. Pokud si rodiče pouze rozpomínají na období před nástupem dítěte do dětského klubu, jejich odpovědi nemusí být tak přesné. Problém představuje dlouhý časový horizont, protože někteří rodiče mají děti v dětském klubu více let po sobě a nemusí si pamatovat detaily toho, jak byli zapojeni na trhu práce dříve (přesný měsíční příjem či počet hodin týdně v práci).

¹⁶ U 4 rodičů nebylo možné identifikovat, v jakém městě žijí, proto je celkový počet respondentů nižší.

3.2.2 Nabízené služby dětských klubů

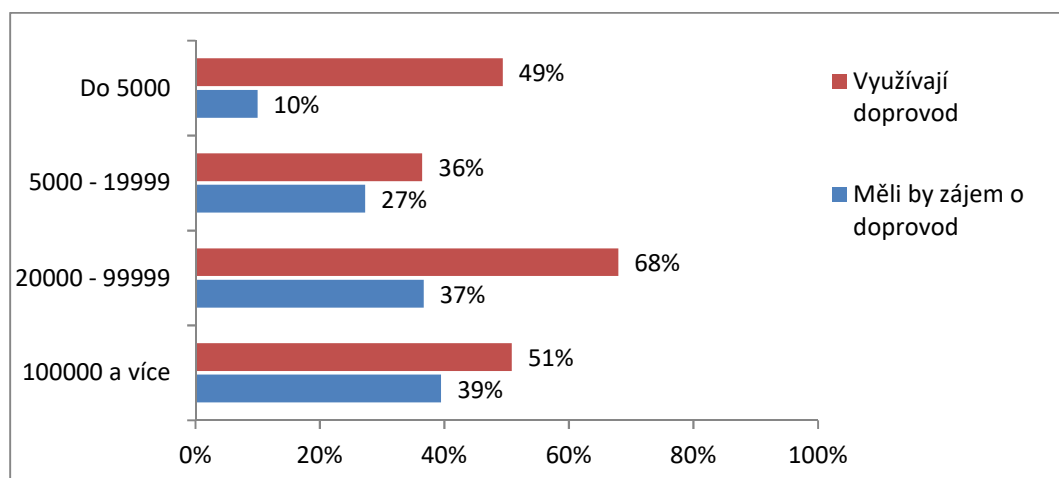
Tab. 1 Nabídka doprovodných služeb a zájem o ně mezi rodiči

	Klub nabízí službu		Rodiče využívající službu (pokud je služba nabízena)		Rodiče, kteří by měli zájem o službu (pokud služba není nabízena)	
	počet	procento	počet	procento	počet	procento
Skupinová doprava do/ze školy	158	36 %	82	52 %	67	24 %
Celkem	443	100 %	158	100 %	285	100 %
Doprovod na kroužky	302	68 %	148	49 %	39	28 %
Celkem	443	100 %	302	100 %	141	100 %

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=rozdílné dle otázky (viz tabulka)

Dětské kluby, které oslovení rodiče využívají, nabízí ve větší míře doprovod dětí na kroužky a zájmové aktivity (takový klub využívají více než dvě třetiny rodičů – 68 %), a to zhruba dvakrát častěji než skupinovou dopravu do a ze školy (takový klub využívá přibližně třetina rodičů – 36 %). Obě nabízené služby poté využívá zhruba polovina rodičů. Pokud v zařízení služby nabízené nejsou, má o ně zájem zhruba další čtvrtina rodičů (o skupinovou dopravu 24 %, o doprovod 28 % rodičů).

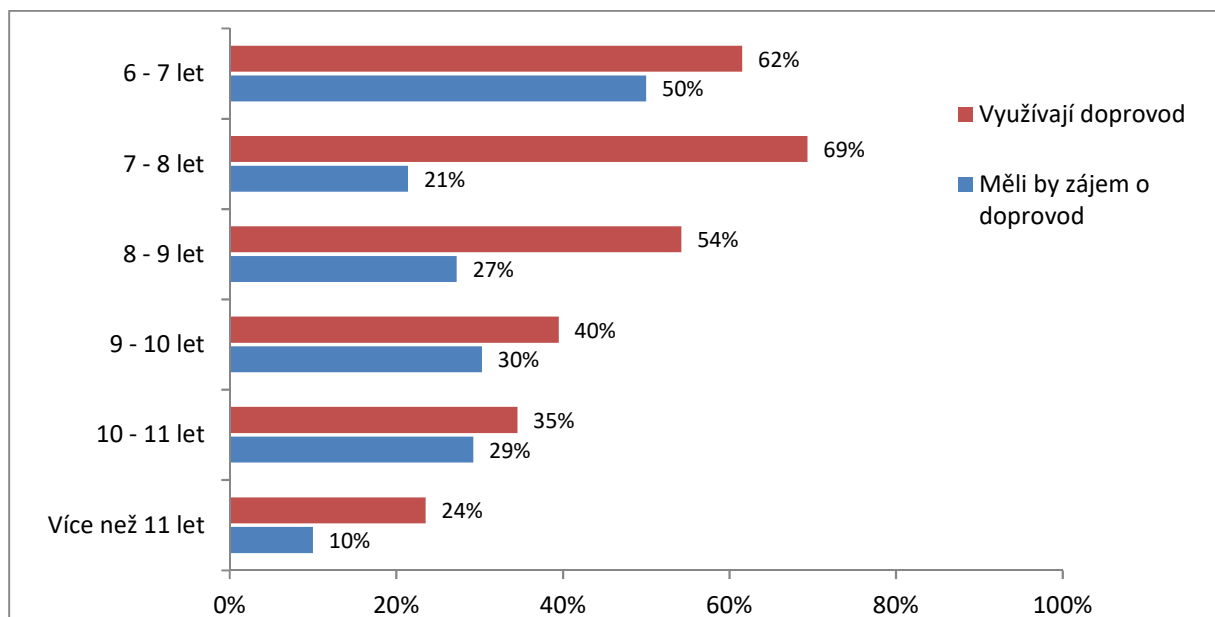
Graf 33 Rodiče využívající doprovod na kroužky a zájem o tuto službu podle velikosti bydliště rodiny

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (využívají doprovod) = 287, N (měli by zájem o doprovod) = 137

Pokud mají rodiče deklarovat potenciální zájem o službu doprovodů dítěte na kroužky (v zařízeních, kde služba k dispozici není), zájem se zvedá přímo úměrně s velikostí bydliště rodiny. Zatímco v malých obcích do 5000 obyvatel by o tuto službu mělo zájem 10 % rodičů, ve velkých městech od 100 000 obyvatel je deklarovaný zájem zhruba čtyřikrát větší (39 %). Nicméně když se podíváme na reálné využívání služby podle velikosti bydliště, jak v malých obcích, tak ve velkých městech je využívání služby podobné – služba je využívána zhruba polovinou rodičů. Nejvíce je služba využívána ve větších městech od 20 000 do 99 999 obyvatel, a to více jak dvěma třetinami rodičů (68 %). U služby skupinové dopravy dětí se rozdíly mezi sídly různých velikostí v takové míře neobjevují.

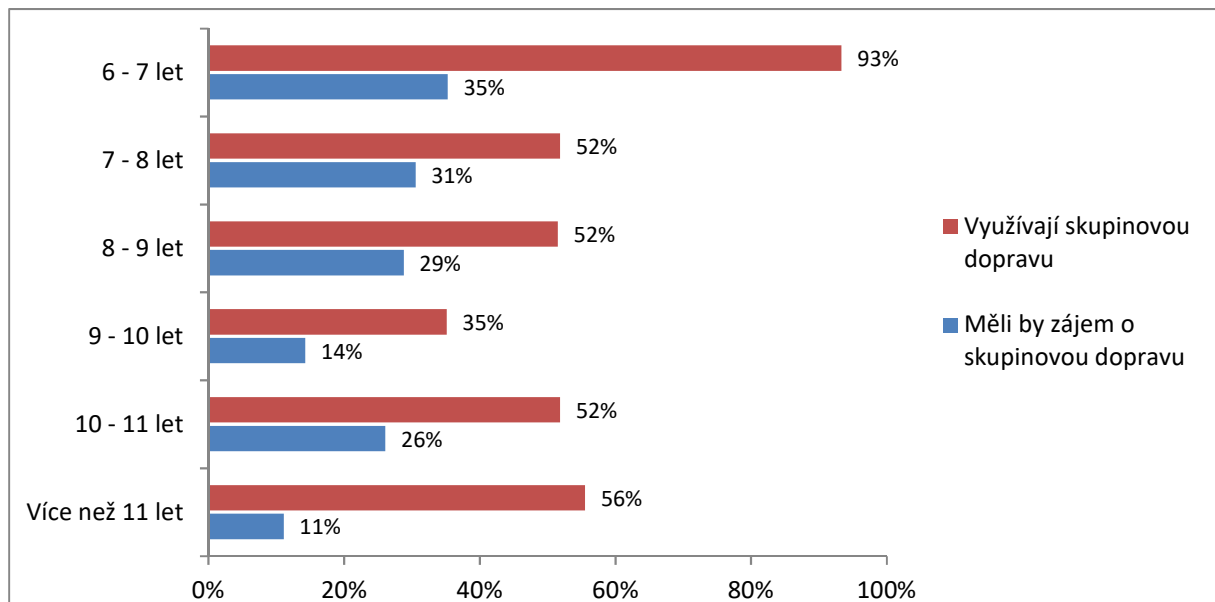
Graf 34 Rodiče využívající doprovod na kroužky a zájem o tuto službu podle věku dítěte

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (využívají doprovod)=287, N (měli by zájem o doprovod) = 137

Zájem o doprovody i využití této služby jednoznačně souvisí s věkem dítěte. Tuto službu využívají nejvíce rodiče s dětmi mezi 6 a 7 lety (62 %) a 7 a 8 lety (69 %). Největší zájem, pokud tato služba nabízená není, je pro děti v první třídě, tedy mezi 6 a 7 lety – službu by uvítala polovina rodičů.

Graf 35 Rodiče využívající skupinovou dopravu dětí a zájem o tuto službu podle věku dítěte

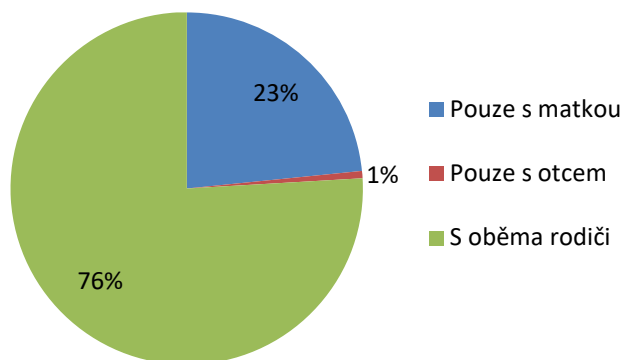

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (využívají doprovod)=148, N (měli by zájem o doprovod) = 276

Zájem o skupinovou dopravu dětí ze školy a do školy není jasně vázán na věk dítěte. Pokud se ale podíváme na distribuci využívání služby podle věku dítěte, služba je jednoznačně nejvíce využívána pro děti v první třídě, tedy mezi 6 a 7 lety (93 % rodičů s takto starým dítětem službu využívá).

3.2.3 Jaké rodiny a v jaké míře využívají dětský klub

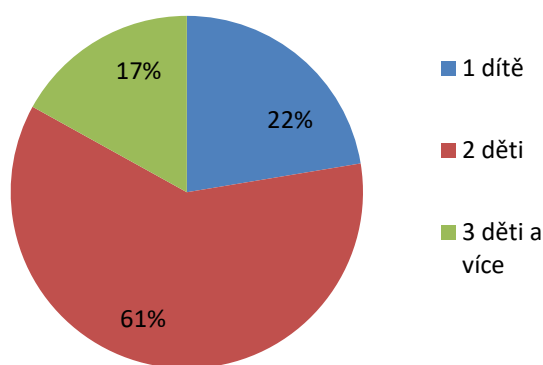
Graf 36 S kým žije dítě/děti ve společné domácnosti

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=457

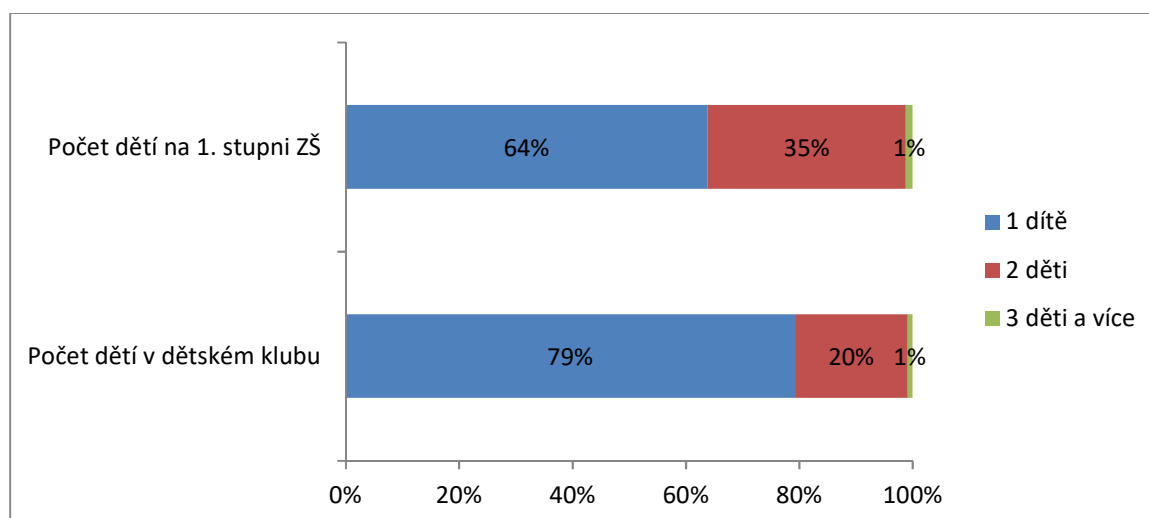
Ve většině rodin, které využívají pro své dítě dětský klub, žijí oba rodiče (76 %). U těchto respondentů lze dále sledovat rozdíly v zapojení na trhu práce mezi otcem a matkou, a také to, zda služba přispěla ke snížení či odstranění rozdílů spojených se zapojením na trhu práce mezi nimi. Nezanedbatelnou část tvoří i domácnosti pouze s matkou, ve vzorku jich najdeme téměř čtvrtinu (23 %).

Graf 37 Počet dětí v rodině

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=442

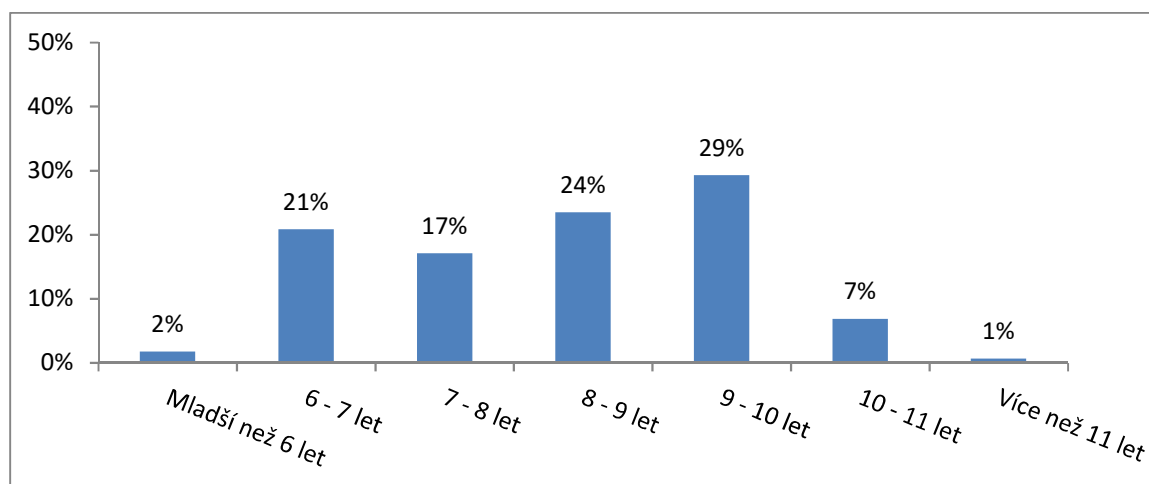
Graf 38 Rodiny se dvěma a více dětmi – počet dětí na 1. stupni ZŠ a v dětském klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (počet dětí na 1. stupni ZŠ, rodiny se dvěma a více dětmi)=343, N (počet dětí v dětském klubu, rodiny se dvěma a více dětmi)=343

Ve většině rodin žijí dvě děti (61 %), pětina rodin má dítě jen jedno (22 %). Graf 38 dále ukazuje jen situaci pro rodiny se dvěma a více dětmi. Značná část rodin s více dětmi má na 1. stupni ZŠ pouze jedno dítě (64 %), zhruba třetina poté dvě děti (35 %). Pokud se podíváme na podíl dětí v dětském klubu, který je pro děti na 1. stupni ZŠ koncipován, dvě děti z rodiny zde má jedna pětina respondentů. Častější je, že rodiče sem dají jen jedno dítě (79 %).

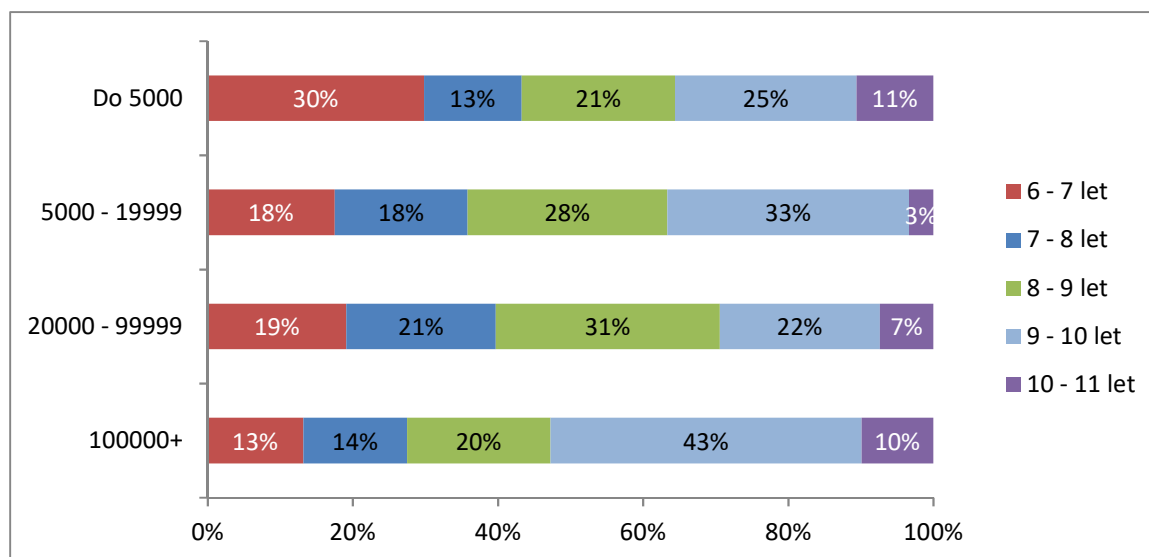
Graf 39 Věk dětí při nástupu do dětského klubu (první a druhé dítě)

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (počet dětí bez ohledu na to, že některé děti jsou od stejných rodičů)=451

Při pohledu na věk dětí při vstupu do dětského klubu je vidět, že do dětských klubů docházejí děti od první do páté třídy zhruba rovnoměrně. Mírný převis je vidět u starších žáků ve věku 9-10 let (29 %) a 8-9 let (24 %), nicméně i malých žáků mezi 6-7 lety je více než pětina (21 %).

Graf 40 Věk dětí při nástupu (první dítě) podle regionu, ve kterém rodiče žijí

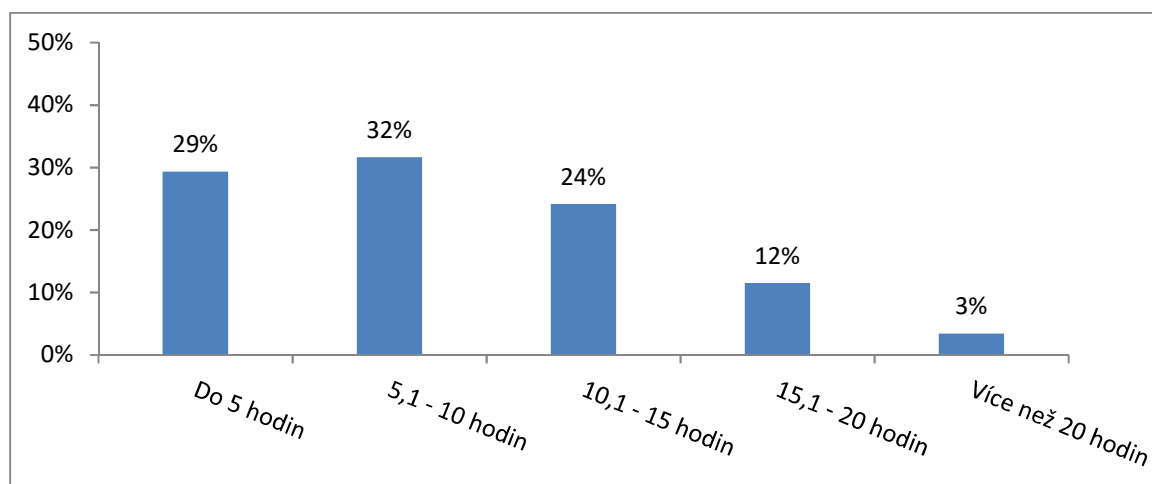

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=383

Existuje souvislost, v jakém regionu rodiče žijí a jak staré dítě do dětského klubu umísťují.¹⁷ Ve velkých městech nad 100 000 obyvatel jsou mnohem častěji než v ostatních regionech starší žáci ve věku 9-10 let (43 %). Naproti tomu v malých obcích do 5000 obyvatel je zase téměř třetina rodičů (30 %), kteří mají v dětském klubu malé žáky mezi 6. a 7. rokem.

¹⁷ X² test: p-hodnota=0,02.

Graf 41 Průměrný počet hodin týdně docházky do dětského klubu (první dítě)

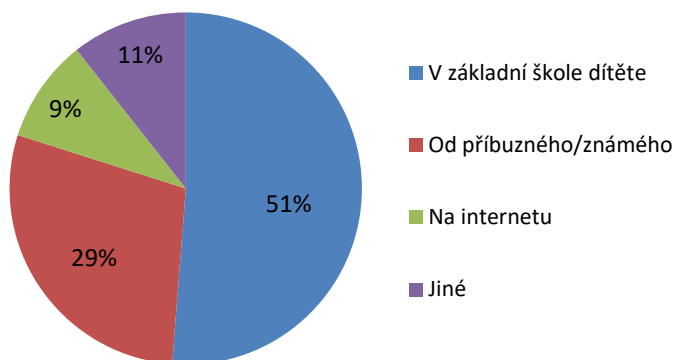

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=443

V průměru stráví dítě v dětském klubu 10 hodin za týden. Graf 41 ukazuje, že distribuce průměrné docházky je značně rozvrstvená, což je určitě dáno i tím, že dětské kluby mají různé otevírací časy. Velká část rodičů si vystačí s maximálně 5 hodinami za týden (29 %), mezi 5 a 10 hodinami jsou děti v dětském klubu nejčastěji (32 %). Čtvrtina rodičů (24 %) využívá klub na 10 – 15 hodin týdně.

3.2.4 Motivace rodičů pro umístění dítěte do dětského klubu

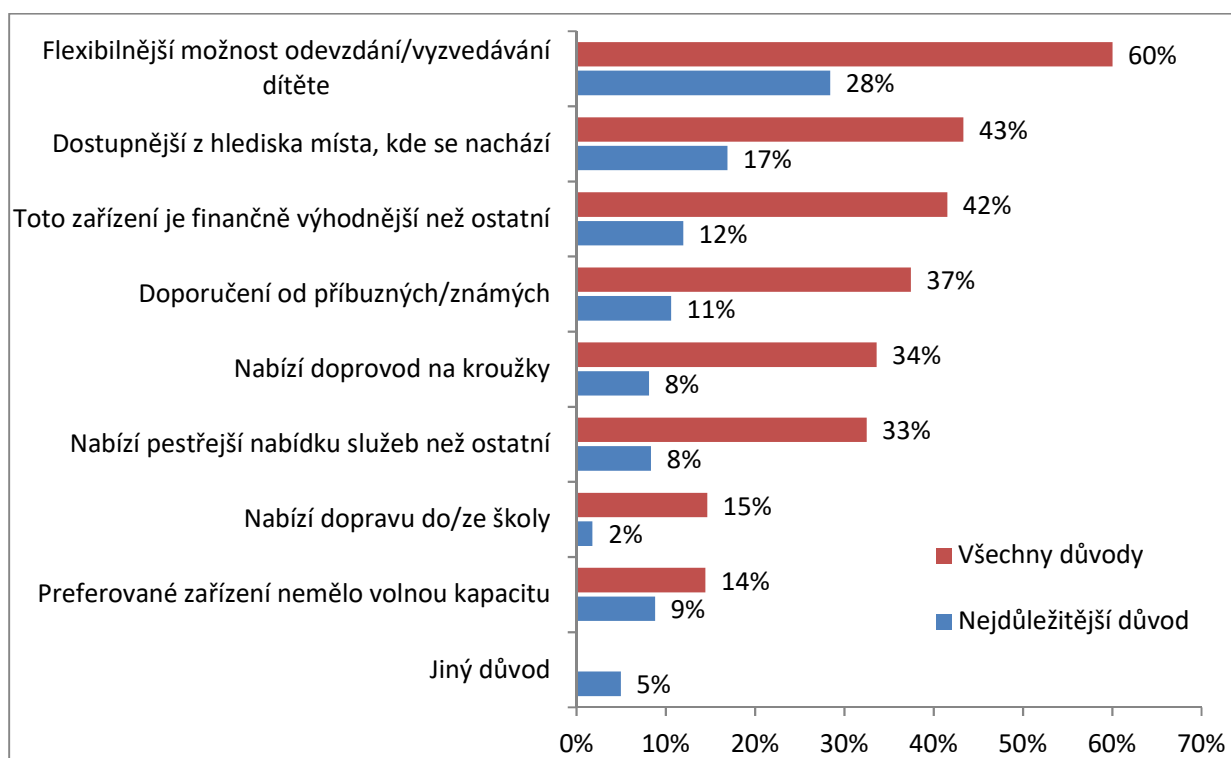
Graf 42 Jak se rodiče dozvěděli o dětském klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=443

Rodiče se nejčastěji dovídají o dětském klubu na základní škole, kam dítě chodí (více než polovina z nich – 51 %). Větší čtvrtina dostane doporučení od příbuzného či známého (29 %), internet už v informování o službě funguje méně (9 %). Mezi další zdroje informací (kategorie „Jiné“) se řadí sami zřizovatelé služeb či jejich zaměstnanci (11 zmínek), ostatní možnosti měly spíše marginální zastoupení.¹⁸

Graf 43 Všechny důvody pro umístění dítěte do dětského klubu a nejdůležitější z nich

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=443

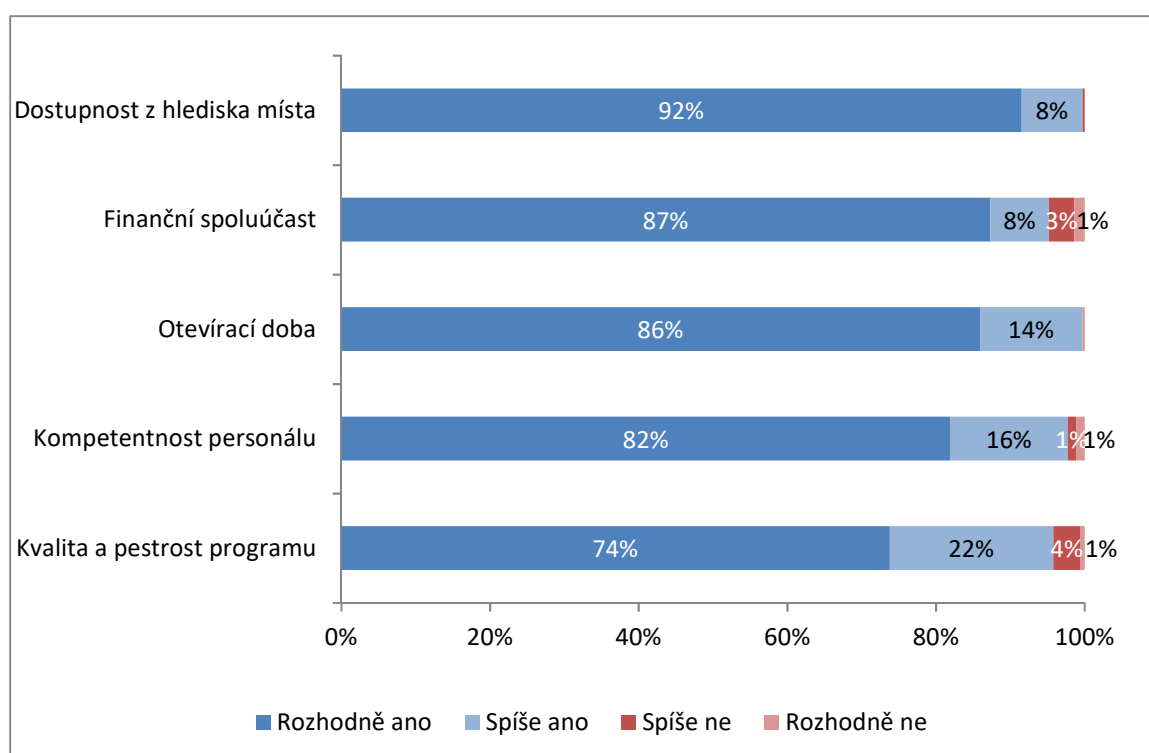
¹⁸ 7 zmínek v kategorii „Jiné“ ještě patřilo mateřským, rodičovským centrům a kroužkům, 6 zmínek poté bylo u možnosti letáků a plakátů a také toho, že rodiče mají dřívější zkušenost se zřizovatelem služby.

Výhodou dětského klubu je jednoznačně to, že rodiče mají možnost dítě přivést či odvést flexibilně – tento důvod pro výběr zařízení uvedly tři pětiny respondentů, nejdůležitější je pro větší čtvrtinu z nich (28 %). Důležitá je také dostupnost z hlediska místa, kterou zvolily dvě pětiny respondentů (43 %), a dále ekonomické hledisko, kdy je dětský klub považován za finančně výhodnou alternativu (zvolilo 42 % respondentů).

3.2.5 Spokojenost se zařízením

Spokojenost se zařízením hodnotili pouze respondenti, kteří už s ním měli zkušenost po nějaké době docházky dítěte. Ve výsledcích tedy chybí respondenti, kteří vyplnili pouze vstupní dotazník v první vlně dotazníku a ve druhé se již nezapojili.

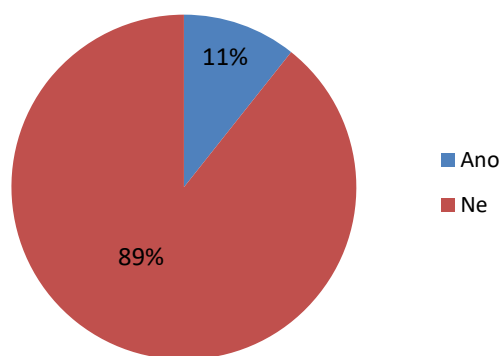
Graf 44 Vyhovuje nastavení jednotlivých parametrů služby dětských klubů

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, jejichž dítě už do DK nějakou dobu docházelo, N=355

S tím, jak dětské kluby fungují, jsou rodiče obecně spokojení. U všech jednotlivých parametrů jednoznačně převládá spokojenost bez výhrad vyjádřená kategorií „Rozhodně ano“. Nejlépe dopadla dostupnost služby z hlediska místa, která je pro rodiče důležitým rozhodujícím parametrem pro volbu zařízení. Na konci žebříčku je kvalita a pestrost programu, se kterou jsou rodiče také velmi spokojení, ale z uvedených parametrů má největší zastoupení možnosti „Spíše ano“ (22 %), takže zde mohou mít rodiče drobné výhrady.

Graf 45 Uvítali by změnu v zajištění dětského klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, jejichž dítě už do DK nějakou dobu docházelo, N=355

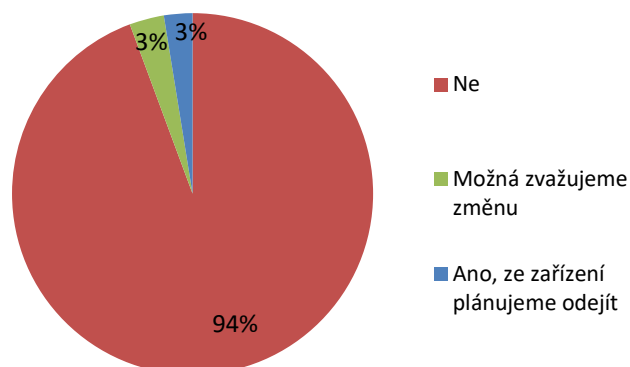
Tab. 2 Návrhy na změny v zajištění dětského klubu (absolutní počty)

Pestřejší nabídka aktivit/ nabídka kroužků	11
Prodloužení provozu (dříve ráno, později odpoledne)	6
Pobyť na čerstvém vzduchu, pohybové aktivity	6
Kvalitnější pečující osoba/ lepší dohled	4
Rozšíření o doprovody (zej. na kroužky)	4
Ostatní	11

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, kteří by uvítali změnu v zajištění DK, N=38

Vysoká spokojenost s fungování služby je patrná i z otázky, zda by rodiče uvítali nějakou změnu v zajištění dětského klubu. Většina rodičů žádnou změnu nevyžaduje (89 %). Mezi nejčastějšími návrhy na zlepšení se objevovalo zajištění pestřejší nabídky aktivit či případně specificky zaměřených kroužků (11 zmínek).

Graf 46 Plánují odchod z dětského klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, jejichž dítě už do DK nějakou dobu docházelo, N=355

Tab. 3 Důvody pro odchod z dětského klubu (absolutní počty)

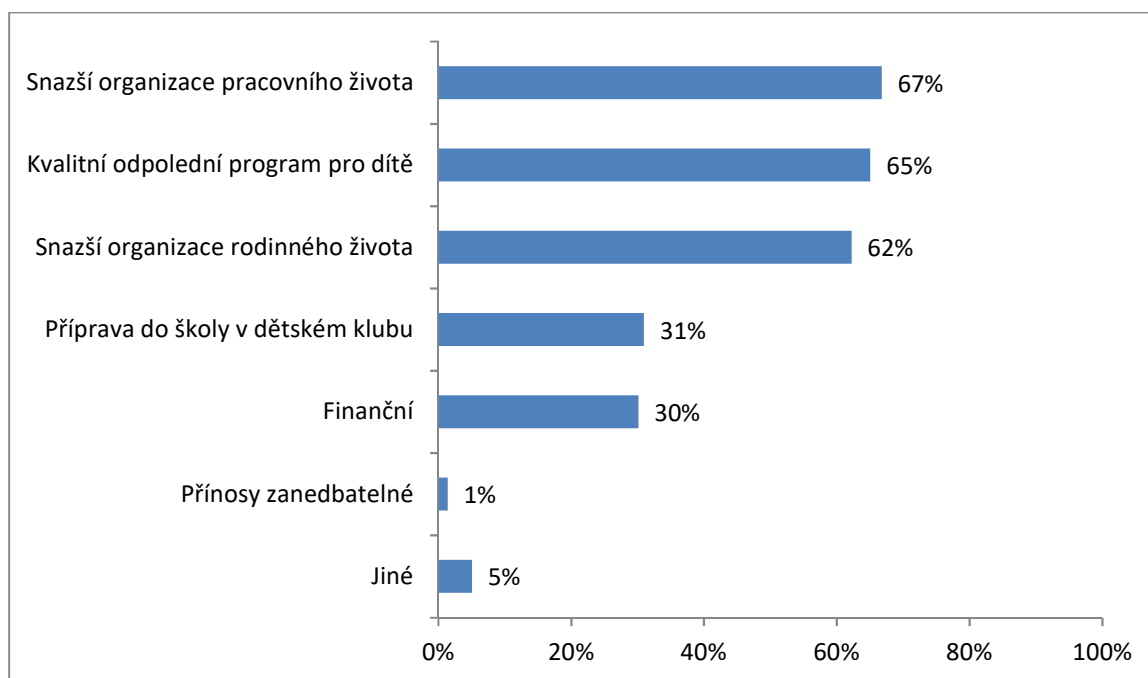
Dítě již samostatné	12
Dítě ukončí 1. stupeň	7
Nespokojenost dítěte	6
Kvalita poskytovaných služeb	2
Jiné	2

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, kteří zvažují odchod dítěte z DK nebo již plánují odejít, N=20

Většina rodičů chce dětský klub využívat pro své dítě dál (94 %). Nejčastějším důvodem pro zvažovaný odchod je fakt, že dítě už je samostatné (12 zmínek). Tuto možnost volili rodiče s dětmi od věku 9 let a výše.

3.2.6 Přínosy související s docházkou dítěte do dětského klubu

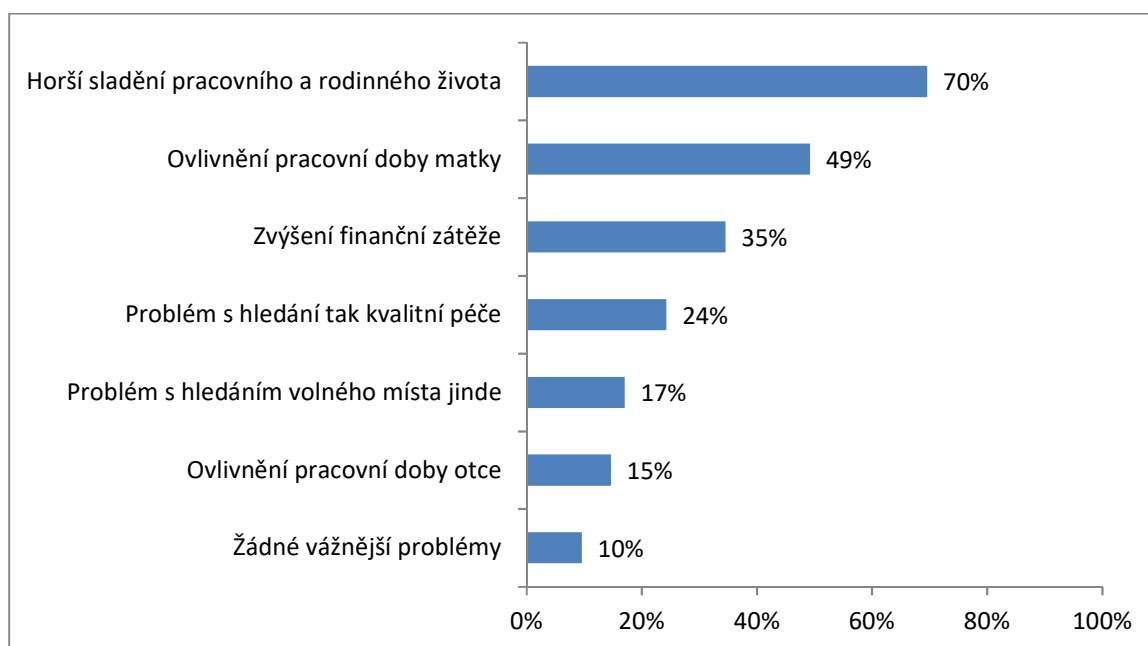
Graf 47 Vnímané přínosy související s docházkou dítěte do dětského klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, jejichž dítě už do DK nějakou dobu docházelo, N= 355

Vnímané přínosy využití služby dětského klubu jsou spojeny zejména se snazší organizací pracovního a rodinného života (zvolilo 67 % a 62 % respondentů). Rodiče jsou zároveň rádi, že pro dítě je v době jejich nepřítomnosti zajištěný kvalitní program (65 %).

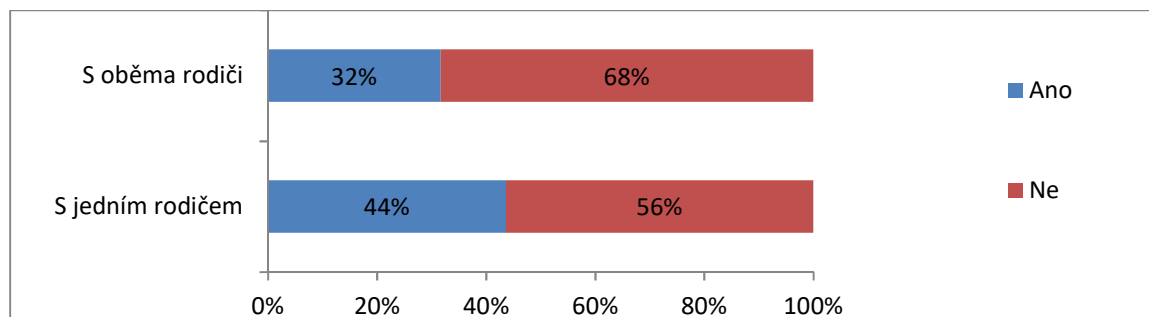
Graf 48 Co by pro rodinu znamenalo, kdyby nebyl k dispozici dětský klub

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=457

S předchozím zjištěním korespondují odpovědi na to, jaký vliv by měla hypotetická situace, kdy by dětský klub nebyl rodičům k dispozici. Největší množství rodin se obává o horší sladění pracovního a rodinného života (70 %), u zhruba poloviny rodin by situace měla dopad na pracovní dobu matky (49 %). Případné ovlivnění pracovní doby otce je méně časté (15 %).

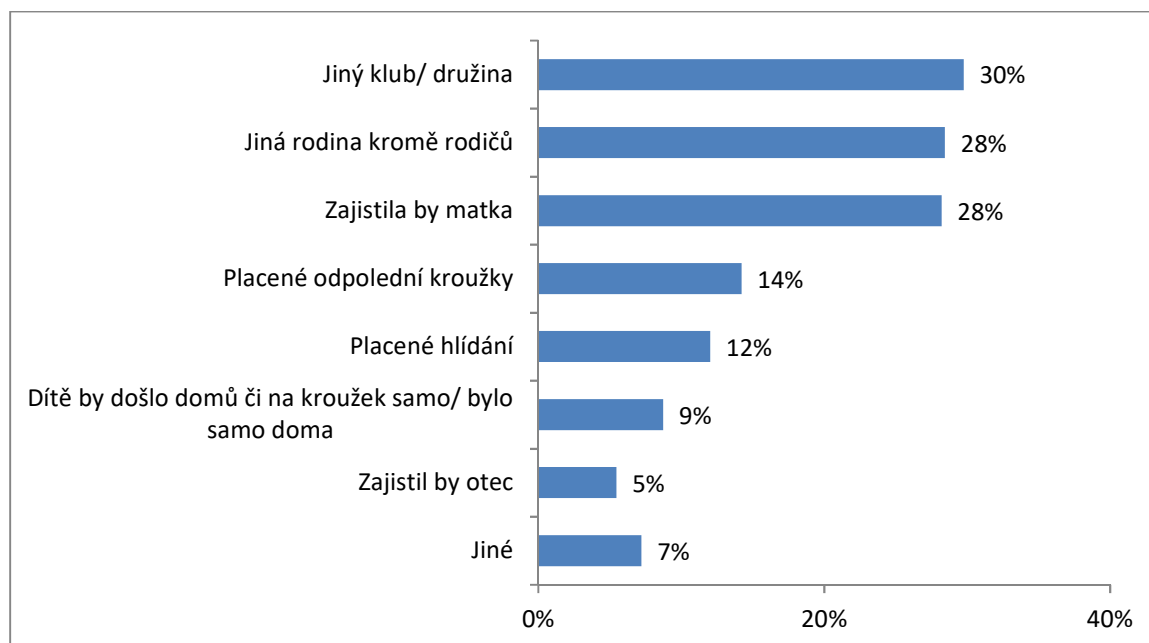
Graf 49 Zvýšení finanční zátěže podle typu rodiny (s jedním či dvěma rodiči)

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=457

Potenciální riziko zvýšení finanční zátěže, pokud by dětský klub rodičům k dispozici nebyl, je o něco vyšší u rodin s jedním rodičem¹⁹, jak ukazuje graf 49. Zatímco obava o vyšší finanční zátěž je v rodinách s oběma rodiči zmiňována zhruba v jedné třetině (32 %), u rodin s jedním rodičem jsou to už více než dvě pětiny (44 %).

Graf 50 Náhradní řešení, kdyby nebyl k dispozici dětský klub (více možných odpovědí)

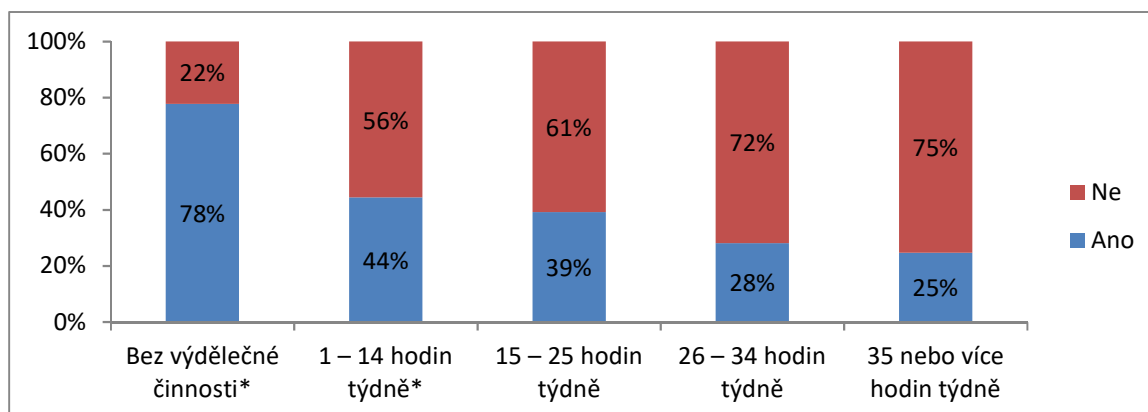
Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=457

Strategie, jak by byla péče o dítě v případě absence dětského klubu zajištěna, jsou různé, rodiče zde mohli volit různé kombinace. Necelá třetina rodičů by hledala jiný klub či družinu (30 %),

¹⁹ X² test: p-hodnota=0,022

nezanedbatelné množství z nich by využila širší rodinu (28 %), anebo by péči přímo zajistila matka (28 %). Zajištění péče otcem tak časté není (5 %).

Graf 51 Péči o dítě by zajistila matka podle toho, kolik hodin týdně pracuje

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy) = 349; *nízký počet respondentů

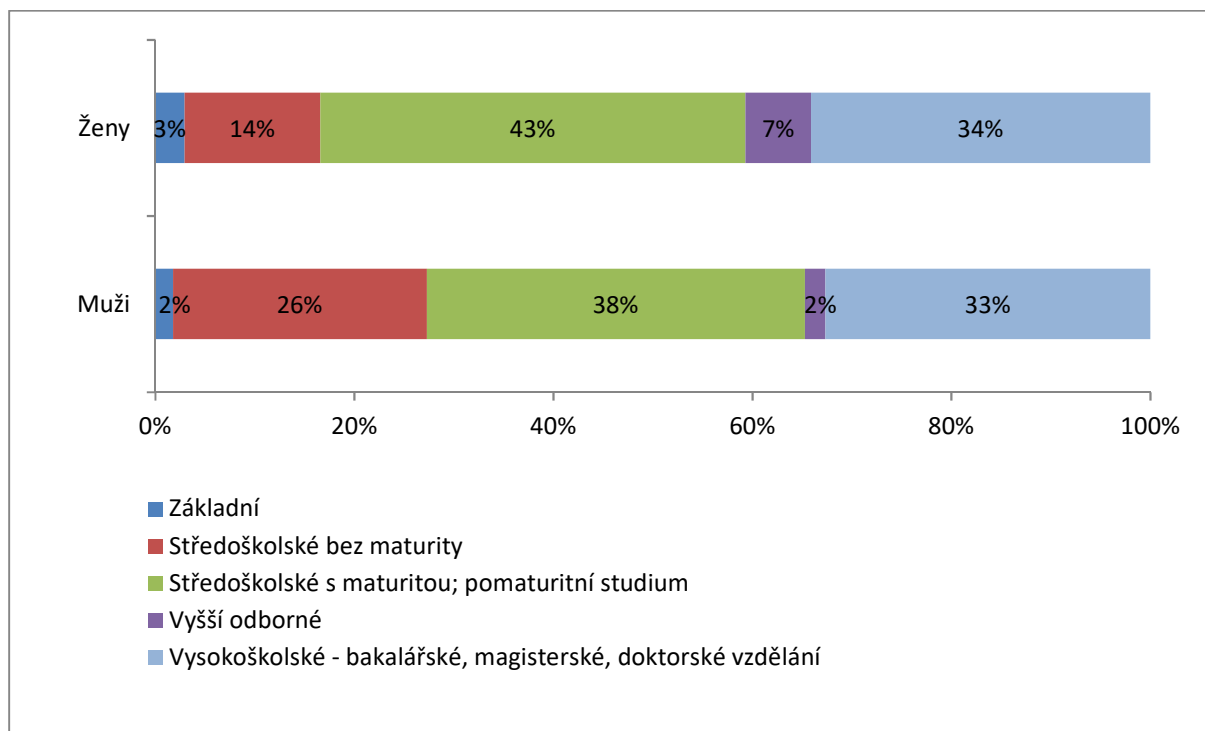
Zda by při nemožnosti využít dětský klub zajistila péči o dítě matka, závisí na tom, kolik hodin týdně pracuje.²⁰ Ženy, které pracují zhruba polovinu týdenní pracovní doby (15 až 25 hodin týdně) by péči o dítě zajistily přibližně ve dvou pětinach případů (39 %), od vyšších úvazků jejich počet klesá zhruba na čtvrtinu. Stále je tu ale čtvrtina žen, které pracují na plný či téměř plný úvazek 35 hodin týdně a výše a musely by k tomu zajistit péči o děti.

V dalších kapitolách se podíváme na to, zda snazší organizace rodinného a pracovního života, kterou respondenti uvádějí často jako hlavní výhodu dětského klubu, umožnila také větší zapojení rodičů na trhu práce, a to odděleně pro muže a ženy, které jsou většinou péčí o děti zatíženy více než muži.

²⁰ χ^2 test: p-hodnota=0,005

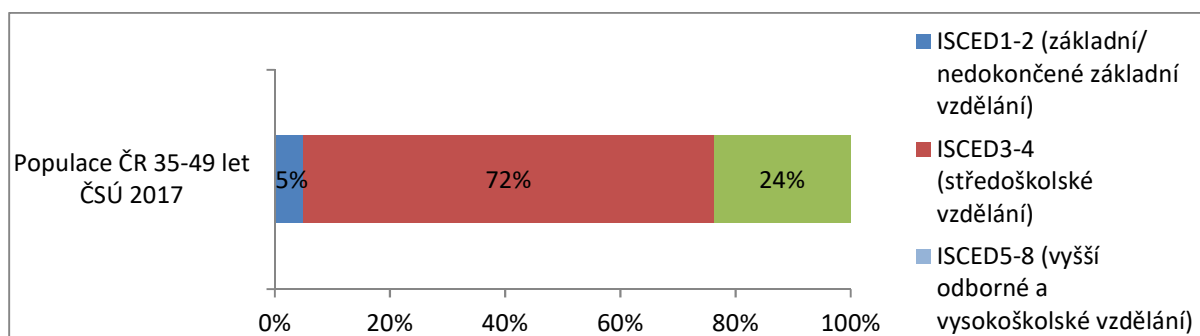
3.2.7 Uplatnění rodičů na trhu práce – situace před vstupem dítěte do dětského klubu

Graf 52 Vzdělání podle pohlaví

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy)=440, N (muži)=337

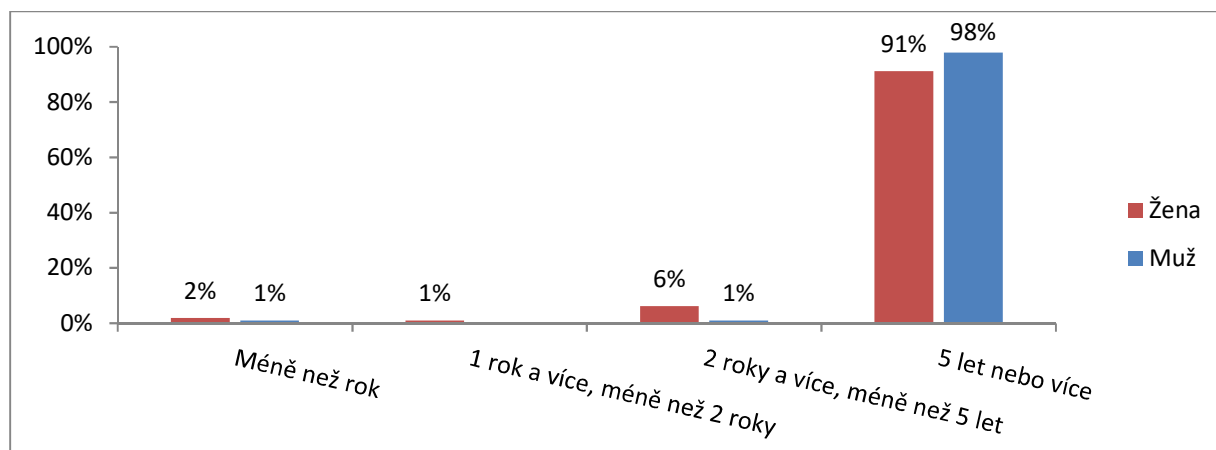
Graf 53 Nejvyšší dokončené vzdělání v populaci ČR dle ČSÚ

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil, ČSÚ 2017 (ad hoc výstup)

Mezi oslovenými rodiči je nejvíce osob se středoškolským vzděláním zakončeným maturitou (43 % žen a 38 % mužů), zhruba třetina je poté vysokoškolsky vzdělaných (34 % žen a 33 % mužů). Zastoupení vysokoškolsky vzdělaných lidí ve vzorku je o něco vyšší, než je reálná distribuce v populaci ČR v podobné věkové skupině obyvatel (graf 53). Mezi obyvateli České republiky ve věkovém rozpětí 35 až 49 let je vysokoškolské vzdělání zastoupeno ve zhruba jedné čtvrtině (24 %). Vyšší zastoupení osob s vysokoškolským diplomem ve vzorku může odrážet to, že tito lidé mají na trhu práce dostatek kvalitních pracovních příležitostí.

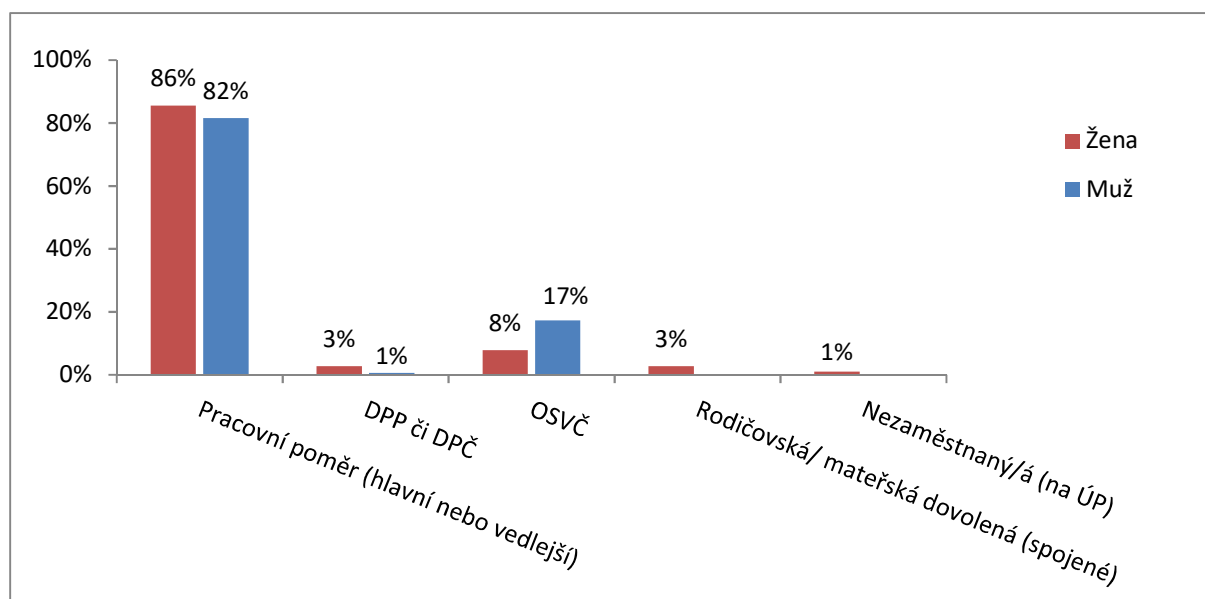
Graf 54 Počet odpracovaných let rodičů

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy)=440, N (muži)=337

Mezi ženami a muži není významný rozdíl v počtu let praxe, téměř všichni mají praxi v rozsahu 5 a více let (91 % žen a 98 % mužů). Zařízení tedy hojně využívají rodiče, kteří jsou aktivně zapojeni na trhu práce.

Graf 55 Zapojení rodičů na trhu práce před vstupem dítěte do dětského klubu (jedna možná odpověď)²¹

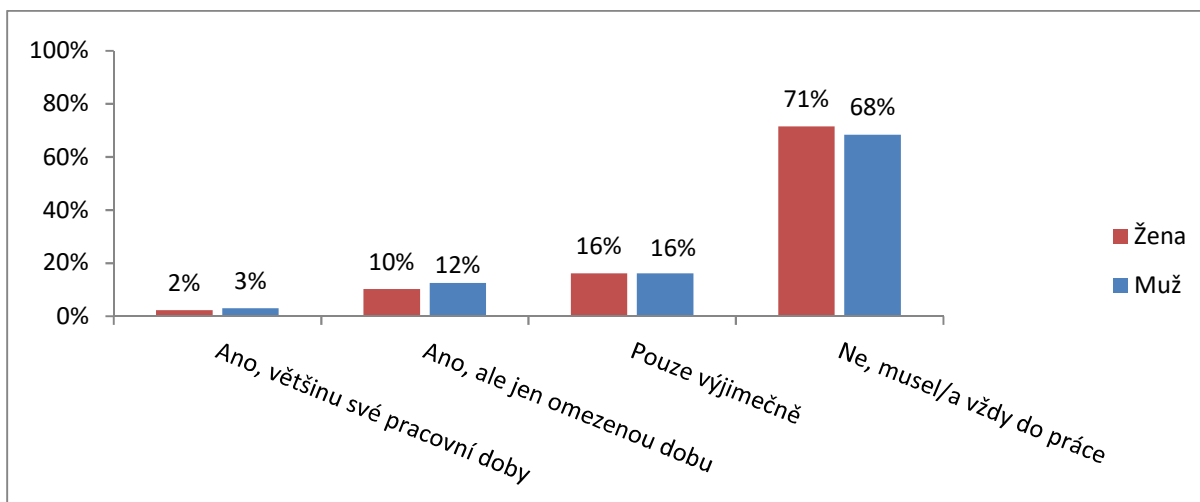

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy)=408, N (muži)=331

Aktivní zapojení na trhu práce je patrné i z distribuce, kterou ukazuje graf 55. Většina rodičů byla zaměstnaná v pracovním poměru již před využitím dětského klubu, a to konkrétně 86 % žen a 82 % mužů. Muži dále o něco častěji pracují jako OSVČ (18 % z nich oproti 8 % žen).

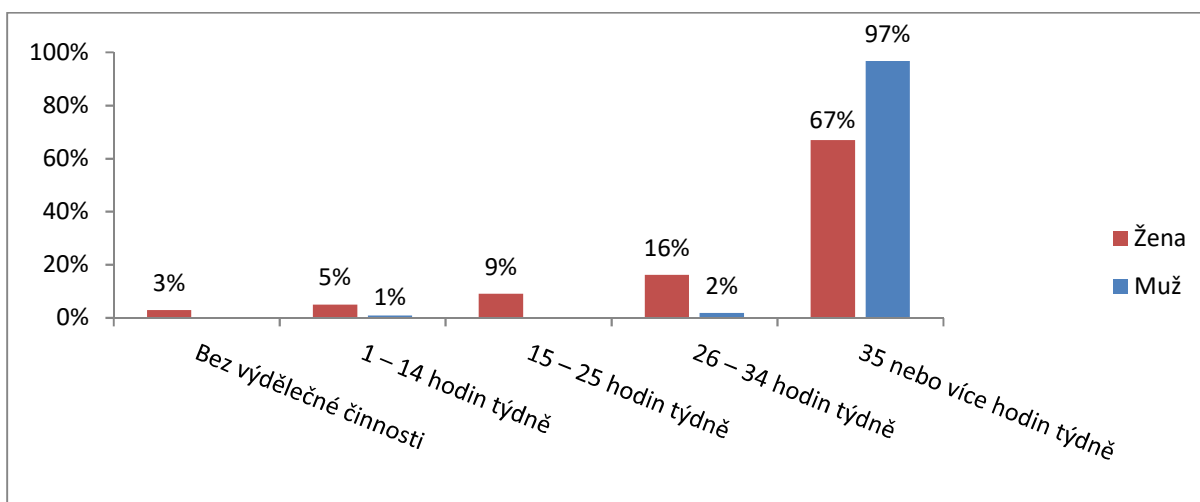
²¹ Zapojení na trhu práce bylo křížově kontrolováno s otázkou na počet odpracovaných hodin týdně. Pokud respondent uvedl, že nebyl zapojen na trhu práce (včetně rodičovské či mateřské dovolené), a zároveň uvedl počet odpracovaných hodin týdně rozdílný od nuly, jeho odpověď nebyla zahrnuta do grafu uvedeného výše. To samé platí pro další proměnné spojené se zapojením na trhu práce (možnost práce z domova, počet odpracovaných hodin týdně, měsíční příjem). Jednalo se o 32 žen a 6 mužů.

Graf 56 Možnost práce z domova

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy)=392, N (muži)=329

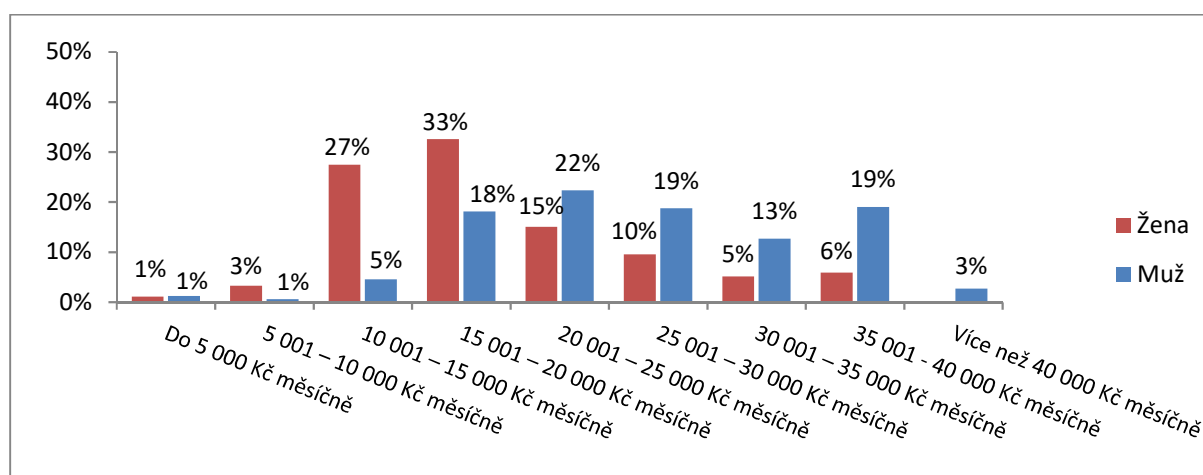
Graf 57 Počet odpracovaných hodin týdně před vstupem dítěte do dětského klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy)=408, N (muži)=331

Možnost pracovat z domova se pro ženy a muže téměř neliší (graf 56), většina z nich musela do práce vždy docházet (71 % žen a 68 % mužů), takže využití dětského klubu je v tomto případě nezbytností. Co se ovšem mezi muži a ženami liší je týdenní pracovní doba před nástupem dítěte do dětského klubu (graf 57). Naprostá většina mužů pracovala již před využitím dětského klubu na plný či téměř plný úvazek (35 hodin a více pracovalo 97 % mužů). U žen je tato možnost také nejčastější (67 % žen), nicméně ženy si častěji než muži pracovní dobu zkracovaly.

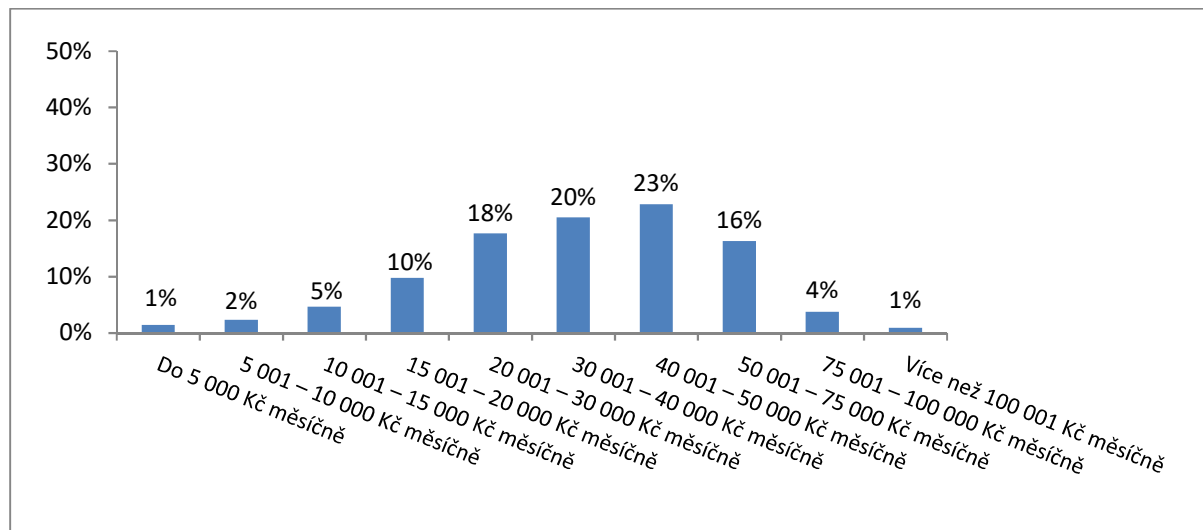
Graf 58 Čistý měsíční příjem před vstupem dítěte do dětského klubu - rodiče, kteří pracují 35 hodin týdně a více

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (ženy)=273, N (muži)=331

Pro lepší porovnání graf 58 zobrazuje pouze rodiče, kteří pracovali na celý či téměř celý úvazek (35 hodin týdně a více). I když obě pohlaví pracovala stejné množství hodin, měsíční příjem žen je obecně nižší. Zatímco zhruba tři čtvrtiny žen se vejdou do 25 000 Kč čistého měsíčně (v kategoriích do 25 000 Kč měsíčně se nachází 79 % žen), příjem u mužů se začíná zvedat v kategorii 15 001 – 20 000 Kč měsíčně a pohybuje se ve vyšších kategoriích.

Graf 59 Čistý měsíční příjem domácnosti před vstupem dítěte do dětského klubu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N=215

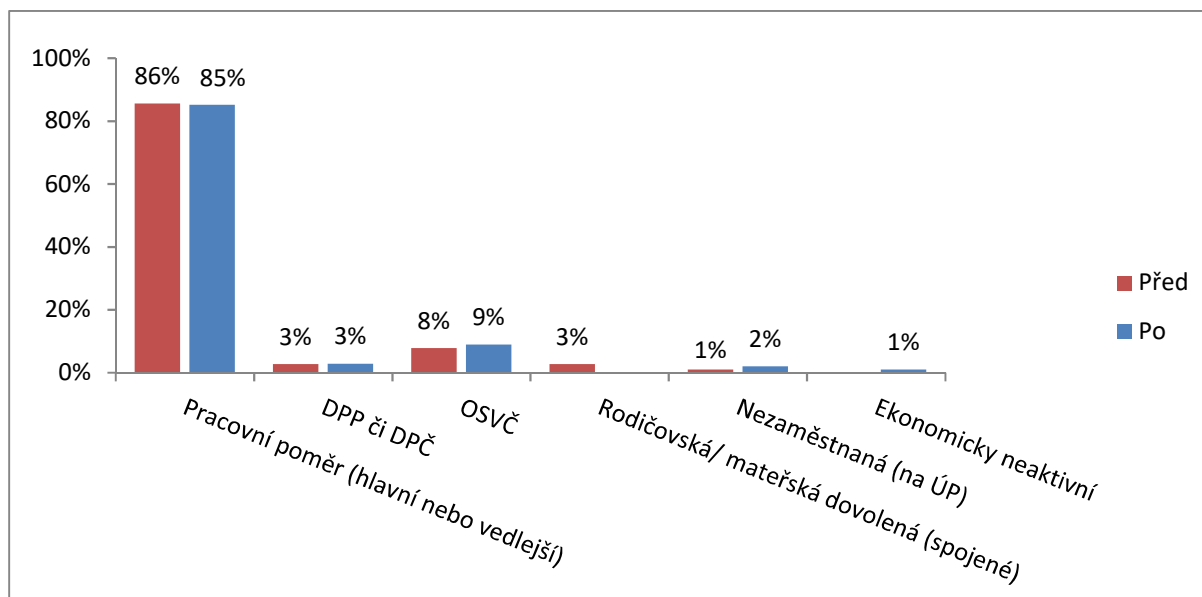
Měsíční příjem domácnosti závisí na tom, zda jsou v rodině oba rodiče nebo ne. Výraznější nárůst vidíme u kategorie 20 001 – 30 000 Kč měsíčně, což je příjem na úrovni průměrné mzdy v ČR²² (18 %). Ještě vyšší zastoupení poté mají kategorie 30 001 – 40 000 Kč (20 %) a 40 001 - 50 000 Kč (23 %). Dětské kluby jsou tedy často využívány rodinami s průměrnými a nadprůměrnými příjmy.

²² Dle ČSÚ je průměrná hrubá měsíční nominální mzda 27 889 Kč (1. čtvrtletí 2017), medián 23 704 Kč.

3.2.8 Uplatnění rodičů na trhu práce – situace po vstupu dítěte do dětského klubu

Předchozí kapitola ukázala, že péče o děti stále dopadá zejména na ženy. Oproti mužům si častěji zkracují úvazky a vydělávají méně. Muži ve většině případů pracují na plný úvazek (97 %), prostoru pro větší zapojení na trh práce tu tedy moc nezbyvá. V této kapitole, která bude sledovat, jak dětský klub přispěl k intenzivnějšímu zapojení na trh práce, se tedy zaměříme pouze na ženy.

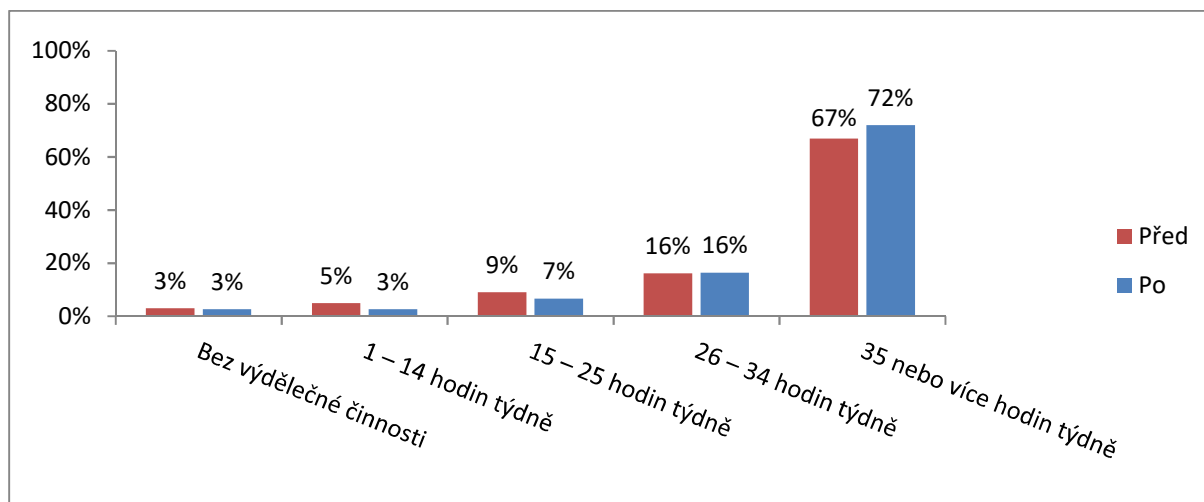
Graf 60 Zapojení žen na trhu práce před vstupem dítěte do dětského klubu a po vstupu (jedna možná odpověď)

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (před) = 408, N (po) = 349

Jak už bylo popsáno v předchozí kapitole, dětský klub využívají rodiče, kteří již jsou zapojeni na trhu práce, ale tato služba jim spíše pomáhá k lepšímu sladění pracovního a soukromého života. Graf 60 tuto situaci poté dokresluje – nevidíme téměř žádné změny v typu zapojení na trhu práce. Nejvíce žen je stále zaměstnaných v pracovním poměru, ať už v hlavním či vedlejším.

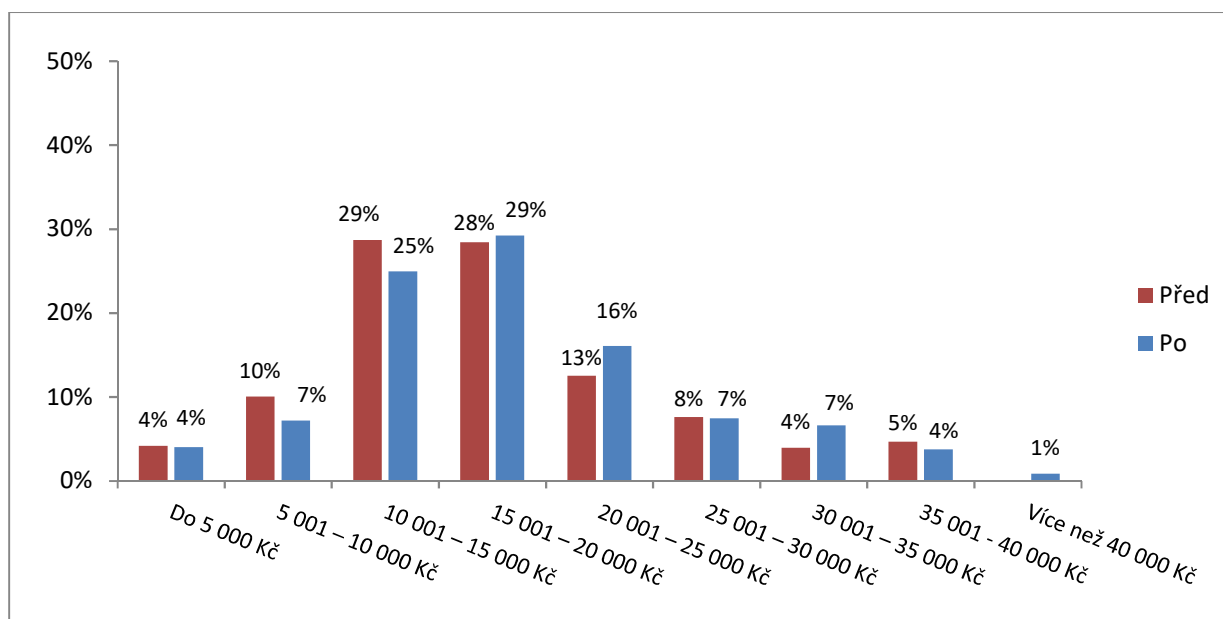
Graf 61 Počet odpracovaných hodin týdně u žen před vstupem dítěte do dětského klubu a po vstupu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (před)=408, N (po)=349

Příliš se nemění ani počet hodin, který ženy týdně pracují. Vidíme drobný nárůst u celých či téměř celých úvazků na 35 hodin týdně a více, a to o 5 %. Tato kategorie je zároveň nejčastěji zastoupená, v závěsu jsou s velkým odstupem zhruba tří čtvrtěční úvazky (26 – 34 hodin týdně u 16 % žen). Jde vidět, že ženy se zkráceným úvazkem si tento úvazek nenavýší ani poté, co mají pro dítě zajištěné hlídání v dětském klubu.

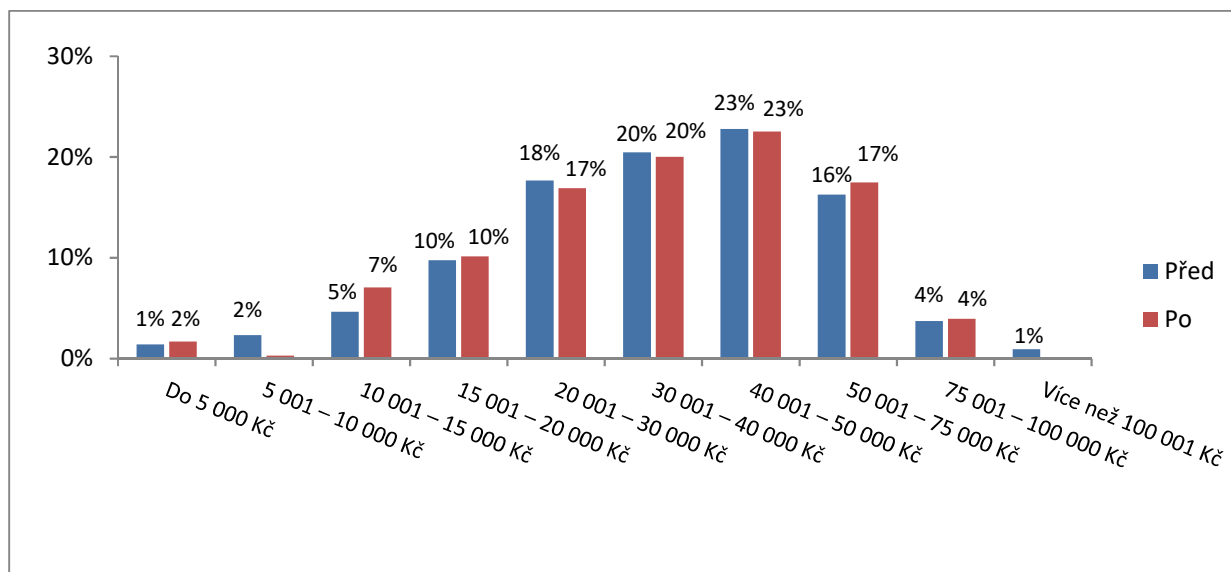
Graf 62 Čistý měsíční příjem žen před vstupem dítěte do dětského klubu a po vstupu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (před)=408, N (po)=349

Příjem u žen se analogicky s předchozími zjištěními příliš nemění se vstupem dítěte do dětského klubu. Nejčastěji se pohybuje mezi 10 000 Kč a 20 000 Kč čistého měsíčně (57 % žen před vstupem dítěte do dětského klubu, 54 % žen po vstupu).

Graf 63 Čistý měsíční příjem domácnosti před vstupem dítěte do dětského klubu a po vstupu

Zdroj: Dotazníkové šetření Dětské kluby – rodiče, obě vlny, N (před) = 215, N (po) = 355

Velké změny nevidíme ani u čistého měsíčního příjmu celé domácnosti, což opět koresponduje s předchozím zjištěním, že ženy své chování na trhu práce se vstupem dítěte do dětského klubu příliš nemění.

3.3 Šetření mezi cílovou skupinou – příměstské tábory

3.3.1 Základní informace

Dotazníkové šetření zaměřující se na dětské tábory bylo realizováno ve dvou vlnách, a to v září 2016 a v září 2017. Celkový počet vyplněných dotazníků byl 845, přičemž rok 2016 tvořil třetinu celkového počtu respondentů. V analýzách vždy nepracujeme s kompletním souborem, jelikož při kódování dat nebylo možné všechna zařízení správně identifikovat (např. když respondenti uvedli jako název tábora pouze „příměstský tábor“). Ke spolupráci při distribuci dotazníku byla oslovena všechna zařízení, která příměstské tábory provozovala a čerpala prostředky z OPZ. Celkový počet těchto zařízení byl 75, přičemž odpovědi přišly od respondentů z 39 zařízení.

Dotazníkové šetření CS (rodiče) – počet respondentů ve vlnách		
	1. vlna	2. vlna
Sběr dat	Září 2016	Září 2017
Počet sesbíraných dokončených odpovědí	282	563

Regionální rozložení respondentů ve vzorku se (vzhledem k celkově nízkému počtu zařízení ve vzorku) v některých případech podstatně lišilo od regionálního rozložení všech zařízení podpořených ve výzvě. Zatímco celkově je nejvíce zařízení provozováno v regionu Praha (19 %), Jihozápad (19 %) a Jihovýchod (15 %), mezi respondenty je Praha výrazně podreprezentovaná – byla z ní pouhá 3 % respondentů. Naopak výrazně nadreprezentován byl region Moravskoslezsko, odkud byla celá čtvrtina respondentů (27 %), ačkoli mezi všemi příměstskými tábory tvoří jen 11 %.

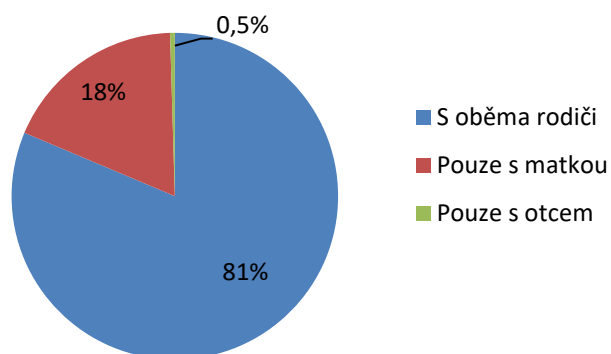
Tab. 4 Respondenti dle velikosti obce

	Velikost obce			
	Místo konání tábora		Místo bydliště respondentů	
Do 5000 obyvatel	235	28%	336	40%
5 000 – 19 999 obyvatel	122	14%	139	16%
20 000 – 99 999 obyvatel	241	29%	192	23%
100 000 a více obyvatel	246	29%	177	21%
Celkem	844	100%	844	100%

Z hlediska místa konání tábora se oproti ostatním velikostním kategoriím konalo méně táborů v obcích ve velikostní kategorii 5 000 – 19 999 obyvatel. Pokud se podíváme na bydliště respondentů, tak dvě pětiny jich pochází z obcí do 4 999 obyvatel. Velikostní kategorie 5 000 – 19 999 je podobně jako u místa konání tábora v odpovědích respondentů zastoupena nejméně.

3.3.2 Jaké rodiny a v jaké míře využívají příměstský tábor

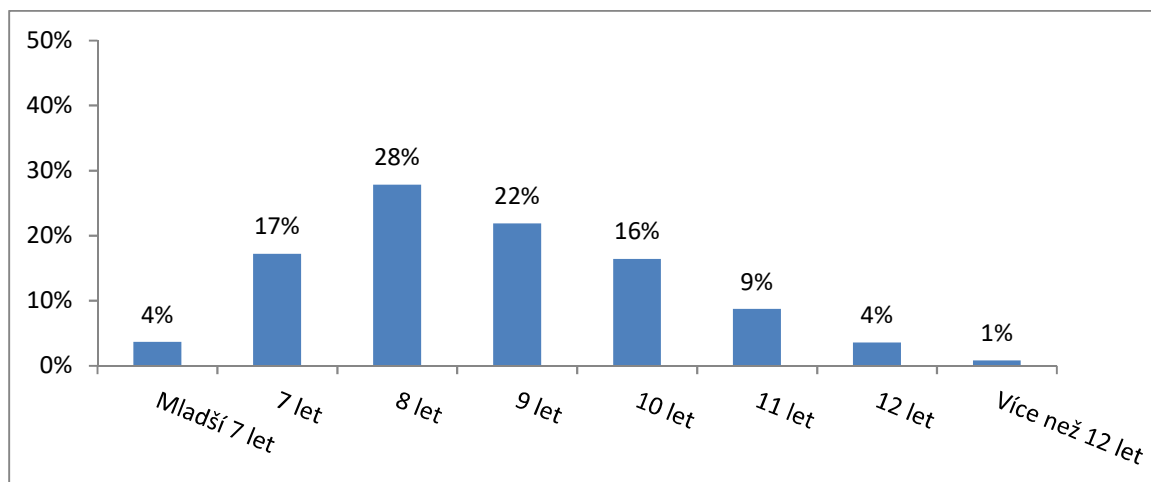
Graf 64 S kým žije dítě/děti ve společné domácnosti

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

Příměstský tábor ve většině využívají rodiny, kde žijí oba rodiče (81 %), v menší míře poté rodiny s jedním rodičem, kterým je častěji matka (18 %). Většina rodin vyslala na příměstský tábor *jen jedno dítě* (80 %), další pětina potom dvě děti (bez grafu).

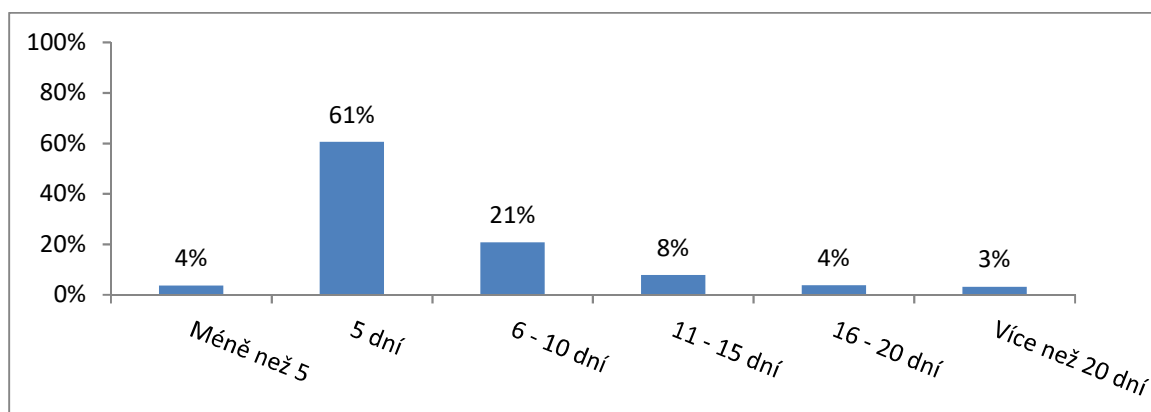
Graf 65 Věk dětí na příměstském táboře (první a druhé dítě)

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (počet dětí bez ohledu na to, že některé děti jsou od stejných rodičů)=1011

Polovina dětí, které se zúčastnily příměstského tábora, jsou ve věku 8 – 9 let, ve větší míře poté na tábory jezdí i sedmileté (17 %) a desetileté děti (16 %).

Graf 66 Počet dní, které děti strávily na táboře

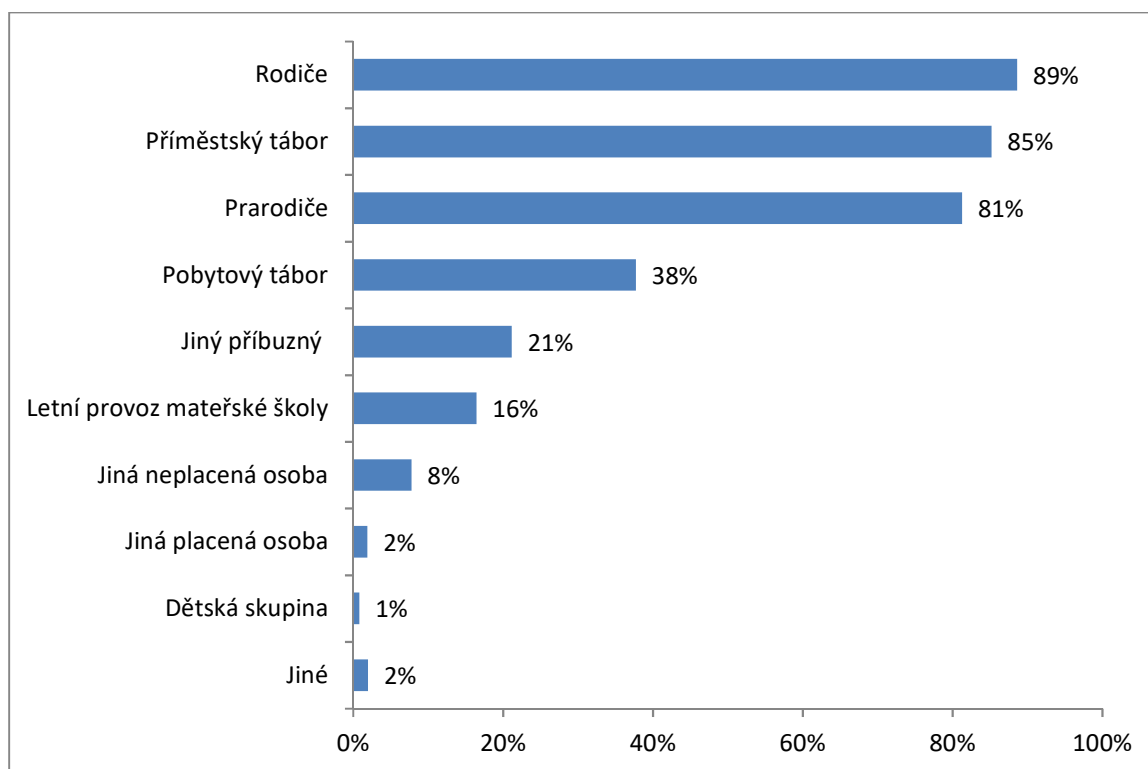

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

Děti na příměstském táboře nejčastěji strávily 5 dní, této doby využily tři pětiny rodičů (61 %). Další pětina rodičů využila ještě delší dobu, a to 6 až 10 dní (21 %). Ostatní možnosti jsou méně časté.

3.3.3 Důvody pro výběr příměstského tábora a spokojenost s ním

Graf 67 Zajištění péče o děti v létě 2016²³ (více možných odpovědí)

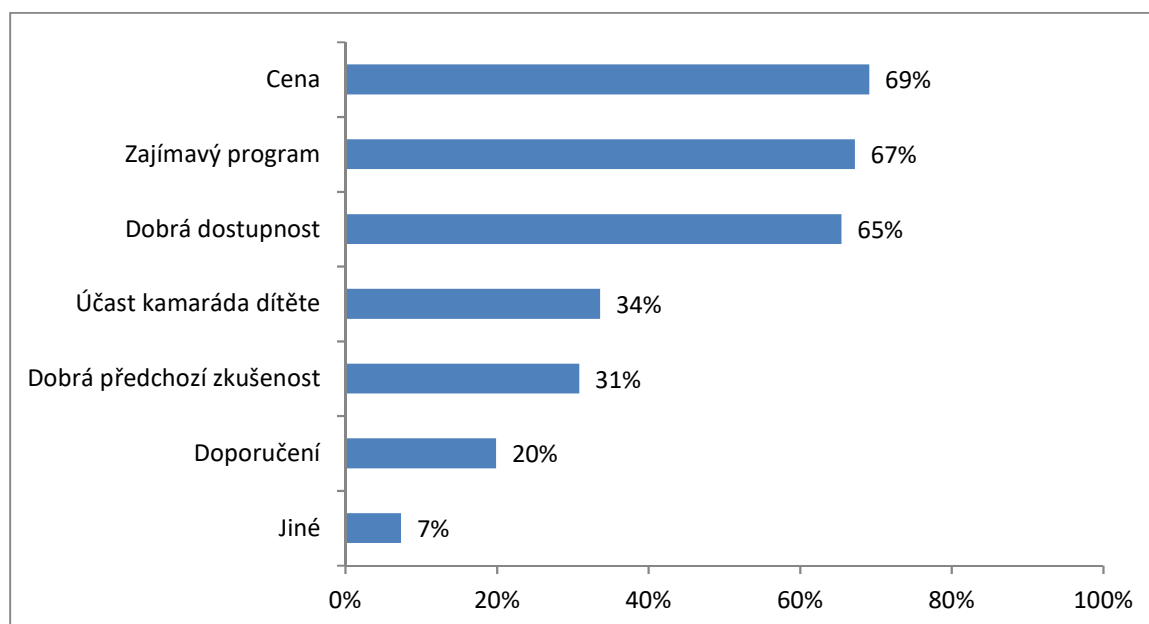

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

Respondenti měli zaškrtnout všechny možnosti, které během léta v roce 2016 využili. Do odpovědí měly být zahrnuty všechny děti, které žijí v jejich společné domácnosti, tedy ne jenom ty, jež mohou využívat příměstský tábor. Nejčastěji péče o dítě připadá na samotné rodiče (89 %) v kombinaci s prarodiči (81 %), většina respondentů logicky pro jedno ze svých dětí využila i příměstský tábor (85 %). Další možností, která byla využívána ve větší míře, jsou pobytové tábory (38 %). Další odpovědi jsou již využívány v menší míře.

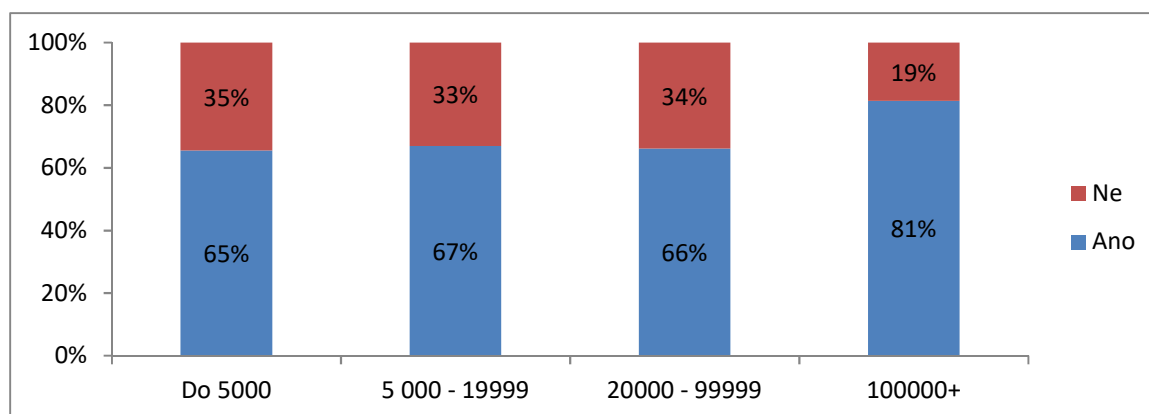
²³ Tato otázka byla v tomto znění uvedena jak v roce 2016, tak v roce 2017 – tím pádem mohou být odpovědi trochu zkreslené – zatímco ti, kteří vyplňovali dotazník v roce 2016, vztahovali své odpovědi k poslednímu létu, respondenti, kteří dotazník vyplňovali v roce 2017, rekapitulovali situaci rok zpátky.

Graf 68 Důvod výběru daného příměstského tábora (více možných odpovědí)

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

Graf 69 Cena jako důvod pro výběr tábora a velikost místa bydliště rodiny (počet obyvatel)

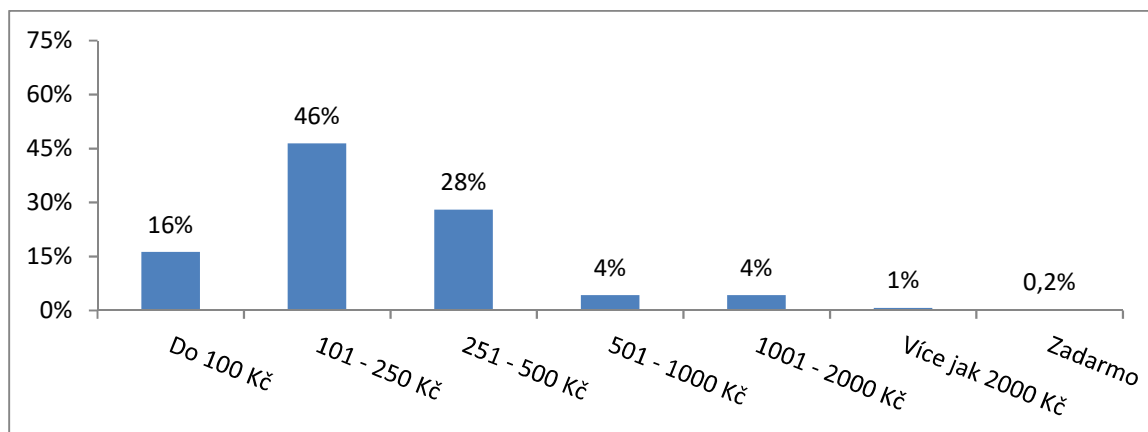
Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=844

Pro výběr tábora byla jednoznačně důležitá zejména jeho cena (69 %), zajímavý program (67 %) a dobrá dostupnost, která odkazuje k dobrému umístění tábora (65 %). Pokud se zaměříme na důvod, který byl vybírán nejčastěji, tedy cenu tábora, ta byla o něco více akcentována rodinami jen s jedním rodičem, protože tyto rodiny mají logicky nižší rodinný rozpočet (bez grafu).²⁴ Graf 69 poté ukazuje, že cena jako důvod výběru byla také častěji volena respondenty, kteří žijí ve velkých městech nad 100 tisíc obyvatel.²⁵ Tento fakt lze vysvětlit tím, že ve velkých městech je nabídka příměstských táborů širší, takže cena hrála významnou roli při rozhodování, který vybrat.

²⁴ χ^2 test: p-hodnota=0,006; tento důvod zvolilo 78 % rodin s jedním rodičem a 67 % rodin s oběma rodiči.

²⁵ χ^2 test: p-hodnota=0,001

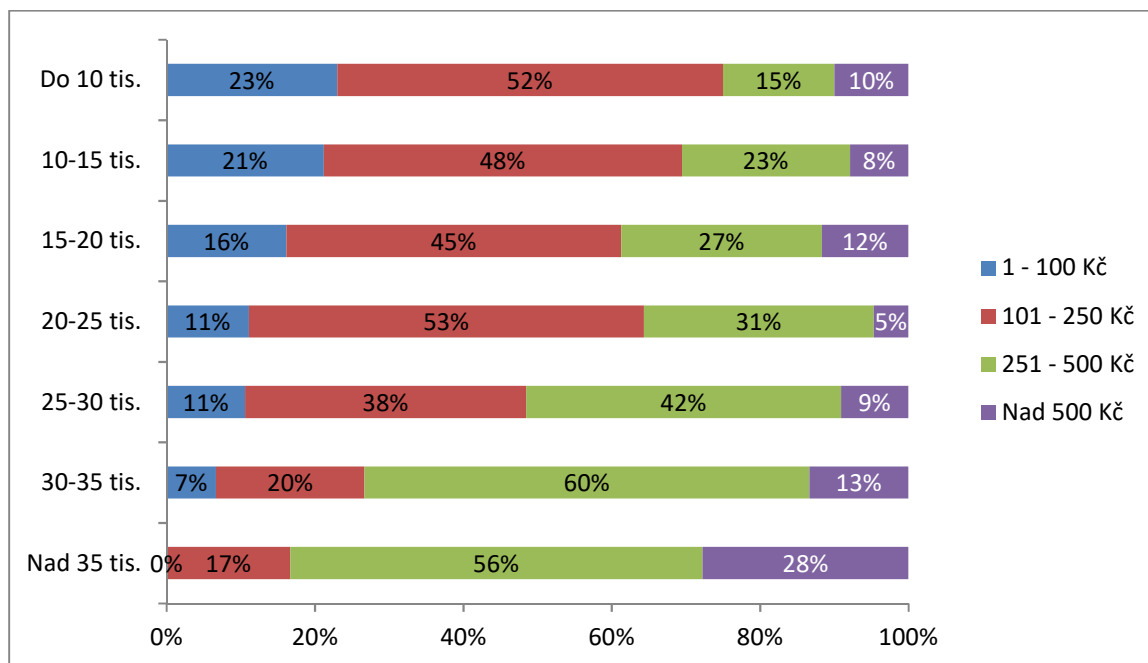
Graf 70 Nejvyšší možná cena za účast na tábore (za jedno dítě na den)

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

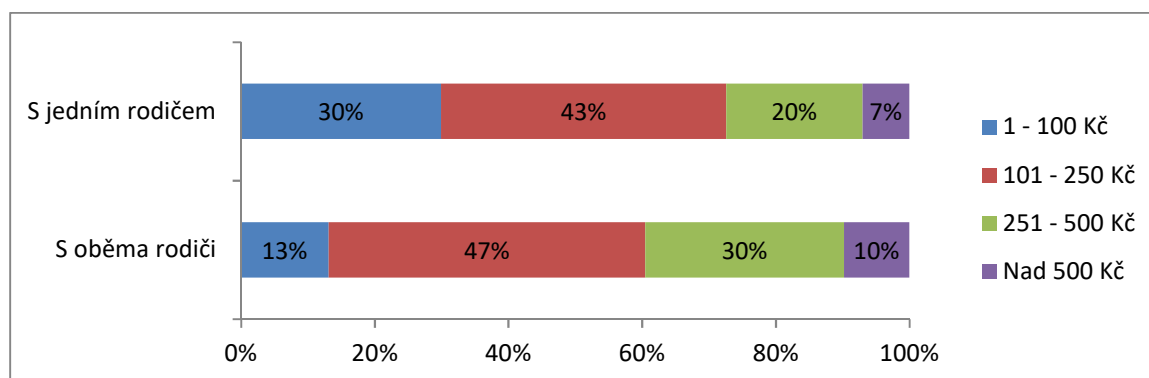
Pro respondenty byla nejčastěji nejvyšší částka, kterou by byli ochotni zaplatit za účast na příměstském táboře, v rozmezí 101 – 250 korun za den (uviedla to necelá polovina – 46 %). Více jak čtvrtina (28 %) by byla ochotna zaplatit maximálně 251 – 500 korun. Pro 16 % respondentů by se nejvyšší možná cena měla vejít do sta korun. Jen minimálně respondentů by bylo ochotno zaplatit za den na příměstském táboře více jak 500 korun (vzhledem k tomu, že se mezi odpověďmi objevují i částky vyšší jak tisíc korun, lze předpokládat, že si někteří respondenti mohli otázku špatně přečíst a uváděli tak cenu za jiný časový horizont, než je jeden den – např. celý vícedenní pobyt).

Graf 71 Nejvyšší možná cena za účast na tábore podle čistého měsíčního příjmu matky

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (ženy)=841

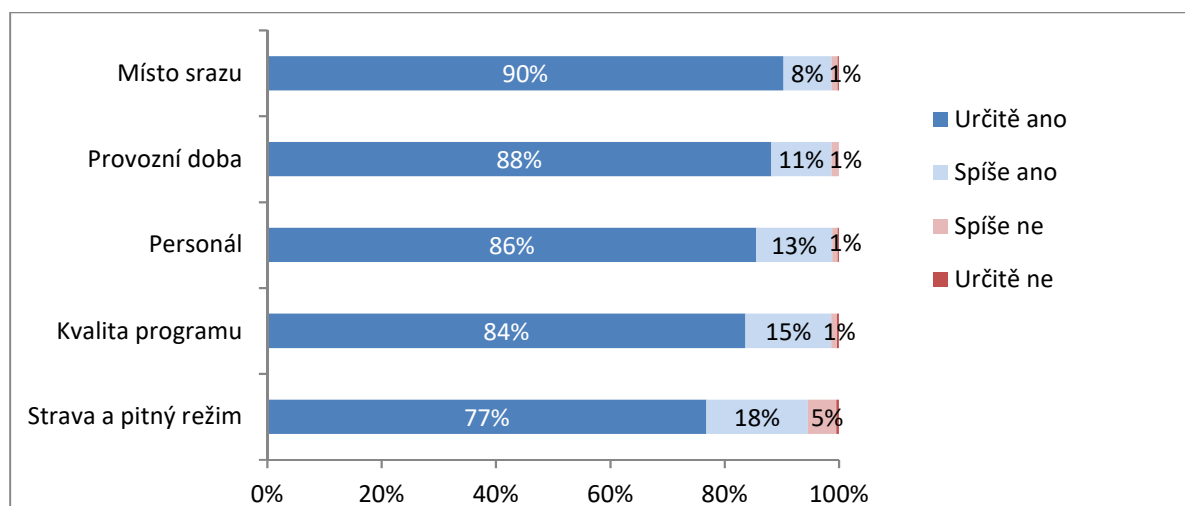
Graf 72 Nejvyšší možná cena za účast na tábore podle typu rodiny

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (rodina s jedním rodičem)=157, N (s oběma rodiči)=688

Pokud se podíváme na nejvyšší možný poplatek za tábor podle čistého příjmu matky, vidíme zde jasnou souvislost (graf 71).²⁶ Čím více matka vydělává, tím více je ochotná za tábor zaplatit. U příjmu otce také byla prokázána souvislost, ovšem není tak jednoznačně přímo úměrná, jako je tomu u matek. Navíc také záleží na tom, zda je rodič (v našem případě většinou matka) samoživitel, což ukazuje graf 72²⁷. Pokud rodič nemá partnera, častěji vybírá menší sumu za den pobytu. Pro oba typy rodin je nejčastější odpovědí 101 – 250 korun za den na táboře, nicméně rodiny s jedním rodičem v necelé třetině případů (30 %) vybrali i částku do 100 korun za den, zatímco u rodin s oběma rodiči je to jen 13 %. Desetiprocentní rozdíl je vidět i u kategorie 251 – 500 korun.

Graf 73 Spokojenost se zajištěním příměstského tábora

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

Rodiče jsou se zajištěním příměstských táborů obecně velice spokojeni, nejvíce kladná možnost „Určitě ano“ je dominantní u všech sledovaných aspektů. Drobné výtky mají rodiče pouze ke stravě a pitnému režimu, kde sice dominují kladné odpovědi (77 % „Určitě ano“ a 18 % „Spíše ano“), ale malá část rodičů je spíše nespokojená (5 %).

²⁶ χ^2 test: p-hodnota=0,000

²⁷ χ^2 test: p-hodnota=0,000

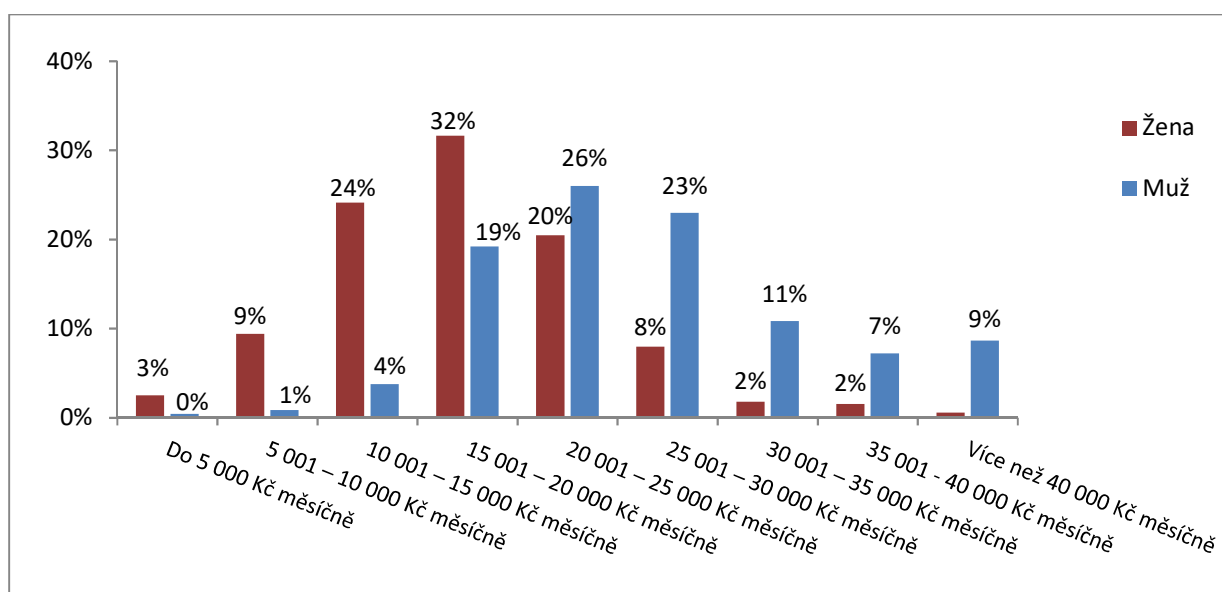
3.3.4 Pracovní uplatnění rodičů

Tab. 1 Pracovní uplatnění rodičů

	MUŽ	ŽENA
Pracuje v HPP	82 %	88 %
Pracuje 35 hodin týdně a více	94 %	74 %
Vydělává do 20 tisíc korun čistého měsíčně	24 %	68 %

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (muži)=692, N (ženy)=841

Graf 74 Čistý měsíční příjem – porovnání mužů a žen v detailu

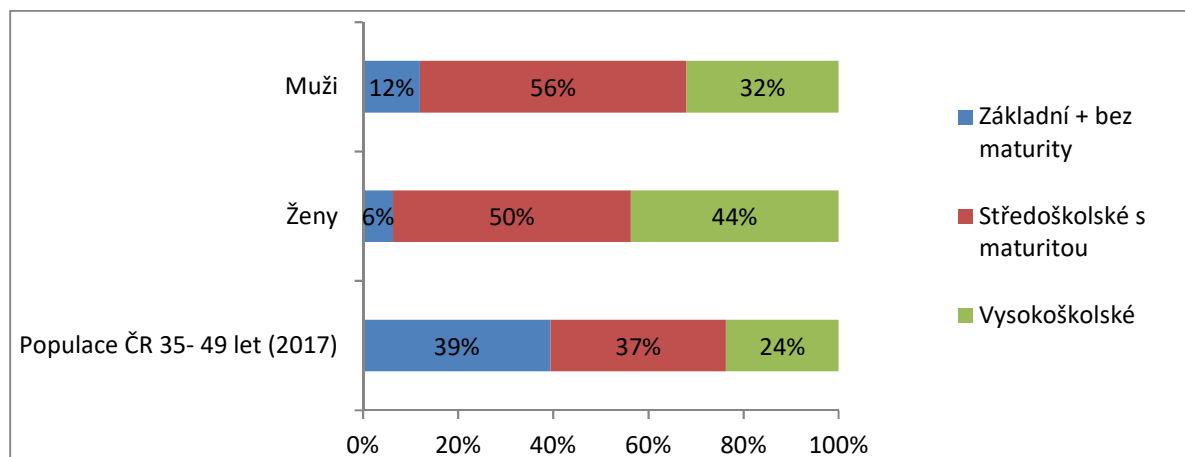

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (muži)=692, N (ženy)=841

Příměstské tábory využívají většinou rodiny, kde oba rodiče pracují. Muži většinou pracují v HPP (82 %), dalších 17 % z nich jako OSVČ. Pracovní dobu si většinou nezkracují, 94 % z nich pracuje 35 hodin týdně a více. Ženy pracují v HPP ještě ve větší míře než muži (88 % z nich), tři čtvrtiny z nich pracují 35 hodin týdně a více (74 %), oproti mužům si o něco více zkracují pracovní dobu.

Muži obecně vydělávají více než ženy, více než dvě třetiny žen (68 %) vydělává do 20 tisíc korun čistého měsíčně. Distribuce měsíčního příjmu mužů se zvedá v kategorii 15 – 20 tisíc čistého měsíčně a pohybuje se ve vyšších příjmových kategoriích. Dá se tedy říci, že ve vzorku jsou muži, kteří se nejčastěji pohybují na úrovni průměrného platu a výše.

Graf 75 Vzdělání podle pohlaví a v populaci ČR

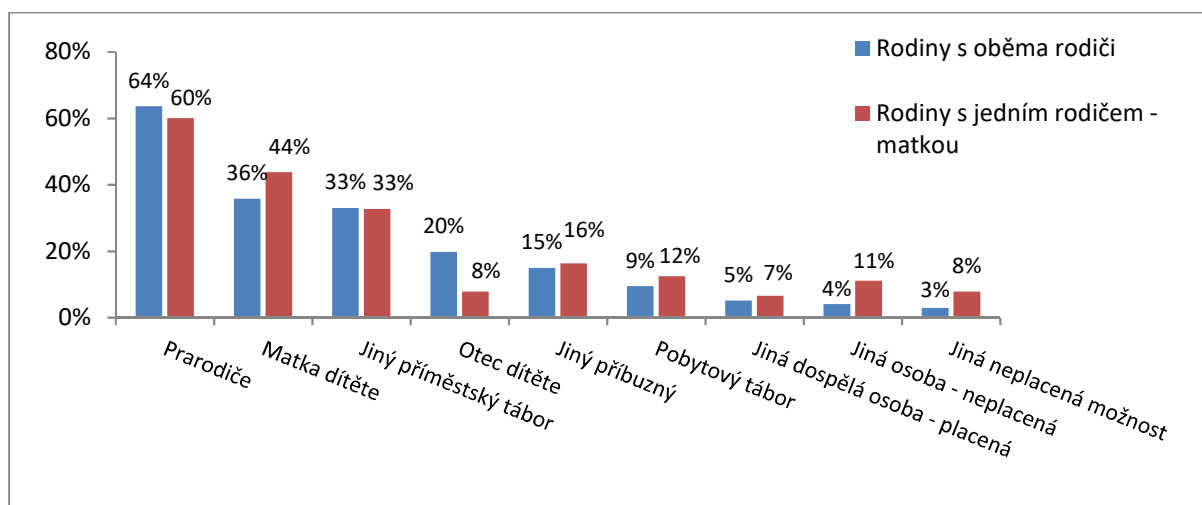

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (muži)=692, N (ženy)=841 a Výběrové šetření pracovních sil, ČSÚ 2017 (ad hoc výstup)

Při pohledu na vzdělanostní strukturu zapojených rodičů je patrné, že příměstské tábory velmi málo využívají rodiče se základním a středoškolským vzděláním bez maturity, kterých bylo v roce 2017 v populaci ČR přibližně dvě pětiny lidí (ve věkové skupině 35 až 49 let). Více je naopak osob se středoškolským vzděláním a vysokoškolským vzděláním (zejména u žen).

3.3.5 Dopady využití příměstského tábora na rodiče

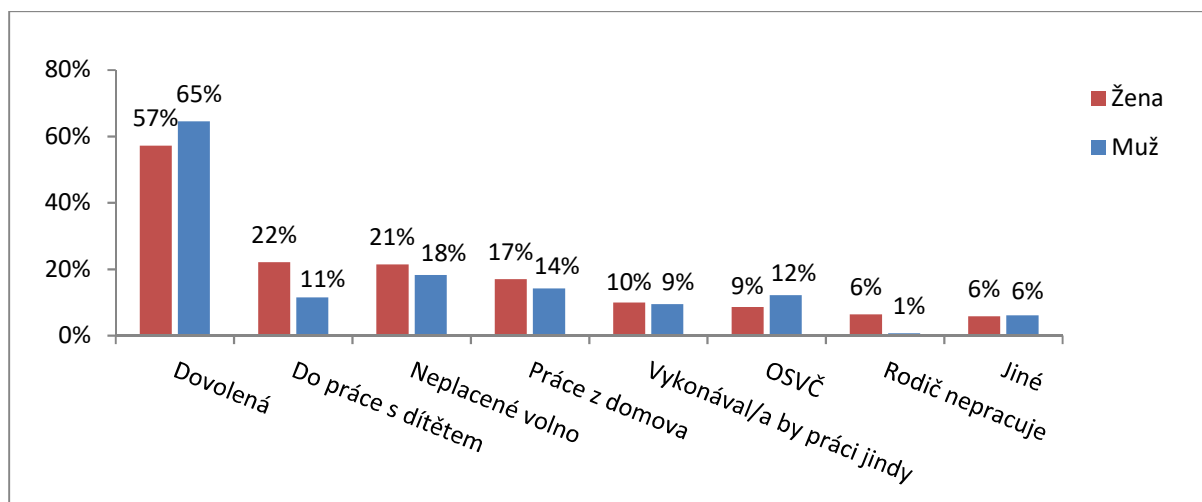
Graf 76 Kdo by zajistil péči o dítě, kdyby nebyl k dispozici příměstský tábor²⁸

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (rodiny s oběma rodiči)=688, N (rodiny s jedním rodičem - matkou)=153

Rodičů jsme se ptali, kdo by zajistil péči o dítě, pokud by se příměstský tábor nekonal. U obou typů rodin, které tu sledujeme odděleně, jsou jednoznačnou první možností prarodiče, kteří by zaskočili v 64 %, respektive v 60 % případů. Na druhém místě je matka dítěte, o něco více je tato možnost volena matkami, které své dítě vychovávají samy, ovšem rozdíl oproti úplným rodinám není nijak výrazný (36 % v úplných rodinách, 44 % v rodinách s matkou). Kde ovšem rozdíl patrný je, v úplných rodinách by v jedné pětině případů zaskočil otec dítěte, zatímco u matek samoživitelek tato možnost tak častá není (8 %). Nicméně matka by v obou případech zaskočila častěji než otec, třetina rodičů by se ještě snažila najít jiný příměstský tábor.

Graf 77 Jak by nedostupnost příměstského tábora ovlivnila práci rodičů

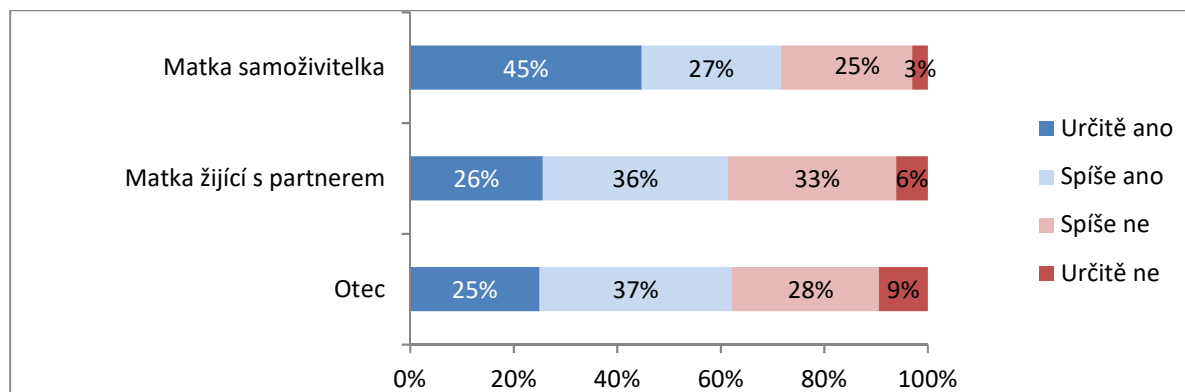

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (ženy)=313, N (muži)=148²⁹

²⁸ V grafu jsou zobrazeny pouze odpovědi, které alespoň u jedné ze skupin získaly 5 %.

Většina rodičů by si musela v případě nekonání příměstského tábora vzít dovolenou, muži o něco častěji než ženy (65 % muži, 57 % ženy). Ženy by si naopak častěji než muži vzaly dítě s sebou do práce (22 % žen, 11 % mužů). Zhruba pětina žen (21 %) a necelá pětina mužů (18 %) by vzniklou situaci museli řešit dokonce neplaceným volnem.

Graf 78 Znamenala by situace pro matku/ otce problém?

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N (matka žijící s partnerem)=246, N (matka samoživitelka)=67, N (otcové)=148³⁰

Odděleně na rodiny s oběma rodiči a matky samoživitelky se díváme i v případě otázky, zda by nekonání příměstského tábora znamenalo pro matku problém. Co se týká rodin s oběma rodiči, zde deklarovaly více než tři pětiny žen (62 %), že by to pro ně problém představovalo. U matek samoživitelek je to ještě vyšší procento, a to 72 %, přičemž nejčastější možností bylo, že by to určitě znamenalo problém (45 %). U mužů je situace podobná jako u žen žijících s partnerem. Pokud by se příměstský tábor nekonal a museli by zajistit péči o dítě, problém by to představovalo pro 62 % z nich.

Respondentů jsme se ptali, jaký konkrétní problém by tato situace představovala. Jak pro ženy, tak pro muže byla nejčastější odpověď, že nekonání v případě nekonání příměstského tábora by si otec nebo matka **museli vybrat dovolenou**, kterou si šetří na další volné dny dítěte, vánoční svátky, nebo společnou dovolenou. **Dovolené mají** obecně na všechny volné dny dítěte **nedostatek**. Tato odpověď představovala 38 % u žen a 41 % u mužů (bez grafu).³¹

„Nemohli bychom jet na společnou rodinnou dovolenou, s manželem bychom se museli v hlídání dítěte střídat a tolik dovolené nemáme.“

„Chyběla mi dovolená na Vánoce a také bych měla spoustu práce, která by na mě čekala.“

Právě **zásah do pracovních povinností** představoval druhou nejčastější odpověď jak u mužů, tak u žen. Respondenti zmiňovali, že by se jim nakupila práce, pokud by si neplánovaně vzali dovolenou, nemohli by se na ní dostatečně soustředit, pokud by zároveň hlídali děti a další komplikace. Tuto možnost zvolilo 33 % žen a 20 % mužů.

²⁹ Otázka byla položena jen na otce či matku, kteří by v případě nekonání příměstského tábora zajistili péči.

³⁰ Otázka byla položena jen na otce či matku, kteří by v případě nekonání příměstského tábora zajistili péči.

³¹ N (ženy)=198, N (muži)=92

„Za mě nikdo práci neudělá, takže volno pro mě znamená dohánět práci po večerech nebo v jiných dne prodloužit pracovní dobu.“

„Docházka dítěte se mnou do práce - pro mne nesoustředěnost, trpěla by kvalita a kvantita práce. Pro dítě velká znučenost, bez zážitků.“

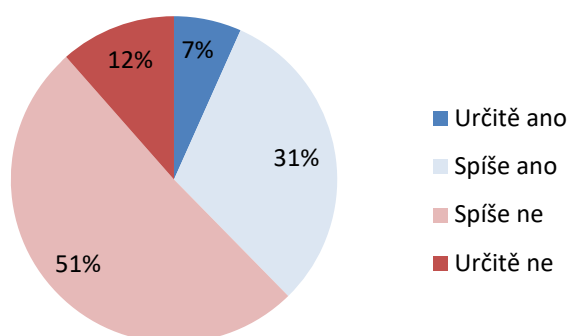
Pro značné množství rodin by tato situace představovala také **finanční zátěž**, a to zejména v situaci, že by bylo nutné řešit hlídání dětí neplaceným volnem, anebo volnem bez náhrady u OSVČ. Tuto možnost zvolilo 14 % mužů i žen. U otce se také častěji objevovala odpověď, že otec prostě do práce jít musí, takže by hlídání zajistit nemohl (15 % odpovědí).

„Jako OSVČ je doma zadarmo.“

„Chyběly by peníze za neplacené volno. V případě dítěte v zaměstnání, riziko výpovědi ze strany zaměstnavatele.“

„Není osoba, která by otce v zaměstnání nahradila.“

Graf 79 Znamenala by péče jinou blízkou osobou problém?

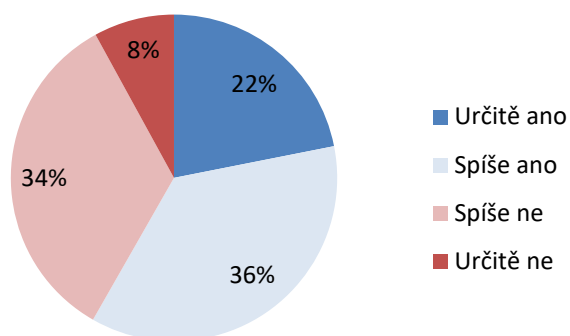

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=600

Menší problém by výpadek příměstského tábora znamenal pro jinou blízkou osobu, která by péči o dítě zajistila. Přes polovinu respondentů deklarovalo, že by to pro tuto blízkou osobu problém spíše nebyl (51 %), pro dalších 12 % poté určitě ne. Respondenti, kteří uvedli, že by tato situace spíše nebo určitě problém znamenala, měli v následujícím komentáři upřesnit proč (bez grafu).³² Nejčastěji se v komentářích objevovalo, že by tato situace vedla k obtěžování prarodičů (36 % odpovědí). Respondenti poukazovali na to, že prarodiče už jsou staří, mají zdravotní problémy, je to pro ně náročné, jsou zaneprázdnění, mají omezené možnosti, hlídají víc vnoučat nebo sami chodí do práce. Další častěji pocítovanou komplikací (u 9 %) bylo, že blízké osoby, které by mohly dítě pohlídat, jsou z ruky a je tedy složitější doprava dítěte na místo hlídání a celková časová náročnost předávání dítěte.

³² N=225

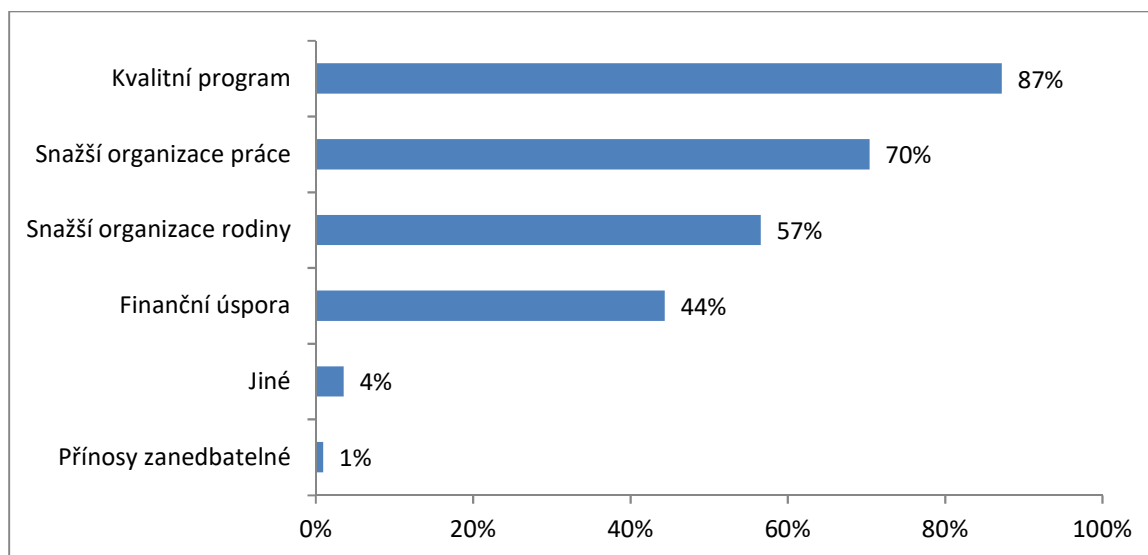
Graf 80 Znamenal by jiný placený způsob péče problém?

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=388

U respondentů, kteří uvedli, že by péči o dítě museli zajišťovat jiným (placeným) způsobem, (jiný příměstský tábor, letní provoz mateřské školy, dětská skupina, pobytový tábor, jiná placená dospělá osoba či jiná placená možnost), by tato situace znamenala problém pro téměř tři pětiny z nich (58%), u více než jedné pětiny dokonce zcela určitě (22 %). Respondenti měli dále specifikovat, s čím konkrétně mají při této alternativě problém (bez grafu).³³ Nejčastěji byla zmiňována finanční zátěž (83 %), další zhruba třetina se obává, že by se zařízení s volnou kapacitou těžce shánělo (35 %). Pětina rodičů si také myslí, že jejich dítě není na dostupné alternativy dostatečně zralé (např. vícedenní pobytový tábor, soustředění apod.).

Graf 81 Vnímané přínosy související s účastí dítěte na příměstském táboře

Zdroj: Dotazníkové šetření Příměstské tábory – rodiče, obě vlny, N=845

Většina respondentů vnímala v souvislosti s účastí dítěte či dětí na příměstském táboře přínosy (pouze jedno procento respondentů uvedlo, že přínosy jsou zanedbatelné). Nejvíce vnímali jako přínos kvalitní prázdninový program pro dítě (87 %). Snažší organizaci pracovního života tábor přinesl více jako dvěma třetinám respondentům (70 %). Z hlediska snažšího organizování rodinného života

³³ N=197

pocítovaly přínosy necelé tři pětiny respondentů (57 %). Finanční úspora byla pocítována u 44 % respondentů³⁴.

³⁴ Respondenti, kteří uvedli, že vnímají jiné přínosy (4%), bylo dále zjišťované, o jaké konkrétní přínosy se jedná. Nejčastěji respondenti uváděli spokojenost dítěte (8 výskytů), osvojení si nových znalostí a dovedností (7 výskytů), získání nových kamarádů (6 výskytů) či možnost trávit čas s vrstevníky (5 výskytů).

4 Závěry

Cílová skupina dětských klubů a příměstských táborů

Dětské kluby využívají především rodiny s oběma rodiči, s dostatečnou praxí na trhu práce a momentálně pracující. Ve vzorku je o něco více vysokoškolsky vzdělaných lidí než v populaci ČR v podobné věkové skupině. Příjem domácností je nejčastěji na úrovni průměrné mzdy, což koresponduje s tím, že ve vzorku je nejvíce rodin s oběma rodiči, přičemž muž pracuje na plný úvazek. Ženy o něco častěji pracují na zkrácený úvazek.

V dětských klubech jsou zastoupeny děti všech věkových kategorií, od 1. do 5. třídy. Drobné rozdíly ve struktuře dětí byly pozorovány v závislosti na velikosti města. V malých obcích je v klubech více menších dětí, ve velkých městech naopak více starších dětí ze 4. a 5. tříd, což by nasvědčovalo tomu, že v malých obcích dětský klub nahrazuje absenci jakékoliv instituce péče pro děti na 1. stupni, zatímco ve velkých městech pokrývá spíše starší děti, které se už do družiny nedostaly.

V polovině případů je dětský klub zřizován na stejné adrese se základní školou a při škole zároveň funguje i školní družina. Dětský klub pak doplňuje provozní dobu družiny, na kterou přímo navazuje (35 %), anebo funguje nezávisle na družině a liší se od ní věkovým složením dětí (61 %). V tom případě jsou v dětských klubech spíše starší děti z vyšších tříd, které se do družiny z kapacitních důvodů nevešly. Většina dětských klubů od rodičů za péči o dítě v dětském klubu nyní neúčtuje žádné poplatky. Problémy s naplněním kapacity zařízení naprostá většina nezaznamenala (pouze 7 % ano).

Mezi rodiči, kteří využívají služeb příměstských táborů, je o něco více středoškoláků s maturitou a vysokoškolsky vzdělaných lidí, než v běžné populaci, a to zejména u žen. Muži v drtivé většině pracují na plný úvazek v HPP (druhé nejčastější je OSVČ), s výdělkem na úrovni průměrného platu nebo vyššími. Ženy také nejčastěji pracují v HPP a na plný úvazek, ale oproti mužům si pracovní úvazek o něco častěji zkracují (35 hodin týdně a více pracuje 74 % z nich oproti 94 % mužů). V příměstských táborech jsou nejčastěji děti osmileté (28 %) nebo devítileté (22 %). Nejčastěji na táborech tráví 5 dní (61 %), v pětině případů i 6-10 dní.

Pokud jde o personální obsazení, v dětských klubech nejčastěji pracují dvě pečující osoby (84 %), přičemž na plný úvazek je zaměstnaná maximálně jedna pečující osoba (61 % zařízení nemá na hlavní pracovní poměr zaměstnanou ani první pečující osobu.) Někteří zřizovatelé raději dělí práci mezi vícero zaměstnanců na dohodu, než aby měli dva stálé zaměstnance na vysoký úvazek. V příměstských táborech se pak o děti starají ve většině případů dvě nebo tři pečující osoby.

Zájem o doprovodné služby a příměstské tábory

Doprovody na kroužky jsou dětskými kluby nabízeny daleko častěji než skupinová doprava. Obě služby, pokud jsou k dispozici, využívá zhruba polovina rodičů. Pokud nejsou k dispozici, měla by o ně zájem další čtvrtina rodičů. Zájem rodičů o doprovody na kroužky roste s velikostí města, pokud ale dětský klub doprovody nabízí, využívají je rodiče ve městech všech velikostí. Doprovody na kroužky nejvíce rodiče využívají pro děti v 1. a 2. třídě (6-8 let). Zájem o tuto službu je nejvíce pro prvňáky (6-7 let). Nabídka doprovodu na kroužky ve většině případů odpovídá zájmu rodičů, anebo je zájem rodičů nižší než nabídka. Naopak u skupinové dopravy zájem odpovídá nabídce anebo je dokonce vyšší.

Děti jsou nejčastěji doprovázeny na kroužky v docházkové vzdálenosti (84 % zřizovatelů), a to krátce po vyučování (79 %). Dojíždění s dětmi s MHD a doprovázení dětí na kroužky v podvečerních

hodinách již tak časté není. Většina příjemců poskytujících obě služby za ně od rodičů nevybírání žádný poplatek.

Zájem o využití příměstského tábora ze strany rodičů je ve více než polovině případů (55 %) vyšší, než co zřizovatelé nabízejí. Ve třetině případů zájem zhruba odpovídá nabídce, nízký zájem deklaruje pouze 7 % zřizovatelů.

Motivace k využívání služeb a jejich přínosy

Důvodem pro umístění dětí do dětského klubu je nejčastěji flexibilita, se kterou rodiče mohou děti do klubu dávat a vyzvedávat. Dále také místní dostupnost a finanční výhodnost. Rodiče jsou navíc rádi, že děti mají odpoledne zajištěný kvalitní program. Zapojení na trhu práce u žen se díky dětskému klubu ale téměř nemění, protože hodně žen pracovalo na plný či téměř plný úvazek již před nástupem dětí do klubu. Ani ženy, které měly před využitím klubu zkrácený úvazek, si ho po umístění dítěte nenavýšily. Příjem domácnosti se také nemění. Dětský klub tedy spíše přispívá k snadnějšímu sladění rodinného a pracovního života, nemá přímý vliv na zvýšení zaměstnanosti žen. Přínosy dětských klubů jsou tak spíše „měkké“. Pokud by rodiny nemohly dále využívat služeb dětských klubů, nejvíce by se obávaly zhoršení v oblasti sladění pracovního a rodinného života (70 %). U zhruba poloviny rodin by situace měla dopad na pracovní dobu matky (49 %). Péče o dítě by ve větší míře dopadla na matku než otce, a to zejména tehdy, když má matka zkrácený úvazek.

Příměstské tábory rodičům nejčastěji pomáhají šetřit dovolenou, kterou by si v případě jejich nekonání museli vzít. Ženy by také častěji než muži musely mít svoje dítě v práci. Někteří rodiče ani nemají dostatek dovolené, aby případný výpadek pokryli a museli by situaci řešit neplaceným volnem, které by představovalo další zátěž pro rodinný rozpočet. Na ženy obecně více dopadá péče o děti, pokud by příměstský tábor nebyl k dispozici. Náhradní péči by zajistily častěji než muži. U rodin s oběma rodiči by v případě nekonání tábora na matku péče dopadla ve 36 % případů, u matek samoživitelek ve 44 % případů.

Hlídaní dětí v době prázdnin zajišťují ve velké míře blízké neplacené osoby, konkrétně prarodiče. Tábor je vítaná alternativa z hlediska pestrosti programu pro dítě. Při výběru tábora je vedle zajímavého programu a dobré dostupnosti důležitá cena. Ta hraje významnou roli zejména pro matky samoživitelky a také rodiny z velkých měst.

Udržitelnost

Po skončení podpory z OPZ a bez možnosti získání jiné dotace, by více než polovina zřizovatelů služby dále neposkytovala. Téměř třetina by naopak určitě v poskytování služeb pokračovala. Zřizovatelé, kteří by pokračovali, by ve třech čtvrtinách případů řešili výpadek v příjmu zvýšením poplatků za služby účtované rodičům. Většina dalších oblastí by nejčastěji zůstala beze změny, a to i finanční odměny personálu (63 % nepředpokládá změnu). Třetina zařízení by musela snížit počet pečujícího personálu a také věkovou hranici pro přijetí dětí, větší podíl zařízení by tyto aspekty ovšem zvládl ponechat beze změny. V případě zřizovatelů, kteří deklarují, že by po skončení podpory spíše nepokračovali, by - pokud by přeci jen pokračovali - změny byly ještě razantnější. Především by se u 87 % z nich zvedly poplatky za služby účtované rodičům.

Pokud jde o příměstské tábory, tam by v situaci, kdy nebudou financovány z OPZ, pokračovalo v poskytování této služby 60 % zřizovatelů. Dvě pětiny ovšem uvažují o konci této služby, a to většinou z finančních důvodů. Náklady na službu jsou vysoké a bez dotace by podle nich byla služba pro rodiče drahá.

Pokud by bylo možné žádat o další dotaci, 81 % příjemců, kteří poskytují některou ze služeb péče o děti 1. stupně ZŠ, by této možnosti využilo k pokračování v poskytování služeb.

Rodiče samotní uvedli, že by za den dítěte na tábore chtěli nejčastěji platit mezi 101 a 250 korunami (46 %), menší část rodičů by poté byla schopná zaplatit i 251 až 500 korun. Výše částky přímou úměrou záležely na příjmu matky, matky samoživitelky obecně uváděly nižší částky než rodiny s oběma rodiči.

Spokojenost a náměty na zlepšení nastavení

Rodiče jsou s fungováním dětských klubů obecně spokojeni. Nejlépe dopadla dostupnost služby z hlediska místa, která je pro rodiče důležitým rozhodujícím parametrem pro volbu zařízení. Většina rodičů by (kdyby měli tu možnost) nevyžadovala žádnou změnu v zajištění dětského klubu (89 %). Mezi nejčastějšími návrhy na zlepšení se objevovalo zajištění pestřejší nabídky aktivit či případně specificky zaměřených kroužků. Většina rodičů je se zajištěním dětského klubu spokojená a odcházet nechce.

Pokud jde o názor zřizovatelů na administrativní aspekty podpory, 89 % je spokojeno s reálným způsobem vykazování. Nicméně mezi těmi, kteří znají systém zjednodušeného vykazování formou paušálů (tzv. flat-rate), považuje více než polovina tuto formu za lepší variantu. U možných změn v nastavení či pravidlech výzvy, které by uvítali, příjemci nejčastěji zmiňovali přílišnou administrativní zátěž, a to zejména v souvislosti s dokladováním zaměstnání u podpořených rodičů. Se spoluprací s řídicím orgánem byla většina příjemců spokojená. Drobné výhrady směřovaly k lepší komunikaci s řídicím orgánem a na to, že někdy jsou úkony z jeho strany pomalé.